

Pesti Központi Kerületi Bíróság
Budapest

KERESETLEVÉL

IDEIGLENES INTÉZKEDÉSI KÉRELEM

**SORON KÍVÜLI ELJÁRÁS ELRENDELÉSE IRÁNTI
KÉRELEM**

I. Bevezető rész:

- 1. Az eljáró bíróság az PKKB***
- 2. A felek neve, perbeli állása, adataik***

A felperesek:

CIVIL BÁZIS Egyesület (1068 Budapest, Benczúr u. 45., szervezet nyilvántartási száma: 01-02-0017685, képv: Horgas Péter András elnök, önálló jogkörrel) – felperes

Perintfalvi Rita

Dr. Fleck Zoltán

Felperesi jogi képviselő:

Dr. Marczingós László Ügyvédi Iroda (8272 Tagyon, Muskátli u.3., irodavezető ügyvéd
Dr. Marczingós László, e-mail: office@drmarczingos.hu telefon: 06-30-5004662, ügyvédi igazolvány száma: Ü-104215, KASZ: 36064976)

Az alperes:

Magyar Állam (képviselet: Nemzetgazdasági Minisztérium, 1011 Budapest, Vám u. 5-7.) alperes

II. Érdemi rész:

A) Kereseti kérelem:

- a) A felperesek kérik, hogy a T. Bíróság ítéleti rendelkezésével állapítsa meg, az alperes megsértette a felperesek azon jogait, melyek az alapjogi Charta 11-12. cikkeiből, az EUSZ 2. cikkéből következnek, ezért a bíróság tiltsa meg a magyar államnak (szerveinek) azt, hogy az uniós joggal ellentétesen korlátozza a felperesek azon jogait, melyek kiterjednek a gyülekezés és egyesülés szabadságára (Charta 12. cikk), a véleménynyilvánítás és tájékozódás szabadságára. (Charta 11. cikk) Ezen belül a bíróság deklarálja, hogy a 2023. évi LXXXVIII. törvénnyel, illetve a 2025. évi III. törvénnyel módosított 2018. évi LV. törvénnyel az uniós jog teljes érvényesülése és a hatékony jogvédelem nem korlátozható.
- b) A felperesek kérik, hogy a T. Bíróság kötelezze az alperest a felmerült perköltség viselésére.

IDEIGLENES INTÉZKEDÉS IRÁNTI KÉRELEM

A felperesek kérik, hogy a T. Bíróság ideiglenes intézkedésével tiltsa meg az alperesnek, hogy a felperes azon jogainak gyakorlását bármely intézkedésével korlátozza, melyek az alapjogi Charta 11-12. cikkeiből, az EUSZ 2. cikkéből következnek, a gyülekezés és egyesülés szabadságára (Charta 12. cikk), a véleménynyilvánítás és tájékozódás szabadságára (Charta 11. cikk) vonatkozóan.

Indokolás:

Az ideiglenes intézkedés szükségessége nem a tagállami jogban keresendő elsődlegesen, hanem azt az uniós jog teszi szükségsszerűvé a teljes érvényesülés és a hatékony bírói jogvédelem magas szintjének biztosítása körében...

Az Ideiglenes intézkedés alkalmazására vonatkozó jogosultság uniós jogi alapja:

Új bírósági hatáskör biztosítása is következhet az egyenértékűség és az uniós jog tényleges érvényesülésének elvéből. Gyakran állunk szemben olyan helyzetekkel, **amikor uniós jogon alapuló igények érvényesítése esetén különös érdek fűződik ahhoz, hogy a jogvita kezdetén fennálló jogi helyzet tekintetében változás a per tartama alatt ne következzen be, különösen olyan esetekben, ha valamely nemzeti szabály, intézkedés folytán fenyegető károsodástól kellene tartani.**

Ilyen esetekben kérdésként merülhet fel, hogy uniós harmonizáció hiányában meddig terjed a nemzeti bíróság hatásköre, ha az uniós jogon alapuló igényérvényesítés esetén a

fenti célkitűzéseket kívánja elérni. A *Bíróság esetjoga szerint az uniós jog tényleges érvényesülésének elve megköveteli, hogy a nemzeti bíróságoknak jogában álljon közvetlenül az uniós jogon alapuló közbenső vagy más néven ideiglenes intézkedést tenni a jogvédelem teljessége érdekében.*¹ A jogérvényesítés egyik legnagyobb akadálya lehet ugyanis a perek, jogviták elhúzódása.

Az időmúlással időnként el nem hárítható jogsérelmek, fölösleges károk keletkeznek, ennek megoldására adekvát megoldás az ideiglenes intézkedés. Fogalma úgy definiálható, hogy az ideiglenes intézkedés a bíróságnak **az a nem érdemi, azonnali jogvédelmet biztosító határozata, amelynek célja annak megakadályozása, hogy a jelenlegi állapot megváltozása miatt a kérelmező helyzete jelentősen megnehezedjen vagy jogainak gyakorlása megghiúsuljon, illetve az intézkedés által a kérelmezőt közvetlenül fenyegető kár hárítható el.**²

A fogalom a sajátos uniós jogi jellegzetességekre tekintettel úgy egészíthető ki, hogy típusaiban léteznek **a fennálló jogi helyzetet konzerváló és az intézkedéssel új jogi helyzetet teremtő** esetei is. Megnyilvánulhat ugyanis az ideiglenes intézkedés egy uniós jogi aktus végrehajtását felfüggesztő, a fennálló jogi helyzetet fenntartó, továbbá egy uniós jogi aktus végrehajtását felfüggesztő, de ezzel új jogi helyzetet teremtő határozatban is. Ideiglenes intézkedésre kerülhet sor egy uniós szerv mulasztását pótló ideiglenes jogvédelmet nyújtó bírói döntéssel, továbbá **sor kerülhet ideiglenes intézkedés tételére klasszikusan az uniós jog közvetlen megsértésének veszélye esetén a jogsértés megelőzése végett is.** Az ideiglenes intézkedés egy olyan eljárás során hozott bírói határozatban testesül meg, amely a feleket valami **megtételére vagy valamitől való tartózkodásra hívja fel.**

Alapvetően két különböző szituációban kerülhet szóba az ideiglenes intézkedések kérdése a nemzeti bíróság előtt, **egyrészt az uniós joggal állítólagosan inkompatibilis nemzeti szabály hatályának felfüggesztése tárgyában,** másrészt olyan nemzeti intézkedések hatályának felfüggesztése esetén, amelyek állítólagosan érvénytelen uniós jogon alapulnak.

Az első tekintetében kiindulópontként **a Factortame I. ügyet** tekinthetjük. Ebben az ügyben a nemzeti bíróság előtt **az uniós joggal szemben álló belső törvényi rendelkezésre hivatkozva a kérelmezők arra is igényt formáltak, hogy a bíróság ideiglenes intézkedéssel e törvényi rendelkezés perbeli esetben, kérelmezőkkel szembeni alkalmazását függessze fel jogaik megvédése érdekében.** Ennek az angol jogban eljárásjogi akadálya volt, több okból is. **A Bíróság azonban kimondta, hogy az uniós jog hatékony érvényesülése megkívánja az ilyen korlátozó belső jogszabályok félretételét.** Az uniós jog szerint megítélendő jogvitában eljáró bíróságnak az uniós jog alapján felhívott jogok létezésére vonatkozóan meghozandó határozat teljes hatékonysága érdekében lehetősége kell hogy legyen ideiglenes intézkedések elrendelésére, az ugyanis

¹ Eleanor Sharpston: Interim Relief in the National Courts. In: Julian Lonbay – Andrea Biondi (szerk.): Remedies for Breach of EC Law. John Wiles & Sons, Chichester, 1997. 48–54.

² Wopera Zsuzsa: Hatékony jogvédelem a magyar és az Európai Unió polgári eljárásjogában. Az ideiglenes intézkedés. Bíbor Kiadó, Miskolc, 2007. 19.

ideiglenes jogvédelmet biztosít a kérelmező által az érdemi eljárásban érvényesíteni kívánt jogok számára. Ezzel gyakorlatilag **a Bíróság kimondta, hogy a nemzeti bíróságok hatásköre bővült, hiszen nemzeti bírói hatáskörbe jogszabályi rendelkezések hatályának felfüggesztése korábban nem tartozott, ugyanakkor, ha ezt az uniós jog hatékony érvényesülésének elve megköveteli, úgy ez is megadatik a nemzeti bírák számára.** A jogalanyok uniós jogból eredő jogai számára biztosítandó hatékony bírói jogvédelem elve ugyanis úgy értelmezendő, hogy az megköveteli a tagállami jogrendszerekben az ideiglenes intézkedések elrendelésének lehetőségét, mielőtt a hatáskörrel rendelkező bíróság a nemzeti jogszabályok uniós joggal való összeegyeztethetősége tárgyában határozatot hoz, amennyiben a kért ideiglenes intézkedések elrendelése az ilyen jogok fennállására vonatkozóan meghozandó határozat teljes hatékonysága érdekében szükséges.

A Bíróság az ideiglenes jogvédelem uniós rendszerének egységességére alapítottnan megállapította, hogy mindez megköveteli, hogy a tagállami bíróságoknak – akárcsak a Bíróságnak az érvénytelenségi alapon támadott uniós jogi normák vonatkozásában – legyen lehetőségük egy jogszerűségében vitatott tagállami közigazgatási intézkedés végrehajtásának felfüggesztését elrendelni.

A vonatkozó uniós szabályozás hiányában a tagállami jogrendszerek feladata a jogalanyok uniós jogból eredő jogainak védelme érdekében teendő ideiglenes intézkedések elrendelésére vonatkozó feltételek szabályozása. Következésképpen a nemzeti jogszabályok alkalmazását felfüggesztő ideiglenes intézkedéseknek a hatáskörrel rendelkező bíróság e jogszabályok uniós joggal való összeegyeztethetősége tárgyában hozott határozatát megelőző elrendelésére **a nemzeti jog által megállapított, e bíróság eljárására irányadó feltételek vonatkoznak.** Ezek a feltételek azonban nem lehetnek kedvezőtlenebbek, mint a hasonló, belső jellegű keresetekre vonatkozóak (egyenértékűség elve), valamint nem lehetnek olyanok, hogy gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézé tegyék az uniós jogrend által biztosított jogok számára nyújtandó ideiglenes bírói jogvédelmet (tényleges érvényesülés elve). Meg kell jegyezni, hogy a Bíróság gyakorlata szerint az ideiglenes intézkedések tételére akkor is van lehetőség, ha egy uniós intézmény, szerv, hivatal mulasztását kell ideiglenes intézkedéssel pótolni.

A Factortame-ügyhöz kapcsolódóan folyamatban volt egy másik előzetes döntéshozatali eljárás is, amelynek az volt a központi kérdése, hogy az ideiglenes intézkedés elrendelésének korlátjai sérthetik-e az uniós jog hatékony érvényesülését.

Minden jogrendszerben felfedezhető az az eljárási eszközök, amelyek azt a célt szolgálják, hogy a jogvita kezdetén fennálló jogi helyzet tekintetében ne álljon be változás a per során. Az ideiglenes intézkedés a bíróságnak az a – nem érdemi, azonnali jogvédelmet biztosító – határozata, amelynek célja annak megakadályozása, hogy a jelenlegi állapot megváltozása miatt a kérelmező helyzete jelentősen megnehezedjen, vagy jogainak gyakorlása megghiúsuljon, illetve az intézkedés által a kérelmezőt közvetlenül fenyegető kár hárítható el.

Az Egyesült Királyság legfelsőbb bírósága, a House of Lords elé került jogvitában arról kellett döntést hozni, hogy a kérelmezők által hivatkozott – véleményük szerint – uniós joggal ellentétes jogszabály velük szemben történő alkalmazása ideiglenes intézkedéssel

felfüggeszthető-e a per jogerős befejezéséig. Az angol szokásjog szerint ugyanis az ideiglenes intézkedésnek két korlátja is van: egyrészt nem hozható a Korona, azaz a kormány ellen, másrészt együtt járt azzal az előfeltevéssel, hogy a Parlament által meghozott törvény összhangban áll a közösségi joggal mindaddig, ameddig annak összeegyeztethetetlenségére vonatkozó határozat nem születik.

*Szemben a Rewe-Handelsgesellschaft-üggyel, amikor az EUB úgy látta, az EGK-szerződés még nem követelte meg más jogi lehetőségek, jogorvoslatok felállítását, mint amit a nemzeti jog is ismer, a **Factortame-ítéletben megállapította, hogy a nemzeti bíróság köteles figyelmen kívül hagyni a nemzeti jognak azt a szabályát, amely az előtte folyamatban lévő és a közösségi jogot érintő ügyben az egyetlen akadálya annak, hogy ideiglenes kárenyhítést biztosítson. Az EUB ítéletében megállapította:***

„[a] nemzeti jogrendszer minden olyan rendelkezése és bármilyen olyan törvényhozási, közigazgatási vagy bírósági gyakorlat, amely sérti a közösségi jog érvényesülését azzal, hogy elvonja az ilyen törvények alkalmazására joghatósággal rendelkező nemzeti bíróságtól azt a jogkört, hogy alkalmazásának pillanatában minden szükségeset megtehessen az olyan nemzeti törvényi rendelkezések figyelmen kívül hagyására, amelyek akár csak ideiglenesen is, de akadályozhatják a közösségi szabályok teljes körű és hatékony érvényesülését, összeegyeztethetetlenek azokkal a követelményekkel, amelyek a közösségi jog lényegét képezik.” Az EUB tehát arra az álláspontra jutott, hogy bizonyos körülmények között az uniós jog új jogvédelmi lehetőséget követelhet meg olyan esetekben, ahol ez az egyetlen módja annak, hogy az uniós jogból eredő jogok védelme biztosítva legyen. Álláspontját később megerősítette az Unibet-ügyben, amely szerint a hatékony bírói jogvédelem elve megköveteli annak lehetőségét, hogy ideiglenes intézkedéssel felfüggeszthető legyen a tagállami jogszabályok alkalmazása, mielőtt azok közösségi joggal való összeegyeztethetőségéről a hatáskörrel rendelkező bíróság határozatot hoz.⁴ Az ideiglenes intézkedés elrendelésének korlátai tehát adott esetben sérthetik az uniós jog hatékony érvényesülését.

*Factortame és társai ítélet, C-213/89, ECLI:EU:C:1990:257, 20. pont.
Unibet-ítélet, C-432/05, ECLI:EU:C:2007:163, 66. pont*

<https://mersz.hu/muzsalyi-az-eu-jog-hatasa-a-polgari-eljarasjogra/>
https://mersz.hu/dokumentum/m742YOV1804_139/

Tekintettel arra, hogy a magyar állam holmi szuverenitási alapon korlátozza az Alapjogi Chartában rögzített alapjogok gyakorlását, és e korlátozó intézkedések végrehajtása miatt intézményi rendszert is létesített, az EUB előtti C-829/24 kötelezettségszegési eljárásra különös tekintettel szükséges a felperesek jogvédelemben részesítése, hiszen a magyar jogalkotó még az Alaptörvényt is annak érdekében módosítja, hogy a felpereseket jogaiktól megfosssa és erre jogalapot létesítsen.

A perbíróság nem bír hatáskörrel a jogalkotónak megtiltani valamilyen jogi norma megalkotását. Ám hatáskörrel bír e jogi norma félretételére, hiszen az uniós jog őreként az EU alapszerződéseiből fakadó teljes érvényesülés biztosítására köteles.

A C-829/24 sz. alatti ügy kapcsán felmerül az is, hogy a kötelezettségszegési eljárás mennyiben minősül anyagi jogi előkérdésnek jelen ügyben. Ha igen, akkor az ideiglenes intézkedés szükségességét ez az előkérdés önmagában is megalapozza.

B. Az érvényesíteni kívánt jog a jogalap megjelölése útján

„Az Európai Közösséget (EK) (a mai Európai Uniót) eredetileg olyan nemzetközi közösségként hozták létre, amelynek tevékenysége elsősorban a gazdaságra irányult. Ezért nem mutatkozott igény az alapvető jogok tiszteletben tartására vonatkozó egyértelmű szabályokra., amelyeket a szerződésekben sokáig meg sem említettek; ezekre úgy tekintettek, mint amelyeket a tagállamok által aláírt, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, 1950. évi európai egyezmény (EJEE) garantál.

Azonban amint az Európai Unió Bírósága (EUB) megerősítette a közvetlen hatás és az európai jog elsődlegessége elvét, ám nem volt hajlandó megvizsgálni a határozatoknak a tagállamok nemzeti és alkotmányjogával való összeegyeztethetőségét (az 1/58. sz. Stork-ügy; a Ruhrkohlen-Verkaufsgesellschaft 36., 37., 38–59. és 40–59. sz. egyesített ügyek), bizonyos nemzeti bíróságok aggodalmukat fejezték ki az ilyen ítélkezési gyakorlatnak az alkotmányos értékek – így az alapvető jogok – védelmére gyakorolt esetleges hatásával kapcsolatban. Ha az európai jog még a hazai alkotmányos joggal szemben is elsőbbséget élvez, lehetségessé válna, hogy az európai jog megsértse az alapjogokat. Ezen elméleti kockázat kezelése érdekében **1974-ben a német és az olasz alkotmánybíróság egy-egy olyan ítéletet hozott, amelyben kinyilvánították, hogy jogukban áll felülvizsgálni az európai jogszabályokat annak érdekében, hogy az alkotmányos jogoknak való megfelelésüket biztosítsák (Solange I; Frontini).** Ez arra késztette az EUB-t, hogy ítélkezési gyakorlatán keresztül megerősítse az alapvető jogok tiszteletben tartásának elvét, mivel **kijelentette, hogy az alapvető jogok a Bíróság által védett közösségi jog általános elvei közé tartoznak (29-69. sz. Stauder-ügy).** Ezek a tagállamok közös alkotmányos hagyományaiból (**11-70. sz. Internationale Handelsgesellschaft-ügy**) és az emberi jogok védelmére vonatkozó és a tagállamok által aláírt nemzetközi szerződésekből (**4–73. sz. Nold-ügy**) – az egyik ilyen az EJEE – (**36–75. sz. Rutili-ügy**) erednek.

Azzal, hogy EU hatáskörei az alapvető jogokra – például a bel- és igazságügyre, majd később a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló teljes körű térségre – közvetlen hatást gyakorló politikákra fokozatosan kiterjedtek, **a szerződéseket úgy módosították, hogy az EU szorosan kötődjön az alapvető jogok védelméhez.** A Maastrichti Szerződés az uniós jog általános elveiként hivatkozik az EJEE-re és a tagállamok közös alkotmányos hagyományaira, míg az Amszterdami Szerződés megerősítette azokat az európai „elveket”, amelyeken az EU alapul (a Lisszaboni Szerződésben az EUSZ 2. cikkében felsorolt „értékek”), és eljárást hozott létre a szerződésekben foglalt jogok felfüggesztésére azokban az esetekben, amikor valamely tagállam az alapvető jogokat súlyosan és tartósan megsérti. Az Alapjogi Charta kidolgozása és a Lisszaboni Szerződéssel történt együttes hatálybalépése az alapvető jogok Unión belüli védelmének biztosítását célzó kodifikációs folyamat legújabb fejleményei.

A Chartát 2000-ben, Nizzában hirdette ki ünnepélyesen a Parlament, a Tanács és a Bizottság. Miután módosították, 2007-ben újra kihírdették. **A Charta** azonban – az EUSZ 6. cikke (1) bekezdésének megfelelően – csak a Lisszaboni Szerződés 2009. december 1-jei elfogadása óta bír **közvetlen hatállyal, és ezáltal kötelező erejű elsődleges jogforrássá vált.**

<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/hu/sheet/146/az-eusz-2.-cikke-szerinti-ertekek-vedelme-az-eu-ban>

EUSZ 2. cikk szövege:

Az Unió az emberi méltóság tiszteletben tartása, a szabadság, a demokrácia, az egyenlőség, a **jogállamiság**, valamint az emberi jogok – ideértve a kisebbségekhez tartozó személyek jogait – tiszteletben tartásának értékein alapul. Ezek az értékek közösek a tagállamokban, a pluralizmus, a megkülönböztetés tilalma, a tolerancia, az igazságosság, a szolidaritás, valamint a nők és a férfiak közötti egyenlőség társadalmában.

Innen – egyelőre – a jogállamiság fogalomrendszere érinti a per tárgyát, és az erre alapított jogvédelmi helyzetet.

12. cikk

A gyülekezés és az egyesülés szabadsága

- (1) Mindenkinnek joga van a **békés célú gyülekezés szabadságához és a másokkal való bármilyen szintű, különösen politikai, szakszervezeti és polgári célú egyesüléshez**, ami magában foglalja mindenkinek a jogát ahhoz, hogy érdekei védelmére szakszervezetet alapítson, vagy azokhoz csatlakozzon.
- (2) Az uniós szintű politikai pártok hozzájárulnak az uniós polgárok politikai akaratának kinyilvánításához.

A fenti norma egyaránt védi az uniós polgárok, magánszemélyek jogait, de ezen keresztül védelemben részesíti az így létrehozott szervezeteket is. Ha ugyanis a polgároknak joguk van arra, hogy érdekeik védelmében szervezeteket alakítsanak, akkor e szervezetek működésének korlátozása a 12. cikk sérelmét kell jelentsék.

11. cikk

A véleménynyilvánítás és a tájékozódás szabadsága

- (1) Mindenkinnek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához. Ez a jog magában foglalja a **véleményalkotás szabadságát**, valamint az **információk és eszmék megismerésének és közlésének szabadságát anélkül, hogy ebbe hatósági szerv beavatkozhatna, továbbá országhatárokra való tekintet nélkül.**
- (2) A tömegtájékoztatás szabadságát és sokszínűségét tiszteletben kell tartani.

Az Alapjogi Charta közvetlenül nem hivatkozható, csak abban az esetben, amikor az uniós jog alkalmazása válik szükségessé a perbeli jogvitában. Ennél fogva alperesekre bontva is meg kell jelölni a megsértett uniós anyagi jogot:

Civil Bázis Egyesület – mint szervezet esetében:

A tőke szabad mozgása az uniós egységes piac négy alapvető szabadságának egyike. A tőke szabad mozgása nemcsak a legújabb, hanem – mivel egyedülálló módon harmadik országokra is kiterjed – a legszélesebb körű alapvető szabadság is. A tőkeáramlásokat fokozatosan liberalizálták. A Maastrichti Szerződés 2004 eleje óta tiltja a tőkemozgások és fizetési műveletek korlátozását mind a tagállamok, mind a harmadik (azaz nem uniós) országok között, bár lehetnek kivételek.

Jogalap

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 63–66. cikke.

Célkitűzések

A tagállamok, valamint a tagállamok és harmadik országok közötti tőkemozgás mindenféle korlátozását meg kell szüntetni, bizonyos körülmények között azonban kivételt lehet tenni. A tőke szabad mozgása támogatja az egységes piacot és kiegészíti a másik három szabadságot. A gazdasági fejlődést is ösztönzi azáltal, hogy lehetővé teszi a hatékony tőkebefektetést és előmozdítja az euró mint nemzetközi valuta használatát, hozzájárulva ezzel az EU globális szereplőként való fellépéséhez. Ez a gazdasági és monetáris unió fejlődése és az euró bevezetése szempontjából is nélkülözhetetlen volt.

A CIVIL BÁZIS Egyesület célja, hogy a megfelelő anyagi és személyi erőforrások megteremtése mellett gyakorolja a Charta 11. cikkében és 12. cikkében nevesített jogait. Ennek érdekében szüksége van azon anyagi eszközökre, melyek az egységes uniós piac és pénzügyi, gazdasági rendszer keretein belül biztosítható.

A szabad tőkeáramlást a magyar állam és a végrehajtó hatalom annak érdekében korlátozza, hogy az illiberális politikai elit gazdasági és politikai hatalmát bebetonozzák. Ezzel azonban a társadalmi szervezetek működésének céljai korlátozottak.

Természetes személyek esetében:

A természetes személy felperesek alapvetően fogyasztónak minősülnek. A hatékony fogyasztóvédelmi politika biztosítja az egységes piac megfelelő működését. Védelmet a fogyasztók kereskedőkkel szembeni jogait, valamint külön védelmet nyújt a kiszolgáltatott fogyasztók számára. A fogyasztóvédelmi szabályok összességében fellendíthetik a piaci eredményeket. Elősegítik a piacok tisztességesebbé válását, és a fogyasztók jobb tájékoztatásával környezetbarátabb és szociálisabb eredményekhez vezetnek. A fogyasztók szerepének erősítése és érdekeik védelme kulcsfontosságú uniós szakpolitikai célok.

Jogalap

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 4. cikke (2) bekezdésének f) pontja, 12., 114. és 169. cikke, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartájának 38. cikke.

Célkitűzések

A fogyasztók érdekeinek előmozdítása és a magas szintű védelem érdekében az Uniónak gondoskodnia kell a fogyasztók egészségéről és biztonságáról, valamint gazdasági érdekeinek védelméről. Elő kell mozdítania továbbá a fogyasztók tájékoztatáshoz és oktatáshoz, valamint az érdekeik védelmét szolgáló önszerveződéshez való jogát. A fogyasztóvédelmet valamennyi vonatkozó uniós szakpolitikai területbe be kell építeni.

A közegészségügyi politika a közelmúltban a Covid19-világjárvány, a rákbetegségnek a Parlament egyik kiemelt területévé tétele és az erősebb európai egészségügyi unió kiépítésére irányuló törekvés nyomán az uniós politikai döntéshozatal középpontjába került. Az európai egészségügyi unióra irányuló kezdeményezés az azonnali és a jövőbeli egészségügyi aggályok, a határokon átnyúló egészségügyi veszélyekkel szembeni rezilienciaépítés, a rákellenes terv végrehajtása, az európai gyógyszerstratégia előmozdítása és a digitális egészség javítása témáit öleli fel.

Jogalap

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 168. cikke (népegészségügy), 114. cikke (egységes piac) és 153. cikke (szociálpolitika), valamint az Európai Unió Alapjogi Chartájának (a továbbiakban: a Charta) 35. cikke.

Célkitűzések

Az EU közegészségügyi politikájának céljai a következők:

- *az uniós polgárok egészségének védelme és javítása;*
- *az egészségügyi rendszerek és infrastruktúra korszerűsítésének és digitalizálásának támogatása;*
- *az európai egészségügyi rendszerek ellenálló képességének javítása;*
- *az uniós országok jobb felkészítése a jövőbeli világjárványok megelőzésére és kezelésére.*

Az európai integráció az évek során jelentős társadalmi előrelépést eredményezett. 2017-ben újabb mérföldkövet sikerült elérni, amikor a Parlament, a Tanács és a Bizottság kihirdette a szociális jogok európai pillérét, és megerősítette elkötelezettségét amellelt, hogy jobb élet- és munkakörülményeket biztosítson az egész Európai Unióban. Az ehhez kapcsolódó 2021. évi cselekvési terv konkrét kezdeményezéseket határozott meg e kötelezettségvállalás valóra váltása érdekében.

Jogalap

Az Európai Unióról szóló szerződés (EUSZ) 3. cikke, valamint az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 9., 10., 19., 45–48. és 145–161. cikke.

Célkitűzések

*Az EUSZ 3. cikke előírja, hogy az Uniónak a teljes foglalkoztatottságot és a társadalmi haladást kell célul kitűznie. A foglalkoztatás előmozdítása, a jobb élet- és munkakörülmények, a szociális védelem, a vezetőség és a többi alkalmazott közötti párbeszéd, a tartósan magas foglalkoztatás érdekében az emberi erőforrások fejlesztése, továbbá a **kirekesztés elleni küzdelem** képezi az Európai Unió és a tagállamok közös célkitűzéseit a szociálpolitika és a foglalkoztatás terén az EUMSZ 151. cikkében foglaltak szerint.*

Az Európai Unió kiegészíti a munkavállalók tájékoztatáshoz és konzultációhoz való jogaival kapcsolatos tagállami tevékenységeket azáltal, hogy irányelvek útján vagy a tagállamok közötti együttműködés ösztönzését célzó intézkedéseken keresztül minimumkövetelményeket fogad el. Számos uniós irányelv védi a munkavállalók tájékoztatáshoz és konzultációhoz való jogát azáltal, hogy mind nemzeti, mind transznacionális szinten szabályokat állapít meg.

Jogalap

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 5., 114., 115., 151. és 153. cikke.

Célkitűzések

Az alapvető európai szociálpolitikai célkitűzések (az EUMSZ 151. cikke) elérése érdekében az Unió támogatja és kiegészíti a munkavállalói részvétellel kapcsolatos tagállami tevékenységeket. E célkitűzések közé tartozik az élet- és munkakörülmények javítása, a megfelelő szociális védelem, a tartósan magas foglalkoztatás és a kirekesztés elleni küzdelem.

A szociális párbeszéd az európai szociális modell alapvető alkotóeleme. Teret ad a szociális partnerek (a munkáltatók és a munkavállalók képviselői) számára, hogy tevékeny szerepet vállaljanak az európai szociális és foglalkoztatáspolitikai alakításában – többek között megállapodások révén.

Jogalap

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 151–156. cikke.

Célok

Az EUMSZ 151. cikke értelmében a vezetők és a munkavállalók közötti párbeszéd előmozdítása az Európai Unió és a tagállamok közös célkitűzései közé tartozik. A szociális párbeszéd az európai kormányzást hivatott javítani azáltal, hogy a szociális partnereket bevonja a döntéshozatalba és a végrehajtásba.

A szegénység, a társadalmi kirekesztés és a megkülönböztetés elleni küzdelem terén a tagállamoknak nyújtott támogatás révén az Európai Unió az európai társadalom befogadó jellegét és kohézióját szándékozik erősíteni, és lehetővé kívánja tenni mindenki számára a lehetőségekhez és erőforrásokhoz való egyenlő hozzáférést.

Jogalap

Az Európai Unióról szóló szerződés 3. cikkének (3) bekezdése, az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 19. és 145–161. cikke, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartájának III. címe.

Célkitűzések

*A szegénység és a társadalmi kirekesztés elleni küzdelem az EU és a tagállamok egyik kifejezett szociálpolitikai célkitűzése. Az EUMSZ 153. cikkével összhangban a társadalmi integrációt kizárólag nem jogalkotási együttműködés keretében – a nyitott koordinációs módszerrel (OMC) – lehet elérni, **az EUMSZ 19. cikke azonban lehetővé teszi az EU számára a megkülönböztetés elleni küzdelemre irányuló fellépést olyan formában, hogy a potenciális áldozatok számára jogi védelmet kínál, és ösztönző intézkedéseket dolgoz ki.***

A nők és a férfiak közötti egyenlőség megvalósítása az Európai Unió célkitűzéseinek egyike. Az idők folyamán a jogalkotás, az ítélkezési gyakorlat és a szerződések módosításai hozzájárultak ezen elv és annak végrehajtása megerősítéséhez az EU-ban. Az Európai Parlament mindig buzgón védte a nők és a férfiak közötti egyenlőség elvét.

Jogalap

Az egyenlőség az Európai Unió egyik alapvető értéke, amelyet az európai szerződések, különösen az Európai Unióról szóló szerződés (EUSZ) 2. cikke és 3. cikkének (3) bekezdése, az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 8., 10., 19., 153. és 157. cikke, valamint az Alapjogi Charta 21. és 23. cikke rögzít.

1957 óta szerepel a szerződésekben az az elv, hogy a férfiaknak és a nőknek egyenlő munkáért egyenlő díjazást kell kapniuk (ma: az EUMSZ 157. cikke).

Az EUMSZ 153. cikke lehetővé teszi, hogy a foglalkoztatással kapcsolatos kérdésekben az EU az egyenlő esélyek és az egyenlő bánásmód szélesebb területén is fellépjen, és ennek keretében az EUMSZ 157. cikke értelmében jogszerűen alkalmazható pozitív diszkrimináció a nők emancipációja érdekében. Emellett az EUMSZ 19. cikke előírja, hogy jogszabályokat kell hozni a megkülönböztetés valamennyi formájával szemben, beleértve a nemi alapú megkülönböztetést is.

A nőkkel szembeni erőszak és a kapcsolati erőszak, valamint az emberkereskedelem – különösen a nők és gyermekek kárára elkövetett emberkereskedelem – elleni küzdelemről szóló jogszabályokat az EUMSZ 79., 82. és 83. cikke alapján fogadták el.

Célkitűzések

A Charta 23. cikke szerint a nők és férfiak közötti egyenlőséget minden területen, így a foglalkoztatás, a munkavégzés és a díjazás területén is biztosítani kell.

Az egyenlőség elve nem akadályozza, hogy az alulreprezentált nem számára különleges előnyöket biztosító rendelkezéseket tartsanak fenn vagy hozzanak meg.

Az EUMSZ 8. cikke emellett az EU feladatává teszi, hogy megszüntesse az egyenlőtlenségeket, és valamennyi tevékenysége során törekedjen a nők és férfiak közötti egyenlőség előmozdítására (ez a fogalom „a nemek közötti egyenlőség érvényesítése” formában is ismert).

A Lisszaboni Szerződést elfogadó kormányközi konferencia záróokmányához csatolt 19. nyilatkozatban az EU és a tagállamok elkötelezték magukat amellett, hogy törekedjen „a házasságon belüli erőszak valamennyi formájának leküzdésére (...) e bűncselekmények megelőzése és megbüntetése, valamint az áldozatok támogatása és védelme érdekében”.

Forrás:

<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/hu/chapter/210/gazdasag-tudomany-es-eletminoseg>

C. Az érvényesíteni kívánt jog és a kereseti kérelmet megalapozó tények

A magyar miniszterelnök az alábbiakat közölte a kormányzati ünnepen, 2025.03.15-én.

Tisztelt Ünneplők!

1848. március 15-e mámoros napját a higgadt és bölcs áprilisi törvények követték. Ezek a törvények helyezték védelem alá a március 15-én kivívt szabadságot. Ez most is pontosan így lesz. A mai ünnepi összesereglés után **jön a húsvéti nagytakarítás. Áttelelték a poloskák.** Felszámoljuk a **pénzügyi gépezetet, amely korrupt dollárokból vásárolt meg politikusokat, bírókat, újságírókat, álcivil szervezeteket és politikai aktivistákat.** Felszámoljuk az egész árnyékhadseréget. Ők a mi újkori labancaink, a brüsszeli kegyencek, akik hazájuk ellenében, pénzért a birodalom szekerét tolják. Túl régóta vannak itt. Túl sok mindent éltek túl. Túl sok helyről kaptak pénzt. Túl sokszor váltottak már köpönyeget. 1848-ban császármadarak ültek a nyakunkra, most meg Weber-fiókák kárognak a fejünk fölött. Éppen elég volt belőlük. Tavaszi szél vizet áraszt, hadd vigye őket... Rajtuk a skarlátbetű, sorsuk a szégyen és a megvetés. Ha van igazság, márpedig van, akkor a pokolban külön bugyor várja őket. Ismerünk benneteket. Hiába bújtatok új európai pártgúnyába. A gazdaitok ugyanazok. A terveitek ugyanazok. És ne reménykedjete, a sorsotok is ugyanaz lesz. Legyőzünk benneteket újra. Újra és újra. Mert fényesebb a láncnál a kard.

<https://miniszterelnok.hu/orban-viktor-unnepi-beszede-az-1848-49-es-forradalom-es-szabadsagharc-177-evfordulojan/>

A magyar állam szervének (kormány) képviselője azt állította, hogy az állam szerve meghatározott dolgokat fog cselekedni:

- a) felszámolja azon „pénzügyi gépezetet”, mely „korrupt dollárokból” felvásárolt bírókat, újságírókat, civil szervezeteket, etc.
- b) a magyar állam olyan törvényeket alkot, melyek védelem alá helyezik a magyar állam „szabadságát”, és kizárja azt, hogy a „poloskák” bármilyen hatást gyakoroljanak e „szabadságra”.

A magyar állam képviselőjének kijelentése sajátos irodalmi eszközökkel élt, azonban a mondanivaló teljesen egyértelműen következik a szöveggörnyezetből:

- I. A magyar állam „szabadsága” az általuk szuverenitásnak nevezett jogi állapot ténye, melyet semmilyen külső hatalom nem befolyásolhat.
- II. A szuverenitást sértő minden cselekményt a magyar állam meggátol oly módon, hogy „nagytakarításával” e cselekményeket felszámolja és eljár mindazon szervezetekkel, személyekkel szemben, melyek a magyar állam szuverenitását akadályozzák.
- III. A magyar állam így fellép a bíróságok, civil szervezetek, a média és bármilyen politikai aktivistával szemben.

A miniszterelnök kijelentései mögött be kell azonosítani azon állami akaratot, mely jogilag releváns az ügyben. Melyek azon jogi területek, ahol az adott természetes vagy jogi személy magasabb szintű jogforrásban garantált jogát sérti, korlátozza.

A magyar állam vélt szuverenitását a Szuverenitásvédelmi Hivatal jogszabályi létrehozásával kívánta megvédeni. A 2023. évi LXXXVIII. törvény uniós jogot korlátozó jogi jellege miatt Magyarországgal szemben kötelezettségszegési eljárás is indult:

Majd a magyar állam a 2025. évi III. törvénnyel módosította a gyülekezési jogról szóló 2018. évi LV. törvényt és korlátozta a gyülekezési jog uniós jogban meghatározott terjedelmét.

A Bíróság előtt C-829/24. sz. alatt van folyamatban a Bizottság kontra Magyarország kötelezettségszegési eljárás.

- 1 Keresetében az Európai Bizottság annak megállapítását kéri a Bíróságtól, hogy Magyarország a nemzeti szuverenitás védelméről szóló 2023. évi LXXXVIII. törvény (a továbbiakban: vitatott törvény) elfogadásával nem teljesítette az EUMSZ 49., EUMSZ 56. és EUMSZ 63. cikkeiből, a belső piacon az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, különösen az elektronikus kereskedelem egyes jogi vonatkozásairól szóló, 2000. június 8-i 2000/31/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv („Elektronikus kereskedelemről szóló irányelv”) (HL 2000. L 178., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 25. kötet, 399. o.) 3. cikkéből, a belső piaci szolgáltatásokról szóló, 2006. december 12-i 2006/123/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2006. L 376., 36. o.; helyesbítés: HL 2014. L 287., 33. o.) 14., 16. és 19. cikkéből, az Európai Unió Alapjogi Chartájának 7., 8., 11., 12., 47. és 48. cikkéből, valamint a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2016. április 27-i (EU) 2016/679 európai parlamenti és tanácsi rendelet (általános adatvédelmi rendelet) (HL 2016. L 119., 1. o.; helyesbítések: HL 2016. L 314., 72. o.; HL 2018. L 127., 2. o.; HL 2021. L 74., 35. o.) 5., 6., 9. és 10. cikkéből eredő kötelezettségeit.
- 15 A jelen ügyben Magyarország vitatja a Bizottság arra irányuló kérelmének megalapozottságát, hogy a jelen ügyet ilyen gyorsított eljárásban bírálják el, megkérdőjelezve különösen az ezen intézmény által a vitatott törvényből eredő káros következményekre vonatkozóan előadottakat. Ugyanakkor e tagállam nem vitatja azt a körülményt, hogy az említett törvény célja a nemzeti szuverenitásának védelme, sem pedig azt, hogy ennek érdekében kerül sor a Hivatal létrehozására, amelynek feladata lényegében azon tevékenységek kivizsgálása, amelyek sérthetik vagy veszélyeztethetik e szuverenitást, valamint azon szervezetek azonosítása, amelyek külföldről származó támogatást vesznek igénybe, és amelyek olyan tevékenységeket folytatnak vagy támogatnak, amelyek befolyásolhatják a választók akaratát vagy a választások kimenetelét. Mindemellett ez a cél kifejezetten kitűnik ugyanezen törvény preambulumból, amely többek között – amint az a Bizottság keresetleveléből következik, anélkül hogy azt Magyarország vitatná – „a demokratikus vit[ának], az állami és társadalmi döntéshozatali folyamatok kapcsán támasztott átláthatóság követelmény[e] érvényesülés[ének], a külföldi beavatkozási kísérletek nyilvánosságra hozatal[ának] és az említettekhez hasonló beavatkozási kísérletek megakadályozás[ának]” szükségességére utal. Egyebekben, a Bizottság szintén a keresetlevelében megjegyzi, hogy a vitatott törvény 11. §-a szerint „[h]a a Hivatal olyan tényt állapít meg, vagy körülményt észlel, amely miatt szabálysértési eljárás, büntetőeljárás, közigazgatási hatósági eljárás vagy más eljárás kezdeményezésének vagy lefolytatásának lehet helye, e célból az eljárás lefolytatására jogosult szervet a tudomására jutott adatokról, tényekről tájékoztatja”. Ezenkívül a magyar büntető törvénykönyvnek az említett törvény 32. §-ában előírt módosítása értelmében az e szervezetekkel kapcsolatban álló személy, ha e szervezetek tevékenységével összefüggésben tiltott külföldi támogatásokat használ fel, büntetendő. Márpedig Magyarország nem vitatja a vitatott törvény ezen ismertetését.
- 16 Következésképpen meg kell állapítani, hogy e tagállam nem magát az előző pontban említett rendelkezések tartalmát, hanem lényegében az azokból eredő következmények bizonyítottságát és

károosságát vitatja. Márpedig ennek vitatása nem elegendő a Bizottság arra vonatkozó érvelésének elutasításához, hogy annak érdekében, hogy adott esetben megakadályozzák az említett következmények bekövetkezését, a lehető legrövidebb időn belül meg kell állapítani, hogy e rendelkezések ellentétesek-e az uniós joggal, vagy sem.

- 17 A fentiekre tekintettel **meg kell állapítani, hogy a közérdek megköveteli a vitatott törvény uniós joggal való összeegyeztethetőségére vonatkozó kérdés mielőbbi, oly módon történő elbírálását, hogy valamennyi e tekintetben káros bizonytalanságot megszüntessenek, és ennél fogva lehetővé tegyék Magyarország számára, hogy nemzeti hatásköreinek és szuverenitásának gyakorlása körében teljeskörűen és akadálytalanul alkalmazza az említett törvényt abban az esetben, ha bebizonyosodik, hogy ez utóbbi törvény megfelel az említett jognak, vagy ellenkező esetben, hogy megtehesse a szükséges intézkedéseket.**
- 18 A Bíróság ugyanis más összefüggésben már kimondta, hogy ha valamely előzetes döntéshozatali ügy **a nemzeti alkotmányjog és uniós jog alapvető kérdéseit érintő súlyos bizonytalanságot vet fel**, az ilyen ügy sajátos körülményeire figyelemmel szükségesnek bizonyulhat annak a lehető legrövidebb időn belüli, az eljárási szabályzat 105. cikkének (1) bekezdése alapján történő elbírálása (a Bíróság elnökének 2018. október 19-i Wightman és társai végzése, C-621/18, EU:C:2018:851, 10. pont; 2024. november 29-i LC és CP végzése, C-758/24 és C-759/24, EU:C:2024:1012, 8. pont). A jelen ügyben, mivel a jelen eljárás olyan alapvető és érzékeny területen érinti az Unió és a tagállamai közötti alkotmányos jellegű kapcsolatokat, mint a közélet és demokratikus élet, azt – mivel közvetlen keresetről van szó – ugyanilyen módon az eljárási szabályzat 133. cikke (1) bekezdésével összhangban a lehető legrövidebb időn belül kell elbírálni.
- 19 Magyarországnak a Bizottság által hivatkozott kifogások összetett jellegére vonatkozó érve nem kérdőjelezi meg e következtetést. Ugyanis, noha kétségtelen, hogy – amint arra Magyarország hivatkozik – egy adott ügy által felvetett kérdések összetett vagy érzékeny jellege az ezen ügyet jellemző jogi és ténybeli háttérre tekintettel annak megállapításához vezethet, hogy az ügy nehezen folytatható le gyorsított eljárásban (2021. május 18-i Asociația „Forumul Judecătorelor din România” és társai ítélet, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 és C-397/19, EU:C:2021:393, 105. pont), e körülmény önmagában nem zárja ki az ilyen eljárás alkalmazását, amelynek részletes végrehajtási szabályai lehetővé teszik az egyes ügyek valamennyi sajátos jellemzőjének figyelembevételét (a Bíróság elnökének 2016. április 7-i Tanács kontra Front Polisario végzése, C-104/16 P, EU:C:2016:232, 17. pont) olyan ügyekben, amelyekben az említett eljárás alkalmazása szükséges, sem pedig az összetett kifogások szükséges vizsgálatának elvégzését.
- 20 Ennél fogva megállapítható, hogy a jelen ügy jellege megköveteli, hogy elbírálására a lehető legrövidebb időn belül kerüljön sor. Következésképpen azt az eljárási szabályzat 133. cikke szerinti gyorsított eljárásban kell elbírálni.

Nem kizárt, hogy a fenti EUB kötelezettségszegési ügy anyagi jogi előkérdést jelent a kereseti kérelem vonatkozásában, azonban ez a perbíróság szuverén meglátásán alapul.

Másfelől az eljárás esetleges felfüggesztése esetében is köteles a bíróság ideiglenes intézkedésével megadni azon jogvédelmet a felperesek számára, mely ahhoz szükséges, hogy a felperesek jogaikat akkor is gyakorolhassák, ha egyébként a tagállami jogalkotó azt számukra megtiltja.

D. Az érvényesíteni kívánt jog, a tényállítás és a kereseti kérelem közötti összefüggés levezetésére vonatkozó jogi érvelés

Több ízben hivatkoztam már a Kúria 2013-as joggyakorlat-elemző csoportjának összefoglaló véleményére, mely az EU jogának hazai alkalmazási gyakorlatát munkálta ki. ([Microsoft Word - \366sszefoglal\363 v\351lem\351ny.doc](#)) ([kuria-birosag.hu](#))

Az irat 56. oldalán található a tagállami felelősség az uniós jog megsértéséért tárgykör ismertetése. A Kúria számára 2013-ban teljesen evidencia szintjén jelentkezett, hogy az EUSZ 2. cikkében foglalt jogi fogalom a „jogállamiság” kapcsán olyan alapszerződési norma, melyet az EUB értelmezni jogosult és köteles. (Magyar viszonylatban ezt az értelmezést a Bíróság meg is tette a C-154/21. sz. alatti magyar jogállamisági ügyben.)

„Az európai jog speciális jogi minőségének határozott kontúrjait az EuB a 26/62. sz. Van Gend & Loos és a 6/64. sz. Costa-ügyekben vontta meg, máig sem halványuló ecsetvonásokkal. Elvi éllel szögezte le, hogy az **EGK-Szerződés olyan sajátos jogrendszert hozott létre, amely a tagállamok jogrendszerébe illeszkedik, és kötelező bíróságaira nézve.** E jogrendszernek az alanyai nemcsak a tagállamok, hanem azok állampolgárai is, és a közösségi jog amellett, hogy a magánszemélyekre kötelezettségeket állapít meg, arra is szolgál, hogy számukra jogokat biztosítson. E jogok továbbá nemcsak akkor keletkeznek, amikor a Szerződés ezeket kifejezetten előírja, hanem azokból a kötelezettségekből eredően is, amelyeket a Szerződés egyértelműen rögzít a tagállamok és a közösségi intézmények számára. Ezen megállapítások adták és adják meg azt a jogi keretet, amelyben a tagállami kárfelelősség intézménye kibontakozhatott.”

„A tagállami kártérítési felelősség első feltétele, hogy **a tagállam a magánszemély számára jogot biztosító európai jogi rendelkezést sértsen, vagyis, másként fogalmazva, a tagállam kártérítési felelősséggel tartozik a magánszemély valamely európai alanyi jogának a megsértéséért.** A magánszemélyek európai alanyi jogai nem csak az ezen alanyi jogokat kifejezetten tételező európai jogszabályhelyekből (mint pl. a 2006/112/EK Irányelvnek az áthárított hozzáadottérték-adó levonásához jogot biztosító 168. cikke) származhatnak, hanem azon jogszabályhelyekből is, melyek nem közvetlenül a magánszemélyeket jogosítják a tagállami közhatalommal szemben, hanem a tagállamot egyértelműen kötelezik a magánszemélyekkel szemben.¹⁸¹ Ezen kívül európai alanyi jog következhet a nem írott uniós jogból is, jelesül a szintén az elsődleges uniós jog részét képező alapelvekből.”

*A kérdés tehát az, mit jelent az **európai jogi rendelkezés** és az **európai alanyi jog** fogalma:*

„Az EuB az **uniós jog közvetlen hatályára vonatkozó elv** kimunkálása során – a közösségi jog aktuális természetéből kiindulva – már kezdetben kifejezetten kimondta, hogy a **közösségi jog a magánszemélyek számára akkor is jogokat keletkeztethet,** amikor a tagállamok számára egyértelmű kötelezettségeket ír elő, lásd 26/62. sz. Van Gend & Loos ügy.”

A 26/62. sz. alatti, 1963.02.05. napján kihirdetett Van Gend & Loos ügyben az EUB az alábbiakat mondta ki pontosan:

Az EGK-Szerződés célkitűzése, hogy olyan közös piacot hozzon létre, amelynek a működése közvetlenül érinti a Közösség jogalanyait, egyúttal azt is jelenti, hogy ez a Szerződés több mint olyan megállapodás, amely csak a szerződő államok közötti kölcsönös kötelezettségeket hoz létre.

Ezt a koncepciót megerősíti egyrészt a Szerződés preambuluma, mely a kormányok mellett a népeket is említi, másrészt még egyértelműbben az olyan szuverén jogokkal felruházott intézmények létrehozása, mely jogok gyakorlása a tagállamokat, valamint azok állampolgárait egyaránt érinti.

Másfelől meg kell jegyezni, hogy az Európai Parlament és a Gazdasági és Szociális Bizottság közvetítésével a Közösségben egyesült államok állampolgárait a Közösség működésében való együttműködésre hívták fel.

Továbbá a Bíróságnak a 177. cikk keretében játszott szerepe, melynek célja, hogy biztosítsa a Szerződés nemzeti bíróságok általi értelmezésének egységességét, megerősíti, hogy az államok elismerték azt a lehetőséget, hogy a közösségi jogra állampolgáraik hivatkozhatnak a bíróságok előtt.

Ebből azt a következtetést kell levonni, hogy a Közösség a nemzetközi jog új jogrendjét képezi, melynek javára az államok, bár szűk területeken, de korlátozták szuverén jogaikat, és amelynek alanyai nemcsak a tagállamok, hanem azok állampolgárai is.

Ennélfogva a tagállamok jogszabályaitól független közösségi jog amellet, hogy **a magánszemélyekre kötelezettségeket állapít meg, arra is szolgál, hogy számukra jogokat keletkeztessen, amelyek az őket megillető jogok összességének részévé válnak.**

A fentiekben meghatározott alanyi jog körében kell tehát azt megvizsgálni, milyen forrásból származhat az uniós tagállam állampolgárát megilleti alanyi jog, melynek megsértése az adott tagállam Köbler-ügy szerinti felelősségét vonhatja maga után.

A Kúria számára anno evidencia volt az uniós jog primátusa, így fogalmazott:

„A kártérítési keresetet érdemben a tagállami bíróság bírálja el, melynek során **párhuzamosan alkalmazza az európai jogot és saját nemzeti jogát**, de **a két jog nem egyenrangú, a nemzeti jog csak kiegészíti, beteljesíti az európai jogot, az európai jog elsőbbsége mellett.** Sem a nemzeti jog, sem a tagállami bíróság nem ronthatja le, és nem is szűkítheti a kártérítésnek az EuB által megállapított szükséges és elégséges feltételeit. Ezen feltételektől a nemzeti bíróság a saját nemzeti joga alapján csak a károsult javára térhet el.”

Tehát a Kúria EUB általi értelmezését közvetlen anyagi jogi hatályúnak ismeri el, és az uniós jog természetéből fakadóan eszébe sem jut az EUB ítéleteit hátra sorolni, vagy anyagi jogi természetét kétségbe vonni. Mindazonáltal az EUB kizárólagos hatáskörét az EU alapszerződéseiből vezeti le, míg a megsértett alanyi jog természetéről nem tesz említést.

„Ezen kívül a tagállami bíróság kifejezett feladata, hogy az európai jog alapján megítélje az adott tagállam jogalkotási tevékenységét is (függetlenül az adott tagállami alkotmánybíróság hatáskörétől). **Ha tehát például a tagállami jogalkotó valamely irányelv átültetése során a vonatkozó belső jogszabályban kijelenti, hogy e jogszabály megfelel a vonatkozó uniós jogforrásoknak, ez nem menti fel a tagállami bírót azon kötelezettsége alól, hogy maga vizsgálja meg és bírálja el érdemben, hogy e normatív kijelentés vajon jogilag megalapozott-e.** E tekintetben az a tévedés figyelhető meg a magyar bírói gyakorlatban, amely a belső jogszabály és az európai jog összhangját a belső jogszabály jogharmonizációs záradéka alapján gyakran automatikusan megállapítja. Míg a magyar közigazgatástól életszerűen nem várható el, hogy saját jogi meggyőződése alapján, az európai jog elsőbbségére hivatkozással ne alkalmazza a hatályos magyar jogot, addig a magyar bíróságoknak egyértelmű kötelessége, hogy egyrészt érdemben megvizsgálják, vajon megfelel-e a magyar jog a vonatkozó uniós jognak, másrészt, ha arra jutnak, hogy a magyar jog nem összeegyeztethető az uniós joggal, úgy ne alkalmazzák a magyar jogot.

Sőt, az európai jogok alkalmazása során – **a magánszemélyek európai alanyi jogainak a hatékony érvényesítése érdekében** – a **nemzeti bíróság közvetlenül az európai jogra hivatkozással olyan intézkedéseket is megtehet, amelyeket az adott ügyben a saját nemzeti joga kifejezetten megtilt a számára.** A C-213/89. sz. Factortame I ügyben az EuB az előzetes döntéshozatal intézményével kapcsolatban kimondta, hogy az európai jogot konkrét ügyben alkalmazó nemzeti bíróság köteles félretenni az ideiglenes intézkedés meghozatalát tiltó nemzeti jogszabályt, ha úgy ítéli meg, hogy az ideiglenes intézkedés elrendelését kizárólag e nemzeti szabály tiltja. A nemzeti jog minden olyan rendelkezése, és minden olyan jogalkotói, közigazgatási és bírósági gyakorlat, amely oly módon akadályozhatja az európai jog érvényesülését, hogy megfosztja az európai jogot alkalmazó nemzeti bírót attól, hogy megtegyen minden intézkedést, ami ahhoz szükséges, hogy félretegye a nemzeti jog azon rendelkezéseit, melyek – akár csak időlegesen is – megakadályozhatják az **európai jog**

teljes érvényesülését, összeegyeztethetetlen az európai joggal. Az előzetes döntéshozatali eljárás hatékonysága is veszélybe kerülne, ha az EuB-hoz forduló és saját eljárását felfüggesztő nemzeti bíró valamely nemzeti szabály alapján nem lenne jogosult ideiglenes intézkedést elrendelni addig, amíg nem hozza meg érdemi ítéletét az EuB európai jogot értelmező választát követően.

Fentiek alapján maga a Kúria is úgy véli, az EU alapszerződéseiből fakadó kizárólagos hatáskörében eljáró EUB meghozott döntései közvetlen anyagi jogi hatállyal bírnak.

De mi a helyzet a nem magánszemélyek, hanem jogi személyek jogaival?

Az Alapjogi Charta tartalmaz erre vonatkozóan olyan kitételeket, melyek a felperes által érvényesített alanyi jog kapcsán releváns:

12. cikk

A gyülekezés és az egyesülés szabadsága

- (1) Mindenkinek joga van a **békés célú gyülekezés szabadságához és a másokkal való bármilyen szintű, különösen politikai, szakszervezeti és polgári célú egyesüléshez**, ami magában foglalja mindenkinek a jogát ahhoz, hogy érdekei védelmére szakszervezetet alapítson, vagy azokhoz csatlakozzon.
- (2) Az uniós szintű politikai pártok hozzájárulnak az uniós polgárok politikai akaratának kinyilvánításához.

A fenti norma egyaránt védi az uniós polgárok, magánszemélyek jogait, de ezen keresztül védelemben részesíti az így létrehozott szervezeteket is. Ha ugyanis a polgároknak joguk van arra, hogy érdekeik védelmében szervezeteket alakítsanak, akkor e szervezetek működésének korlátozása a 12. cikk sérelmét kell jelentsék.

11. cikk

A véleménynyilvánítás és a tájékozódás szabadsága

- (1) Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához. Ez a jog magában foglalja a **véleményalkotás szabadságát**, valamint az **információk és eszmék megismerésének és közlésének szabadságát** **anélkül, hogy ebbe hatósági szerv beavatkozhatna, továbbá országhatárookra való tekintet nélkül.**
- (2) A tömegtájékoztatás szabadságát és sokszínűségét tiszteletben kell tartani.

Ha az uniós állampolgárok szervezetet alakíthatnak jogaik érvényre juttatása céljára, akkor a 12. cikkből fakadóan a 11. cikk tartalma is releváns alanyi jogot jelent, hiszen e szervezetek értelemszerű tevékenysége nem más, mint a szabad véleményalkotás és -kinyilvánításhoz szükséges információk, adatok megszerzése, közlése, közzététele.

Ebből kifolyólag a 11. és 12. cikkek együttes sérelmét jelenti az, ha akár az egyes magánszemélyek, akár az általuk alakított szervezetek olyan tevékenységét korlátozzák, mely a szervezet tagjait egyébként megilleti. Hiszen ilyen felfogással kiüresedne a 11. és 12. cikk értelme.

A jogi személyek kapcsán a Charta alkalmazásának feltételrendszerét az 51. cikk határozza meg:

51. cikk

Alkalmazási kör

(1) E Charta rendelkezéseinek címzettjei – a szubszidiaritás elvének megfelelő figyelembevétele mellett – az Unió intézményei, szervei és hivatalai, valamint **a tagállamok annyiban, amennyiben az Unió jogát hajtják végre**. Ennek megfelelően saját hatáskörükben és a Szerződésekben az Unióra ruházott hatáskörök korlátain belül tiszteletben tartják az ebben a Chartában foglalt jogokat és betartják az abban foglalt elveket, valamint előmozdítják azok alkalmazását.

(2) Ez a Charta az uniós jog alkalmazási körét nem terjeszti ki az Unió hatáskörein túl, továbbá nem hoz létre új hatásköröket vagy feladatokat az Unió számára, és nem módosítja a Szerződésekben meghatározott hatásköröket és feladatokat.

A kérdés tehát úgy merül fel, a tagállam mennyiben hajtja végre az Unió jogát. Melyek az uniós jog kérdéses területei?

„A jogi személyek személyes jogának meghatározására nézve nincs kifejezett előírás az uniós jogban.^[33] A tagállami kollíziós szabályok (→[kollíziós norma](#)) uniós joggal való konformitása elsősorban az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) által biztosított letelepedés szabadsága körében merült fel.^[34] A jogirodalomban kérdésként fogalmazódott meg, hogy az **EUMSZ 49. és 54. cikkének**, valamint az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: Európai Bíróság) kapcsolódó esetjogának van-e kollíziós jogi tartalma és következik-e ezekből az egyik vagy másik kapcsolódó alkalmazása. A kérdés leginkább abból a szempontból merült fel, hogy összeegyeztethető-e az uniós joggal a tényleges székhely elvének alkalmazása.”

<https://ijoten.hu/szocikk/a-jogi-szemelyek-szemelyes-joga>

A MEGKÜLÖNBÖZTETÉS TILALMA ÉS AZ UNIÓS POLGÁRSÁG

18. cikk

(az EKSz. korábbi 12. cikke)

A Szerződések alkalmazási körében és az azokban foglalt különös rendelkezések sérelme nélkül, tilos az állampolgárság alapján történő bármely megkülönböztetés.

LETELEPEDÉSI JOG**49. cikk**

(az EKSz. korábbi 43. cikke)

Az alábbiakban megállapított rendelkezéseknek megfelelően tilos a valamely tagállam állampolgárainak egy másik tagállam területén történő szabad letelepedésére vonatkozó minden korlátozás. Ezt a rendelkezést azokra a korlátozásokra is alkalmazni kell, amelyek képviselőnek, fióktelepnek vagy leányvállalatnak egy tagállam valamely tagállamban letelepedett állampolgára által történő alapítására vonatkoznak.

A szabad letelepedés magában foglalja a jogot gazdasági tevékenység önálló vállalkozóként történő megkezdésére és folytatására, vállalkozások, így különösen az 54. cikk második bekezdése szerinti társaságok alapítására és irányítására, a letelepedés országának joga által a saját állampolgárait előírt feltételek szerint, figyelemmel a tőkére vonatkozó fejezet rendelkezéseire is.

54. cikk

(az EKSz. korábbi 48. cikke)

Valamely tagállam jogszabályai alapján létrehozott olyan társaság, amelynek létesítő okirat szerinti székhelye, központi ügyvezetése vagy üzleti tevékenységének fő helye az Unió területén van, **e fejezet alkalmazása**

szempontjából ugyanolyan elbánásban részesül, mint azok a természetes személyek, akik a tagállamok állampolgárai.

"Társaság" a polgári vagy kereskedelmi jog alapján létrejött társaság, beleértve a szövetkezeteket és a közjog vagy a magánjog hatálya alá tartozó más jogi személyeket, kivéve a nonprofit szervezeteket.

Az emberi jogokkal foglalkozó civil társadalmi szervezetek tehát kiesnek a fenti norma hatálya alól.

Civil társadalmi szervezetek

Az FRA jelentésben a civil társadalmi szervezetek – az Ügynökséget létrehozó rendelet (168/2007/EK rendelet) értelmében – „az alapvető jogok területén működő nem kormányzati szervezetek és [...] civil társadalmi intézmények”, valamint – az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának 14. ajánlása (2007) értelmében – „önkéntes önkormányzati szervek vagy szervezetek, amelyeket alapvetően az alapítók és tagjaik nem nyereségszerzési céljainak elérésére hoztak létre”.

A jelentés azokra a civil társadalmi szervezetekre terjed ki, amelyek – az ENSZ Emberi Jogi Jogvédőkről szóló nyilatkozatának megfelelően – nemzeti és/vagy nemzetközi szinten „segítik elő az emberi jogok és alapvető szabadságok védelmét és megvalósulását”.

További információhoz lásd a Tanács 168/2007/EK rendeletét (2007. február 15.) az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének létrehozásáról (Alapító rendelet), HL 2007. L 53., 10. cikk az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának (2008) ajánlását CM/Rec(2007)14, I. (1) paragrafus, Az Európai Községek Bizottsága (2000), A Bizottság és nem kormányzati szervezetek: egy erősebb partnerség felé,, Bizottsági Vitaindító, COM(2000) 11 végleges, 1.2. pont; és az Egyesült Nemzetek (ENSZ) Közgyűlése, Emberi Jogi Jogvédők Nyilatkozata, A/RES/53/144, 1999. március 8., 1. cikk.

https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2018-challenges-facing-civil-society-summary_hu.pdf

Az FRA az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének rövidítése. A 168/2007/EK rendelet így szól:

10. cikk

Együttműködés a civil társadalommal; alapjogi platform

(1) Az ügynökség szorosan együttműködik a nemzeti, európai vagy nemzetközi szintű, az alapvető jogok területén – ideértve a rasszizmus és az idegengyűlölet elleni küzdelmet is – működő **nem kormányzati szervezetekkel és civil társadalmi intézményekkel**. E célból az Ügynökség együttműködési hálózatot (alapjogi platformot) hoz létre, amely az alapvető jogok terén tevékenykedő nem kormányzati szervezetekből, szakszervezetekből és munkáltatói szervezetekből, az érintett szociális és szakmai szervezetekből, egyházakból, vallási, filozófiai és nem felekezeti szervezetekből, valamint egyetemekből, továbbá európai és nemzetközi szervek és szervezetek szakértőiből áll.

2. cikk

Cél

Az Ügynökség célja, hogy az alapvető jogokkal kapcsolatban támogatást és szakértelmet biztosítson az érintett uniós intézményeknek, szervezeteknek, hivataloknak és ügynökségeknek, valamint **a tagállamoknak az uniós jog végrehajtása során annak érdekében, hogy amikor saját hatáskörükön belül intézkedéseket hoznak vagy fellépéseiket meghatározzák, segítségükre legyen az alapvető jogok teljes mértékű tiszteletben tartásában.**

Ennél fogva úgy vélem, az uniós jog végrehajtása körében nem csak a magánszemélyeket, hanem az általuk alapított szervezeteket is ugyanúgy illeti meg a védelmi helyzet a Charta 11. cikk és 12. cikk kapcsán.

Kérdés csupán az, hogy a Charta 47. cikk, EUSZ 19. cikk (1) bekezdése és az EUMSZ 267. cikke értelmében a jogi személyiségi civil nonprofit szervezetet megilleti azon jog, melyet a fentiek alapján érvényesíthet:

Alapjogi Charta:

IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁS

47. cikk

A hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz való jog

Mindenkinek, akinek az Unió joga által biztosított jogait és szabadságait megsértették, az e cikkben megállapított feltételek mellett joga van a bíróság előtti hatékony jogorvoslathoz.

Mindenkinek joga van arra, hogy ügyét a törvény által megelőzően létrehozott független és pártatlan bíróság tisztességesen, nyilvánosan és ésszerű időn belül tárgyalja. Mindenkinek biztosítani kell a lehetőséget tanácsadás, védelem és képviselő igénybeviteléhez.

Azoknak, akik nem rendelkeznek elégséges pénzeszközökkel, költségmentességet kell biztosítani, amennyiben az igazságszolgáltatás hatékony igénybeviteléhez erre szükség van.

EUSZ:

11. cikk

(1) Az intézmények a megfelelő eszközökkel biztosítják, hogy a polgárok és az érdekképviselői szervezetek az Unió bármely tevékenységéről véleményt nyilváníthassanak, és azokat nyilvánosan megvitathassák.

19. cikk

(1) Az Európai Unió Bírósága a Bíróságból, a Törvényszékből és különös hatáskörű törvényszékekből áll. Az Európai Unió Bírósága biztosítja a jog tiszteletben tartását a Szerződések értelmezése és alkalmazása során.

A tagállamok megteremtik azokat a jogorvoslati lehetőségeket, amelyek az uniós jog által szabályozott területeken a hatékony jogvédelem biztosításához szükségesek.

EUMSZ:

267. cikk

(az EKSz. korábbi 234. cikke)

Az Európai Unió Bírósága hatáskörrel rendelkezik előzetes döntés meghozatalára a következő kérdésekben:

- a) a Szerződések értelmezése;
- b) az uniós intézmények, szervek vagy hivatalok jogi aktusainak érvényessége és értelmezése;

Ha egy tagállam bírósága előtt ilyen kérdés merül fel, és ez a bíróság úgy ítéli meg, hogy ítélete meghozatalához szükség van a kérdés eldöntésére, kérheti az Európai Unió Bíróságát, hogy hozzon ebben a kérdésben döntést.

Ha egy tagállam olyan bírósága előtt folyamatban lévő ügyben merül fel ilyen kérdés, amelynek határozatai ellen a nemzeti jog értelmében nincs jogorvoslati lehetőség, e bíróság köteles az Európai Unió Bíróságához fordulni.

Az Európai Unió tagállamai – egyenként, mint szerződő felek – illetve a Magyar Köztársaság – és a vele együtt csatlakozó egyéb államok – közötti szerződésben abban állapodtak meg, hogy a csatlakozó államok egyfelől az EU tagjává, másrésről az EU alapját képező szerződések részes feleivé válnak. Ennek aláírási dátuma 2004. május 1. (Athén)³

Az Európai Unióhoz való csatlakozásra a köztársasági Alkotmány 2002. december 23. napjától hatályos 2/A.§-a adott felhatalmazást.⁴ Az un. Európa-klauzula alapján a csatlakozási szerződést a magyar országgyűlésnek kellett megerősítenie. A T/9171. számú törvényjavaslat (2004. március) utalt a csatlakozás kérdésében megtartott ügydöntő népszavazás eredményére, továbbá a 133/2003. (XII.17.) OGY határozatára, melyben az Országgyűlés megerősítette a csatlakozási szerződést, és a ratifikációs okmányt az Olasz Köztársaság Kormányánál letétbe helyezték. A tervezet így rögzítette a számunkra oly nagy jelentőséggel bíró jogi tényt:

„A csatlakozási szerződés megerősítésével a Magyar Köztársaság nemzetközi kötelezettséget vállalt arra, hogy az Európai Unió alapszerződéseit és a közösségi jogot az Európai Bíróság értelmezésének megfelelően alkalmazza, az alapító szerződésekből fakadó kötelezettségek teljesítése érdekében meghoz minden általános és egyedi intézkedést, illetve tartózkodik minden olyan lépéstől, amely az alapító szerződésekből fakadó célok megvalósulását veszélyeztetné.”⁵

A csatlakozási szerződés kihirdetéséről a 2004. évi XXX. törvény rendelkezett.

A Lisszaboni Szerződés hatálybalépésével, 2009. december 1-jétől az Európai Unió jogi személyiséggel rendelkezik, és átvette a korábban az Európai Közösségekre ruházott hatásköröket. A közösségi jog tehát uniós jog lett, és magában foglalja az Európai Unióról szóló szerződésnek a Lisszaboni Szerződést megelőző változata értelmében korábban elfogadott valamennyi rendelkezést is.

***Az EUMSZ 288. cikke** alapján az irányelv az elérendő célokat illetően minden címzett tagállamra kötelező, azonban a forma és az eszközök megválasztását a nemzeti hatóságokra hagyja.*

*Uniós jog elsőbbsége az Európai Unióról szóló szerződés (EUSz) 4.cikk (3) bekezdésének un. lojalitási klauzuláján alapul. Lisszaboni Szerződést elfogadó kormányközi konferenciának zárónyilatkozatához csatolt 17. sz. nyilatkozat az **uniós jog elsőbbségét** írja elő, utalva a 11197/07 (JUR260) dokumentum tartalmára. A Lisszaboni Szerződés és valamennyi melléklete a 2007. év december hó 22. napján vált a magyar jogrendszer részévé. (2007. évi CLXVIII. tv.).*

*Az Európai Unió Bírósága a Costa contra E.N.E.L. ügyben hozott ítéletében foglaltakra tekintettel az uniós jog elsőbbségét úgy kell érteni, hogy a nemzeti joghoz képest **valamennyi kötelező erejű uniós jogi aktus elsőbbséget élvez, függetlenül attól, hogy az elsődleges jogból vagy a másodlagos jogból származik-e.***

³ https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:6f201cf4-b6c7-4fdb-b9b5-a8c7db057d6b.0015.02/DOC_1&format=PDF

⁴ Az Alkotmánybíróság 30/1998. (VI.25.) sz. alatti határozata mondta ki elvi éllal, hogy a hazai jogalkalmazásban csak akkor érvényesülhet a közösségi jog, ha arra alkotmányos felhatalmazás adott.

⁵ <https://www.parlament.hu/irom37/9171/9171.htm>

A Bíróság 1964. július 15-i Flaminio Costa kontra E.N.E.L. ügyben hozott 6/64. sz. alatti ügyben kimondta:

A 189. cikk megerősíti a **közösségi jog elsőbbségét**, amely szerint a rendelet „kötelező” érvényű és „közvetlenül alkalmazandó valamennyi tagállamban”.

E rendelkezés, melyhez semmilyen fenntartást nem fűztek, tartalmatlan volna, ha egy állam a közösségi jogszabályokkal szemben érvényesíthető jogalkotási aktussal egyoldalúan semmissé tehetné annak hatályát.

Mindezekből az következik, hogy a Szerződésből eredő és ezáltal önálló jogforrásból származó joggal szemben – annak eredeti, sajátos természetéből adódóan – bírói úton nem érvényesíthető semmiféle nemzeti szabály anélkül, hogy e jog el ne veszítené közösségi jellegét, és anélkül, hogy ez magának a Közösségnek a jogi alapjait meg ne kérdőjelezné.

Az tehát, hogy **az államok a Szerződés rendelkezéseiben meghatározott jogaikat és kötelezettségeiket a nemzeti jogrendszerükről a közösségi jogrendszerre átruházták, szuverén jogaik végleges korlátozását eredményezi, amellyel szemben a Közösség fogalmával összeegyeztethetetlen utólagos, egyoldalú jogi aktusok nem élvezhetnek elsőbbséget.**

*E körben ugyancsak alkalmazandó a Bíróság 1978. március 9-i (C-106/77., **ECLI:EU:C:1978:49**) Simmenthal-ügyben hozott ítélete is:*

- 13 Az első kérdés lényegében annak meghatározására irányul, hogy milyen következményeket von maga után valamely közösségi jogi rendelkezés közvetlen alkalmazandósága abban az esetben, ha összeegyeztethetlenség áll fenn valamely tagállam jogának későbbi rendelkezésével.
- 14 A közvetlen alkalmazandóság – e vonatkozásban – azt jelenti, hogy a közösségi jogi szabályoknak minden tagállamban egységesen kell kifejteniük valamennyi hatásukat, hatálybalépésüktől kezdődően és érvényességük teljes időtartama alatt.
- 15 E rendelkezések tehát jogok és kötelezettségek közvetlen forrását jelentik mindazok számára, akiket érintenek, legyenek azok közösségi jogviszonyokban álló akár tagállamok akár magánszemélyek.
- 16 Ez a hatás valamennyi bíróságra is vonatkozik, amelyeknek tagállami szervekként az a feladatuk, hogy hatáskörükben eljárva védjék a közösségi jog által a magánszemélyekre ruházott jogokat.
- 17 Sőt, a közösségi jog elsőbbségének elve alapján a Szerződés közvetlenül alkalmazandó rendelkezései és az intézmények közvetlenül alkalmazandó jogi aktusai a tagállamok belső jogával fennálló kapcsolatuk tekintetében nemcsak azzal a hatással bírnak, hogy – pusztán hatálybalépésük ténye folytán – a tagállamok nemzeti jogának valamennyi, a közösségi joggal ellentétes rendelkezését a jog erejénél fogva alkalmazhatatlanná teszik, hanem – mivel e rendelkezések és jogi aktusok szerves részét képezik a tagállamok területén alkalmazandó jogrendszernek, és ez utóbbi keretében elsőbbséget élveznek – azzal is, hogy megakadályozzák a közösségi normákkal összeegyeztethetetlen, új nemzeti jogalkotási aktusok érvényes létrehozását.
- 18 **Annak elismerése ugyanis, hogy azok a nemzeti jogalkotási aktusok, amelyek jogtalanul behatolnak a Közösség jogalkotói hatásköre alá tartozó területre vagy más módon összeegyeztethetetlenek a közösségi jog rendelkezéseivel, bármiféle jogi hatással rendelkeznenek, a tagállamok által a Szerződés értelmében feltétel nélkül és visszavonhatatlanul vállalt kötelezettségek tényleges jellegének tagadását jelentené, és ezáltal a Közösség alapjait kérdőjeleznék meg.**

Szeretném ide érvként azonnal beszúrni az Alkotmánybíróság 2022. október 25-i, V/942/2019. sz. alatti végzését, melyben így fogalmaztak:

[15] Az Alkotmánybíróság e körben azt is kiemeli, hogy a 2/2019. (III. 5.) AB határozatban az Alkotmánybíróság maga is úgy foglalt állást, hogy „a jogszabályokat és az Alaptörvényt – amennyiben ez lehetséges – úgy kell értelmezni, hogy **a normatartalom az Európai Unió jogával is összhangban álljon**” (Indokolás [37]), mely megállapítás egyfelől a hazai jogalkalmazó szervekre is értelemszerűen irányadó, másfelől pedig **egyenesen következik a közvetett hatály uniós jogi elvéből** is. **Abban az esetben pedig, ha a nemzeti jog valamely szabálya olyan ellentétben áll az uniós joggal, amely ellentét jogalkalmazói jogértelmezéssel nem oldható fel,** „[a]z Európai Unió valamely jogi aktusának a vele kollízióban álló magyar jogszabállyal szembeni érvényesülése érdekében a bíróság az általa elbírálandó konkrét, Európai Unió jogi relevanciával bíró ügyben és kizárólag az abban érintett felekre kiterjedő jogi hatállyal **jogosult a magyar jogszabály alkalmazását félretéve az Európai Unió jogi aktust alkalmazni**, az Alaptörvény E cikkének (1)–(3) bekezdései alapján” {11/2020. (VI. 3.) AB határozat, Indokolás [58]}. Mindez egyenesen következik az uniós jog hatékony érvényesülésének (*effet utile*) elvéből is {lásd például: **C-106/77. számú Simmenthal ügy, ECLI:EU:C:1978:49, különösen a 21-22. bekezdések**; idézi: 16/2021. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [32]}. A *Simmenthal* ügyből következően pedig kifejezetten ellentétes lenne az uniós joggal egy olyan tagállami jogszabály, amely az uniós jogi norma alkalmazásának előfeltételeként megkövetelné az uniós joggal ellentétes tagállami jogszabály alkotmánybírósági megsemmisítését ahhoz, hogy az uniós jogot a hazai jogalkalmazó alkalmazhassa.

Az EU elsődleges joga az alapszerződések és alapelvek rendszere. E körbe tartozik a Lisszaboni Szerződés alapján az Alapjogi Charta is. Az un. másodlagos jog szintén a Lisszaboni Szerződésből eredő fogalom. Ebbe a körbe tartozóak az irányelvek:

Az irányelvek az elérendő célokat tekintve kötelezőek a címzett tagállam (vagy tagállamok, illetve az összes tagállam) számára, a célkitűzések megvalósításának formáját és eszközeit azonban a tagállamok választhatják meg. A nemzeti jogalkotónak átültető jogszabályt (más kifejezéssel „nemzeti végrehajtási intézkedést”) kell elfogadnia, amellyel a nemzeti jogszabályokat az irányelvekben megállapított célkitűzésekhez igazítja. Az egyes polgárokat alapvetően csak akkortól illetik meg a jogok, illetve terhelik a kötelezettségek, miután az átültető jogszabályt elfogadták. A tagállamok a nemzeti jogba való átültetés tekintetében bizonyos mérlegelési jogkörrel rendelkeznek, amely lehetővé teszi a nemzeti sajátosságok figyelembevételét. Az átültetést az irányelvben megállapított határidőn belül kell végrehajtani. **Az irányelvek átültetésekor a tagállamoknak az EUSZ 4. cikkének (3) bekezdésében említett lojális együttműködés elve** szerint biztosítaniuk kell az uniós jog hatékony érvényesülését. Az irányelvek elvben nem alkalmazandók közvetlenül. **Az EUB döntése értelmében azonban egyes rendelkezések kivételesen közvetlen hatállyal bírhatnak egy tagállamban** anélkül, hogy szükség volna a tagállam által előzetesen meghozott átültető jogszabályra, amennyiben: a) az irányelvet a nemzeti jogba nem, vagy nem megfelelő módon ültették át; b) az irányelv rendelkezései feltétel nélküliek, valamint kellően világosak és pontosak; és c) az irányelv rendelkezései magánszemélyeket ruháznak fel jogokkal. **E követelmények teljesülése esetén a magánszemélyek minden állami hatósággal szemben hivatkozhatnak az irányelv rendelkezéseire.** Emellett a tagállamok hatóságainak akkor is kötelességük figyelembe venni az át nem ültetett irányelvet, ha az adott rendelkezés nem ruház fel magánszemélyeket jogokkal és így csak az első és a második feltétel teljesül. Ez az ítélkezési gyakorlat a hatékony érvényesülésen, a szerződések megszegésének szankcionálásán, valamint a jogvédelmen alapul. Másrészt azonban egy magánszemély másik magánszeméllyel szemben közvetlenül nem hivatkozhat egy át nem ültetett irányelv közvetlen hatályára (ún. „horizontális hatály”) (C-91/92. sz. Faccini Dori-ügy, EBHT 1992-I., 3325. o., 25. pont). A Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint (Francovich-ügy, C-6/90. és C-9/90. sz. egyesített ügyek) az egyes polgárok az uniós jogot tiszteletben nem tartó tagállamtól jogosultak kártérítést kérni. Amennyiben egy irányelvet nem, vagy nem megfelelő módon ültettek át, kártérítés akkor igényelhető, ha: a) az irányelv célja magánszemélyek jogokkal való felruházása; b) a jogok tartalma az irányelv rendelkezései alapján megállapítható; és c) ok-okozati összefüggés áll fenn az irányelv átültetésére irányuló kötelezettség megsértése és a magánszemély által elszenvedett kár között. A felelősség megállapításához nem szükséges bizonyítani a tagállam vétkességét

[Az európai uniós jog forrásai és hatálya \(europa.eu\)](#)

Mivel azonban az EUMSZ szerint az irányelv értelmezésére az EUB rendelkezik hatáskörrel, az EUB ítéletének közvetlen anyagi jogi hatálya az alábbiakból következik:

A Bíróság a tagállamok valamennyi bíróságával együttműködik; a tagállami bíróságok általános hatáskörrel rendelkeznek az uniós jog alkalmazására. Az uniós jogszabályok tényleges és egységes alkalmazásának biztosítása, továbbá az eltérő értelmezések elkerülése érdekében a tagállami bíróságok jogosultak - illetve bizonyos esetekben kötelesek - a Bírósághoz fordulni az uniós jog egy adott részének pontos meghatározása végett - például annak érdekében, hogy ellenőrizhessék: a nemzeti szabályozásuk mennyiben van összhangban az uniós joggal. Az előzetes döntéshozatali eljárásnak célja lehet továbbá valamely uniós jogi aktus érvényességének vizsgálata.

A Bíróság nem pusztán véleményt nyilvánít, hanem indokolással ellátott ítélettel vagy végzéssel határoz. Azt a nemzeti bíróságot, amely a határozat címzettje, az előtte folyó jogvita eldöntésekor köti ez az értelmezés. A Bíróság ítélete a tartalmilag hasonló kérdésben eljáró más nemzeti bíróságokat is köti.⁶

Az Európai Unió Bírósága ítéleteinek jogforrási jellegét elfogadja a magyar bírói gyakorlat is. A Fővárosi Ítéltábla Polgári Kollégiuma a 3/2004. számú ajánlásában akként fogalmaz, hogy „Az Európai Bíróság ítélete jogilag kötelező erővel bír, mint a közösségi jog része, a tagállamok bíróságai számára kötelezően alkalmazandó.” A Legfelsőbb Bíróság a BH 2008. évi 135. számú (gépjármű regisztrációs adó) eseti döntésében elvi élel mondta ki, hogy „Az előzetes döntés általánosan kötelező hatálya körében (erga omnes hatály) a szakirodalom nem egységes. Mivel ebben a kérdésben még az Európai Bíróság sem nyilatkozott egyértelműen. Ugyanakkor az ítélkezési gyakorlatból az a következtetés vonható le, hogy a bírósági gyakorlat mindenkire kiterjedő és kötelező hatállyal bír. Ezt támasztotta alá a C-28-30/62. számú ügyben (DA Costa) és a C-283/80. ügyben (CILFIT) kifejtett bírósági állásfoglalás, amelynek lényege, hogy az előzetes döntésnek olyan normatív ereje van, hogy joghatást fejt ki más ügyben is, mivel adott esetben az előzetes döntés indítványozási kötelezettséget megfosztja céljától és üressé teheti azt, amikor a felhozott kérdés lényegileg azonos egy olyan kérdéssel, amely egy hasonló ügyben már az előzetes döntéshozatali eljárás tárgya volt...”

A nemzeti jog tehát nem értelmezhető a közösségi irányelvvel szemben, tilos a nemzeti jognak a közösségi irányelvvel összhangban nem álló értelmezése [106/89 Marleasing SA v. La Comercial International de Alimentacion SA (1990) [EUR-Lex - 61989J0106 - EN \(europa.eu\)](#)].

C-92/11. sz. ügy RWE Vertrieb AG ítélet

58 Ebben a tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint azon értelmezés, amelyet a Bíróság az EUMSZ 267. cikk alapján ráruházott hatáskör alapján valamely közösségi jogszabályra vonatkozóan kifejt, megmagyarázza és pontosítja e szabály jelentését és terjedelmét, ahogyan azt a hatálybalépésének időpontjától értelmezni és alkalmazni kell, illetőleg értelmezni és alkalmazni kellett volna. Ebből következően az így értelmezett szabályt a bíróságok alkalmazhatják, és azt alkalmazniuk kell az értelmezés iránti kérelemről határozó ítélet előtt keletkezett és létrejött jogviszonyokra is, ha egyébként teljesülnek azon feltételek, amelyek lehetővé teszik az említett szabály alkalmazására vonatkozó pernek a hatáskörrel rendelkező bíróságok előtti megindítását (lásd különösen a 24/86. sz., Blaizot és társai ügyben 1988. február 2-án hozott ítélet [EBHT 1988., 379. o.] 27. pontját; a C-402/03. sz., Skov és Bilka ügyben 2006. január 10-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-199. o.] 50. pontját; a C-313/05. sz. Brzeziński-ügyben 2007. január 18-án hozott ítélet [EBHT 2007., I-513. o.] 55. pontját, valamint a C-263/10.sz. Nisipeanu-ügyben 2011. július 7-én hozott ítélet 32. pontját).

⁶ https://curia.europa.eu/jcms/jcms/Jo2_7024/hu/

C-188/07. sz. ügy Commune de Mesquer vs Total France

- 83 E tekintetben a tagállamok azon kötelezettsége, hogy minden szükséges intézkedést megtegyenek annak érdekében, hogy elérjék az irányelvben előírt célokat, **jogilag kötelező erejű**, amint ezt az EK 249. cikk harmadik albekezdése és maga az irányelv is előírja. Ez a minden általános és különleges intézkedés meghozatalára vonatkozó kötelezettség – hatáskörük keretén belül – érvényes a tagállamok minden hatóságára, beleértve a bírói hatáskörrel rendelkező hatóságokat is (lásd a C-106/89. sz. Marleasing-ügyben 1990. november 13-án hozott ítélet [EBHT 1990., I-4135. o.] 8. pontját, valamint a fent hivatkozott Inter-Environnement Wallonie ügyben hozott ítélet 40. pontját).

A C-377/14. sz. Radlinger Radlingerová ítélet

- 76 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az EUMSZ 288. cikk harmadik bekezdése értelmében az irányelv, miközben az elérendő célokat illetően minden címzett tagállamra kötelező, a forma és az eszközök megválasztását a nemzeti hatóságokra hagyja. Így maguk az irányelvek nem keletkeztethetnek magánszemélyekre vonatkozó kötelezettségeket, következésképpen azokra önmagukban nem is lehet magánszemélyekkel szemben hivatkozni (2012. január 24-i Dominguez-ítélet, C-282/10, EU:C:2012:33, 37. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Ettől még a tagállam azon kötelezettsége, hogy megtegye az irányelv által előírt cél eléréséhez szükséges valamennyi intézkedést, olyan kötelező kötelezettség, amelyet az EUMSZ 288. cikk harmadik bekezdése és maga az irányelv ír elő. Ez a kötelezettség, hogy meghozzanak minden általános és különös intézkedést, a tagállamok valamennyi hatóságára vonatkozik, beleértve – hatáskörük keretei között – az igazságügyi hatóságokat is (2008. június 24-i Commune de Mesquer ítélet, C-188/07, EU:C:2008:359, 83. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

~ ~ ~

A magyar állam szerve (kormány, miniszterelnök) a 2025. március 15-i beszédében az állam által kinyilvánított nemzetstratégia kapcsán közölt jogi tényeket:

- A magyar állam szuverenitásával szemben az uniós jog primátusát tagadja, míg elvonja magát az állam az EU csatlakozási szerződésben foglaltaktól.
- Ellenségnek kiáltja ki azon „**pénzügyi gépezetet**”, mely azonosítható a magyar állam releváns jogi lépéseiben is az EU pénzügyi rendszerével, strukturális alapjaival.
- Az EU intézményeit, hivatalait, annak tisztviselőit „**poloskaként**” jellemzi, melyet igyekszik úgy történelmi kontextusba helyezni, hogy az ilyen szervezetek korábban is a magyar nemzeti szuverenitás ellen léptek fel.
- A „pénzügyi gépezet” „poloskái” megvásárolták (korrumpálták) a bíróságokat, médiát, civil szervezeteket és politikai aktivistákat (uniós állampolgárok).

Nézzük egyenként:

a) Uniós jog primátusa

Fentebb már levezettem, hogy az EU csatlakozás kapcsán a magyar állam az őt megillető szuverenitásának egy meghatározott részéről lemondott az Európai Unió javára. Ahogy az EUB a Costa vs ENEL ügyben kimondta, a tagállamokat nem illeti meg olyan jog, mely szerint az uniós jogot tagállami jogalkotással egyszerűen megkerülik. A Simmenthal-

ügyben az EUB kimondta, hogy az uniós joggal szemben álló nemzeti jogot egyszerűen félre kell tenni.

b) EU „pénzügyi gépezete”

*Az uniós költségvetés védelmét szolgáló általános feltételrendszerről szóló **2020/2092 EP és Tanács rendelet** az uniós jog szabálya. Ilyen rendelkezésekkel bír:*

- (1) Az Unió az Európai Unióról szóló szerződés (EUSZ) 2. cikkében rögzített értékeken, az emberi méltóság tiszteletben tartása, a szabadság, a demokrácia, az egyenlőség, a jogállamiság, valamint az emberi jogok – ideértve a kisebbségekhez tartozó személyek jogait – tiszteletben tartásának értékein alapul. Amint arra az EUSZ 2. cikke emlékeztet, ezek az értékek közősek a tagállamokban, egy olyan társadalomban, ahol érvényesül a pluralizmus, a megkülönböztetés tilalma, a tolerancia, az igazságosság, a szolidaritás, valamint a nők és a férfiak közötti egyenlőség.
- (2) Az Európai Tanács a 2020. július 21-i következtetéseiben kijelentette, hogy az Unió pénzügyi érdekeit a Szerződésekben foglalt általános elvekkel, különösen **az EUSZ 2. cikkében foglalt értékekkel összhangban kell védeni. Hangsúlyozta továbbá az Unió pénzügyi érdekei védelmének fontosságát és a jogállamiság tiszteletben tartásának fontosságát.**
- (3) A **jogállamiság megköveteli**, hogy valamennyi közhatalmi szerv törvényes korlátok között, a demokrácia értékeinek megfelelően és az Európai Unió Alapjogi Chartájában (a továbbiakban: a Charta) és más alkalmazandó eszközökben meghatározott alapvető jogok tiszteletben tartásával, valamint **független és pártatlan bíróságok felügyelete mellett járjon el.** Így különösen megköveteli, hogy tiszteletben tartsák a törvényesség elvét ⁽³⁾, amely magában hordozza az átlátható, elszámoltatható, demokratikus és pluralista törvényhozási eljárás meglétét; a jogbiztonság elvét ⁽⁴⁾; a végrehajtó hatalom önkényessége tilalmának elvét ⁽⁵⁾; a független és pártatlan bíróságok által biztosított hatékony bírói jogvédelem elvét, az igazságszolgáltatáshoz való jogot is beleértve ⁽⁶⁾; és a hatalmi ágak szétválasztásának elvét ⁽⁷⁾ ⁽⁸⁾.
- (19) Alapvető fontosságú, hogy a jogállamiság elveinek megsértése esetén az intézkedések elfogadásakor a **végző címzettek és kedvezményezettek jogos érdekei megfelelő védelemben részesüljenek.** Az intézkedések elfogadásának mérlegelésekor a Bizottságnak figyelembe kell vennie azok végző címzettek és kedvezményezettekre gyakorolt potenciális hatását. Tekintettel arra, hogy megosztott irányítás keretében a Bizottság részéről a tagállamok részére teljesített kifizetések jogilag függetlenek a nemzeti hatóságok által a kedvezményezettek részére teljesített kifizetésektől, az e rendelet szerinti megfelelő intézkedések nem tekintendők úgy, hogy érintik az alkalmazandó ágazatspecifikus és költségvetési szabályokban foglalt kifizetési határidőknek megfelelően a kedvezményezettek részére történő kifizetésekre szánt források rendelkezésre állását. Az e rendelet szerint elfogadott határozatok, valamint a végző címzettek és kedvezményezettek tekintetében e rendeletben előírt kötelezettségek az alkalmazandó uniós jog részét képezik a finanszírozás megosztott irányítás keretében történő végrehajtása tekintetében. Az intézkedések által érintett tagállamoknak rendszeresen jelentést kell tenniük a Bizottság részére a végző címzettek vagy kedvezményezettek felé fennálló kötelezettségeik teljesítéséről. Az alkalmazandó ágazatspecifikus és költségvetési szabályokban foglalt, a kedvezményezettek felé fennálló fizetési kötelezettségek teljesítésére vonatkozó jelentéstételnek lehetővé kell tennie, hogy a Bizottság meggyőződjön arról, hogy az e rendelet alapján hozott határozatok semmilyen – sem közvetlen, sem közvetett – formában nincsenek hatással az alkalmazandó ágazatspecifikus és költségvetési szabályok szerint teljesítendő kifizetésekre.

Az uniós jog megalkotása során olyan célokat jelöl meg a Tanács és az EP, melytől sem a magyar állam, sem pedig annak bírósága, jogalkalmazója nem térhet el.

A végző címzettek vagy kedvezményezettek védelmének megerősítése érdekében a Bizottságnak egy honlapon vagy egy internetes portálon keresztül tájékoztatást és iránymutatást kell nyújtania, megfelelő eszközöket biztosítva egyúttal ahhoz, hogy tájékoztatni lehessen a Bizottságot arról, ha kormányzati

szervek és tagállamok megszegik azon jogi kötelezettségüket, amely szerint az e rendelet szerinti intézkedések elfogadását követően folytatniuk kell a kifizetéseket. A Bizottságnak ezen információk nyomán el kell járnia annak ellenőrzése érdekében, hogy az alkalmazandó szabályokat betartották-e, ...

Nézzük a rendelet konkrét jogi normaszövegét:

2. cikk

Fogalommeghatározások

E rendelet alkalmazásában:

a) „jogállamiság”: az EUSZ 2. cikkében rögzített uniós érték. A jogállamiság magában foglalja a törvényesség elvét, amely magában hordozza az átlátható, elszámoltatható, demokratikus és pluralista törvényhozási eljárás meglétét; a jogbiztonság elvét; a végrehajtó hatalom önkényessége tilalmának elvét; a független és pártatlan bíróságok által biztosított hatékony bírói jogvédelem elvét, az igazságszolgáltatáshoz való jogot is beleértve, az alapvető jogok tekintetében is; a hatalmi ágak szétválasztásának elvét; valamint a megkülönböztetés tilalmának elvét és a törvény előtti egyenlőség elvét. A jogállamiságot az EUSZ 2. cikkében rögzített egyéb uniós értékekre és elvekre figyelemmel kell értelmezni;

3. cikk

A jogállamiság elveinek megsértése

E rendelet alkalmazásában a jogállamiság elveinek megsértésére engedhetnek következtetni az alábbiak:

- a) az igazságszolgáltatás függetlenségének veszélyeztetése;
- b) a hatóságok – többek között a bünydöző hatóságok – által hozott önkényes vagy jogellenes döntések megelőzésének, helyesbítésének vagy szankcionálásának elmulasztása, pénzügyi és emberi erőforrásoknak az említett hatóságok megfelelő működését befolyásoló megvonása, vagy az összeférhetetlenség elkerülése biztosításának elmulasztása;
- c) a jogorvoslati lehetőségek rendelkezésre állásának és hatékonyságának korlátozása, többek között korlátozó eljárási szabályok révén és az ítéletek végrehajtásának hiánya révén, vagy a jogsértések hatékony kivizsgálásának, büntetőeljárás alá vonásának vagy szankcionálásának korlátozása.

Tehát:

- *Igazságszolgáltatás függetlensége*
- *Hatóságok önkényes döntéseinek megelőzése*
- *Hatóságok működéséhez szükséges erőforrások megvonása, csökkentése*
- *Hatékony jogorvoslati rendszer hiánya*
- *Jogsértésekkel szembeni hatékony fellépés korlátozása, ideértve a szankciók és prevenciók rendszerét is.*

EUSZ 2. cikk sérelme

A Bíróság előtti Európai Bizottság kontra Magyarország kötelezettségszegési eljárás (C-829/24, ECLI:EU:C:2025:166) lényege a következő:

A Bizottság gyorsított eljárás lefolytatását indítványozta, míg az EUB végzésével azt elrendelte. A végzés szövegéből emelem ki az alábbiakat:

- 5 E tekintetben először is azt állítja, hogy a vitatott törvény alapjául a nemzeti és a külföldi érdekek közötti bináris különbségtétel szolgál, amely **nincs tekintettel Magyarország uniós tagságára**. E különbségtétel folytán **e törvény alkalmazása akadályozhatja** azon alapvető mozgásszabadságok érvényesülését, amelyek lehetővé teszik az uniós polgárok, valamint a civil társadalmi szervezetekhez vagy médiaszolgáltatókhoz hasonló szervezetek számára, hogy **továbbra is ellássák tevékenységüket Magyarországon**, ideértve a gazdasági tevékenységeket is, többek között azáltal, hogy itt letelepednek, szolgáltatásokat nyújtanak vagy tőkeátruházásokat hajtanak végre. Ezenkívül az említett törvény alkalmazása **sértheti az érintett természetes vagy jogi személyek számára biztosított különböző alapvető jogokat**, így például a magánélet tiszteletben tartásához való jogot, a személyes adatok védelméhez való jogot, a **hatékony bírói jogvédelemhez való jogot**, vagy akár az **egyesülés, a véleménynyilvánítás és az információk megismerésének szabadságát, amelyek elengedhetetlenek a pluralista és demokratikus társadalom megfelelő működéséhez**.
- 6 Másodszor, a Bizottság lényegében arra hivatkozik, hogy a vitatott törvény alkalmazása alapvető, egyúttal egyesek számára nehezen visszafordítható gyakorlati és gazdasági következményekkel járhat, valamint hatással lehet a hatálya alá tartozó természetes vagy jogi személyek jóhírnevére, különösen a civil társadalmi szervezetekre és a médiaszolgáltatókra, és ezáltal a médiapluralizmusra és a tömegtájékoztatás szabadságára. A Hivatal ugyanis hatáskörrel rendelkezik arra, hogy e személyekkel kapcsolatban vizsgálatokat folytasson le, és a vizsgálatai végén olyan jelentéseket tegyen közzé, amelyek e személyek tevékenységeit a nemzeti szuverenitásra nézve potenciálisan „veszélyeztetőnek”, illetve „sértőnek” minősítik. Ezenkívül a vitatott törvény lehetővé teszi e tevékenységek finanszírozásának leállítását, vagy legalábbis annak megnehezítését.
- 7 Végül harmadsorban a Bizottság megjegyzi, hogy a vitatott törvény elfogadásából eredő helyzet az elsődleges és másodlagos uniós jog nagyszámú rendelkezésének széles körű és igen súlyos megsértését eredményezi, amelyek között a demokratikus és pluralista társadalom alapjait képező alapvető jogokat vagy szabadságokat rögzítő több rendelkezés is szerepel.
- 8 Magyarország lényegében a következő érvek előterjesztésével vitatja a Bizottság gyorsított eljárás iránti kérelmének megalapozottságát.
- 11 Egyebekben a Bizottság az alapvető jogok megsértésének fennállására vonatkozó érvelésében figyelmen kívül hagyja a vitatott törvényben rögzített garanciákat. Közelebbről, a Hivatal által lefolytatott vizsgálat és az annak végén közzétett jelentés által **érintett személynek lehetősége van arra, hogy bírósághoz forduljon többek között a Hivatal által elkövetett jogsértés fennállásának megállapítása, e jogsértés abbahagyása vagy az említett jogsértés által neki okozott kár megtérítése érdekében**. Ezenkívül a Hivatal által közzétett jelentésekben szereplő megállapítások önmagukban nem minősülnek szankciónak, és közvetlenül nem rendelkeznek jogi kényszerítőerővel, amint az az Alkotmánybíróság (Magyarország) IV/02551/2024. sz. ügyben 2024. november 15-én hozott határozatából kitűnik.
- 15 A jelen ügyben Magyarország vitatja a Bizottság arra irányuló kérelmének megalapozottságát, hogy a jelen ügyet ilyen gyorsított eljárásban bírálják el, megkérdőjelezve különösen az ezen intézmény által a vitatott törvényből eredő káros következményekre vonatkozóan előadottakat. Ugyanakkor e tagállam nem vitatja azt a körülményt, hogy az említett törvény célja a nemzeti szuverenitásának védelme, sem pedig azt, hogy ennek érdekében kerül sor a Hivatal létrehozására, amelynek feladata lényegében azon tevékenységek kivizsgálása, amelyek sérthetik vagy veszélyeztethetik e szuverenitást, valamint azon szervezetek azonosítása, amelyek külföldről származó támogatást vesznek igénybe, és amelyek olyan tevékenységeket folytatnak vagy támogatnak, amelyek befolyásolhatják a választók akaratát vagy a választások kimenetelét. Mindemellett ez a cél kifejezetten kitűnik ugyanezen törvény preambulumból, amely többek között – amint az a Bizottság keresetleveléből következik, anélkül hogy azt Magyarország vitatná – „a demokratikus vit[ának], az állami és társadalmi döntéshozatali folyamatok kapcsán támasztott átláthatóság követelmény[é] érvényesülés[ének], a külföldi beavatkozási kísérletek nyilvánosságra hozatal[ának] és az említettekhez hasonló beavatkozási kísérletek megakadályozás[ának]” szükségességére utal. Egyebekben, a Bizottság szintén a keresetlevelében megjegyzi, hogy a vitatott törvény 11. §-a szerint „[h]a a Hivatal olyan tényt állapít meg, vagy körülményt észlel, amely miatt szabálysértési eljárás, büntetőeljárás, közigazgatási hatósági

eljárás vagy más eljárás kezdeményezésének vagy lefolytatásának lehet helye, e célból az eljárás lefolytatására jogosult szervet a tudomására jutott adatokról, tényekről tájékoztatja”. Ezenkívül a magyar büntető törvénykönyvnek az említett törvény 32. §-ában előírt módosítása értelmében az e szervezetekkel kapcsolatban álló személy, ha e szervezetek tevékenységével összefüggésben tiltott külföldi támogatásokat használ fel, büntetendő. Márpedig Magyarország nem vitatja a vitatott törvény ezen ismertetését.

- 16 Következésképpen meg kell állapítani, hogy e **tagállam nem magát az előző pontban említett rendelkezések tartalmát, hanem lényegében az azokból eredő következmények bizonyítottságát és károosságát vitatja**. Márpedig ennek vitatása nem elegendő a Bizottság arra vonatkozó érvelésének elutasításához, hogy annak érdekében, hogy adott esetben megakadályozzák az említett következmények bekövetkezését, a lehető legrövidebb időn belül meg kell állapítani, hogy e rendelkezések ellentétesek-e az uniós joggal, vagy sem.
- 17 A fentiekre tekintettel meg kell állapítani, **hogy a közérdek megköveteli a vitatott törvény uniós joggal való összeegyeztethetőségére vonatkozó kérdés mielőbbi, oly módon történő elbírálását**, hogy valamennyi e tekintetben káros bizonytalanságot megszüntessenek, és ennél fogva lehetővé tegyék Magyarország számára, hogy nemzeti hatásköreinek és szuverenitásának gyakorlása körében teljeskörűen és akadálytalanul alkalmazza az említett törvényt abban az esetben, ha bebizonyosodik, hogy ez utóbbi törvény megfelel az említett jognak, vagy ellenkező esetben, hogy megtehesse a szükséges intézkedéseket.
- 18 A Bíróság ugyanis más összefüggésben már kimondta, hogy ha valamely előzetes döntéshozatali ügy a nemzeti alkotmányjog és uniós jog alapvető kérdéseit érintő súlyos bizonytalanságot vet fel, az ilyen ügy sajátos körülményeire figyelemmel szükségesnek bizonyulhat annak a lehető legrövidebb időn belüli, az eljárási szabályzat 105. cikkének (1) bekezdése alapján történő elbírálása (a Bíróság elnökének 2018. október 19-i Wightman és társai végzése, C-621/18, EU:C:2018:851, 10. pont; 2024. november 29-i LC és CP végzése, C-758/24 és C-759/24, EU:C:2024:1012, 8. pont). A jelen ügyben, mivel a jelen eljárás olyan alapvető és érzékeny területen érinti az Unió és a tagállamai közötti alkotmányos jellegű kapcsolatokat, mint a közélet és demokratikus élet, azt – mivel közvetlen keresetről van szó – ugyanilyen módon az eljárási szabályzat 133. cikke (1) bekezdésével összhangban a lehető legrövidebb időn belül kell elbírálni.
- 19 Magyarországnak a Bizottság által hivatkozott kifogások összetett jellegére vonatkozó érve nem kérdőjelezi meg e következtetést. Ugyanis, noha kétségtelen, hogy – amint arra Magyarország hivatkozik – egy adott ügy által felvetett kérdések összetett vagy érzékeny jellege az ezen ügyet jellemző jogi és ténybeli háttérre tekintettel annak megállapításához vezethet, hogy az ügy nehezen folytatható le gyorsított eljárásban (2021. május 18-i Asociația „Forumul Judecătorelor din România” és társai ítélet, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 és C-397/19, EU:C:2021:393, 105. pont), e körülmény önmagában nem zárja ki az ilyen eljárás alkalmazását, amelynek részletes végrehajtási szabályai lehetővé teszik az egyes ügyek valamennyi sajátos jellemzőjének figyelembevételét (a Bíróság elnökének 2016. április 7-i Tanács kontra Front Polisario végzése, C-104/16 P, EU:C:2016:232, 17. pont) olyan ügyekben, amelyekben az említett eljárás alkalmazása szükséges, sem pedig az összetett kifogások szükséges vizsgálatának elvégzését.

Mivel a fenti végzésből megismerhető a magyar állam jogi és ténybeli kifogásainak rendszere, a Bizottság érvelése és a Bíróság döntésének indokai, abból kell kiindulni, hogy

- a) *a magyar állam szuverenitási hivatkozásain alapuló törvényhozás és a végrehajtó hatalom gyakorlati összeolvadása, összefonódása nincsen tekintettel arra, hogy Magyarország – még – az Európai Unió tagja, így az alapszerződésekből és a csatlakozási szerződésből fakadóan a magyar állam nem oldhatja el magát az uniós jog hatályától, rendszerétől, primátusától,*
- b) *a magyar állam elismeri, hogy a természetes és jogi személyek jogát nem lehet elvonni a bírósághoz fordulás kapcsán,*

*E körben a **Bíróság 2022. február 16-i Bizottság contra Magyarország (C-156/21., ECLI:EU:C:2022:97) ítélete** alkalmazandó.*

A magyar állam a kondicionalitási rendeletet (2020/2029 rendelet) támadta meg keresetével. Az eljárás tárgya így” Az Európai Unió költségvetésének védelmét szolgáló általános feltételrendszer – Az uniós költségvetés védelme a jogállamiság elveinek valamely tagállamban történő megsértése esetén – Jogalap – Az EUMSZ 322. cikk (1) bekezdésének a) pontja – Az EUSZ 7. cikk és az EUMSZ 269. cikk állítólagos megkerülése – Az EUSZ 4. cikk (1) bekezdésének, az EUSZ 5. cikk (2) bekezdésének és az EUSZ 13. cikk (2) bekezdésének, valamint a jogbiztonság elvének, az arányosság elvének és a tagállamok Szerződések előtti egyenlőségére vonatkozó elvnek az állítólagos megsértése”.

A magyar állam azt állította, hogy a kondicionalitási rendeletnek nem volt jogalapja, ugyanis:

- 79 Ebből Magyarország szerint az következik, hogy az ilyen kötelezettség előírása nem az Unió pénzügyi érdekeinek védelmét célozza, hanem a jogállamiság elveinek valamely tagállamban történő megsértését kívánja szankcionálni, ami szerinte összeegyeztethetetlen a választott jogalappal. Ezenfelül a tagállam arra irányuló kötelezettsége, hogy teljes mértékben saját költségvetéséből finanszírozzon olyan programokat, amelyek meghatározásában csak korlátozott mozgástere van, a saját költségvetésének felhasználásához való jogát korlátozza, és olyan követelményt támaszt, amely nem az uniós költségvetést, hanem az érintett tagállam költségvetését terheli.

A bíróság kifejtette:

2) Az EUSZ 7. cikk és az EUMSZ 269. cikk megkerüléséről

- 155 Először is Magyarország – a Lengyel Köztársaság támogatásával – lényegében arra hivatkozik, hogy kizárólag az EUSZ 7. cikk szerinti eljárás biztosít hatáskört az uniós intézmények számára az egyes tagállamokban az EUSZ 2. cikkben foglalt értékek megsértésének megvizsgálására, megállapítására és adott esetben szankcionálására, különösen mivel az erre irányuló hatáskör olyan területekre – köztük a tagállami hatóságok és intézmények működésére – is kiterjed, amelyek nem tartoznak az uniós jog hatálya alá, és mivel a Szerződéseket megalkotó tagállamok ennek az eljárásnak minden vetületét az EU-Szerződés keretein belül szabályozták. Mivel a Szerződések nem rendelkeznek az EUSZ 7. cikk szerinti jogalkotási hatáskör átruházásáról, sem ez a rendelkezés, sem a Szerződések más rendelkezése nem hatalmazza fel az uniós jogalkotót arra, hogy az EUSZ 7. cikk szerinti eljárással párhuzamos eljárást vezessen be az EUSZ 2. cikkben foglalt értékek megsértésének megállapítására és az abból eredő jogkövetkezmények meghatározására.

- 156 E tekintetben egyrészt emlékeztetni kell arra, hogy **az EUSZ 2. cikkben foglalt, a tagállamok közös értékeinek minősülő uniós alapértékek körébe tartozik az emberi méltóság tiszteletben tartása, a szabadság, a demokrácia, az egyenlőség, a jogállamiság, valamint az emberi jogok tiszteletben tartásának értéke**, egy olyan társadalomban, amelyet – egyebek mellett – a megkülönböztetés tilalma, az igazságosság, a szolidaritás, valamint a nők és a férfiak közötti egyenlőség jellemez.

- 157 A Charta preambuluma emlékeztet többek között arra, hogy az Unió a demokrácia és a jogállamiság elveire támaszkodik, valamint elismeri a Chartában foglalt jogokat, szabadságokat és elveket. A Charta 6., 10–13., 15., 16., 20., 21. és 23. cikke pontosítja az emberi méltóság, a szabadság, az egyenlőség, az emberi jogok tiszteletben tartása, a megkülönböztetés tilalma, valamint a nők és a férfiak közötti egyenlőség EUSZ 2. cikkben foglalt értékének tartalmát. **Az uniós jog által biztosított jogok és**

szabadságok védelmét illetően a Charta 47. cikke, valamint az EUSZ 19. cikk biztosítja többek között a hatékony jogorvoslathoz való jogot és a törvény által megelőzően létrehozott, független és pártatlan bírósághoz való fordulás jogát.

- 158 Az EUMSZ 8. cikk, az EUMSZ 10. cikk, az EUMSZ 19. cikk (1) bekezdése, az EUMSZ 153. cikk (1) bekezdésének i) pontja és az EUMSZ 157. cikk (1) bekezdése pedig pontosítja az egyenlőség, a megkülönböztetés tilalma, valamint a férfiak és nők közötti egyenlőség értékének tartalmát, és felhatalmazza az uniós jogalkotót arra, hogy ezen értékek érvényesülésére vonatkozóan másodlagos jogi normákat fogadjon el.
- 159 Az előző két pontból az következik, hogy ellentétben azzal, amit Magyarország – a Lengyel Köztársaság támogatásával – állít, az EUSZ 7. cikk szerinti eljáráson kívül a Szerződések számos – gyakran különböző másodlagos jogi aktusokban konkretizált – rendelkezése biztosít az uniós intézmények számára hatáskört az egyes tagállamokban az EUSZ 2. cikkben foglalt értékek megsértésének megvizsgálására, megállapítására és adott esetben szankcionálására.
- 160 Konkrétan **ami a jogállamiság értékét illeti, annak bizonyos vonatkozásait – amint azt egyébként Magyarország is elismeri – az EUSZ 19. cikk védelemben részesíti. Ugyanez vonatkozik a Chartának az „Igazságszolgáltatás” című VI. címében szereplő 47–50. cikkére, amely biztosítja a hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz való jogot**, az ártatlanság védelmét és a védelemhez való jogot, a bűncselekmények és büntetések törvényességének és arányosságának elveit, valamint a kétszeres eljárás alá vonás és a kétszeres büntetés tilalmát.
- 161 Közelebbről a Bíróság kimondta, hogy az EUSZ 2. cikkben foglalt jogállamiság értékét konkretizáló EUSZ 19. cikk az (1) bekezdésének második albekezdésében arra kötelezi a tagállamokat, hogy megteremtsék azokat a jogorvoslati lehetőségeket és eljárásokat, amelyek az uniós jog által szabályozott területeken a jogalanyok hatékony bírói jogvédelemhez való joga tiszteletben tartásának biztosításához szükségesek (lásd ebben az értelemben: 2021. március 2-i A. B. és társai [A legfelsőbb bíróság bíráinak kinevezése – Jogorvoslat] ítélet, C-824/18, EU:C:2021:153, 108. és 109. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Márpedig ennek a követelménynek a tiszteletben tartását a Bíróság – különösen a Bizottság által az EUMSZ 258. cikk alapján benyújtott, kötelezettségszegés megállapítása iránti kereset esetén – felülvizsgálhatja (lásd ebben az értelemben: 2019. június 24-i Bizottság kontra Lengyelország [A legfelsőbb bíróság függetlensége] ítélet, C-619/18, EU:C:2019:531, 58. és 59. pont; 2019. november 5-i Bizottság kontra Lengyelország [A rendes bíróságok függetlensége] ítélet, C-192/18, EU:C:2019:924, 106. és 107. pont).
- 162 A Bíróság ezenkívül kimondta, hogy az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének a Charta 47. cikkével összefüggésben értelmezett második albekezdése egyértelmű és pontos eredménykötelmet ír elő a tagállamok számára, amelyhez nem kapcsolódik semmilyen feltétel azon függetlenséget illetően, amelynek az uniós jog értelmezésére és alkalmazására hivatott bíróságokat jellemeznie kell, és így a nemzeti bíróságnak a nemzeti jog bármely olyan rendelkezésének alkalmazását, amely sérti az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdését – szükség esetén e rendelkezésnek a Bíróságtól előzetes döntéshozatali eljárás keretében kapott értelmezését követően – mellőznie kell (lásd ebben az értelemben: 2021. március 2-i A. B. és társai [A legfelsőbb bíróság bíráinak kinevezése – Jogorvoslat] ítélet, C-824/18, EU:C:2021:153, 142–146. pont).
- 163 A jelen ítélet 159–162. pontjában szereplő megfontolásokból tehát az következik, hogy el kell utasítani Magyarország arra vonatkozó érvelését, amely szerint **a jogállamiság értékét az Unió csak az EUSZ 7. cikk szerinti eljárás keretében védheti.**

Ebből az is következik, hogy a tagállami bíróság előtt is érvényesíthető azon védelmi igény, mely az EUSZ 2. cikkének megsértésén alapul.

165 Amint ugyanis a jelen ítélet 141–145. pontjában már megállapításra került, egyfelől a megtámadott rendelet csak annyiban teszi lehetővé az uniós intézmények számára, hogy a tagállamokban fennálló helyzeteket vizsgáljanak, amennyiben azok az uniós költségvetéssel való hatékony és eredményes pénzgazdálkodás vagy az Unió pénzügyi érdekeinek védelme szempontjából relevánsak, másfelől pedig a rendelet alapján csak akkor lehet megfelelő intézkedéseket hozni, ha megállapítást nyer, hogy az ilyen helyzetek fennállása jogállamisági elv olyan megsértését vonja maga után, amely kellően közvetlenül érinti az uniós költségvetéssel való hatékony és eredményes pénzgazdálkodást vagy az Unió pénzügyi érdekeinek védelmét, vagy ennek a kockázata komolyan fennáll.

Mivel a perben sérelmezett kijelentések alapvetően és ismételten az EU pénzügyi rendszerét, struktúráját támadják elsődlegesen, az Unió pénzügyi érdekeinek védelme az összes uniós bíróság kötelezettségét jelenti, így egyfelől a magyar bíróságnak van hatásköre a jogsértéssel szemben eljárni, másfelől a magyar állam jogsértő eljárása nem csupán a Charta rendelkezéseit sérti, hanem legfőképpen a 2020/2092 rendeletet, ami uniós jogszabály.

237 A jogállamiság ezen, a Bíróság ítélkezési gyakorlatában az uniós Szerződések alapján kifejtett elveit tehát az uniós jogrend elismeri és pontosan meghatározza, és azok a tagállamok által saját jogrendjükben is elismert és alkalmazott közös értékekből erednek.

238 Ezenkívül a megtámadott rendelet (8)–(10) és (12) preambulumbekkezdése ismerteti az ezekből az elvekből eredő főbb követelményeket. Ezek többek között megvilágítják a rendelet 3. cikkében szereplő azon eseteket, amelyek a jogállamiság elveinek megsértésére engedhetnek következtetni, valamint a rendelet 4. cikkének (2) bekezdésében szereplő, hatóságoknál tapasztalt, a jogállamiság elveinek megsértését érintő helyzeteket vagy magatartásokat, amelyek a rendelet 4. cikkének (1) bekezdése értelmében megfelelő intézkedések elfogadását tehetik indokolttá.

240 Ilyen körülmények között Magyarország nem hivatkozhat arra, hogy a tagállamok nem tudják kellő pontossággal meghatározni a megtámadott rendelet 2. cikkének a) pontjában felsorolt egyes elvek lényeges tartalmát és az azokból eredő követelményeket, illetve hogy ezek az elvek kizárólag politikai jellegűek, amelyek tiszteletben tartásának ellenőrzését nem lehet tisztán jogi szempontból értékelni.

241 Másodszor Magyarország – a Lengyel Köztársaság támogatásával – arra hivatkozik, hogy a megtámadott rendelet 2. cikkének a) pontja, 3. cikke és 4. cikkének (2) bekezdése közötti kapcsolat nem határozható meg egyértelműen, hogy ezeknek a rendelkezéseknek az együttes alkalmazása nem zárja ki, hogy az uniós költségvetési forrásokkal való hatékony és eredményes pénzgazdálkodással összefüggésben nem álló helyzeteket szankcionáljanak, és hogy a rendelet 3. cikkének b) pontjában szereplő fogalmak csak távoli kapcsolatban állnak a „jogállamiság” fogalmával.

242 E tekintetben mindenekelőtt a jelen ítélet 136–138. és 147. pontjában megállapítást nyert, hogy a megtámadott rendelet 2. cikkének a) pontja ezt a fogalmat kizárólag a rendelet alkalmazásában úgy határozza meg, mint amely magában foglalja a törvényesség elvét, a jogbiztonság elvét, a végrehajtó hatalom önkényessége tilalmának elvét, a hatékony bírói jogvédelem elvét, a hatalmi ágak szétválasztásának elvét, a megkülönböztetés tilalmának elvét és a törvény előtti egyenlőség elvét; hogy a rendelet 3. cikke azoknak az eseteknek a megnevezésével, amelyek a jogállamiság elveinek megsértésére engedhetnek következtetni, a rendelet alkalmazását hivatott megkönnyíteni; továbbá hogy a rendelet 4. cikkének (2) bekezdése rendelkezik a 4. cikk (1) bekezdésében létrehozott horizontális feltételeességi mechanizmus alkalmazási köréről, valamint megköveteli, hogy a

jogállamisági elvek megsértésének az a)–h) pontban felsorolt, hatóságoknál tapasztalt helyzetekre vagy magatartásokra kell vonatkoznia, amennyiben azok az uniós költségvetéssel való hatékony és eredményes pénzgazdálkodás vagy az Unió pénzügyi érdekeinek védelme szempontjából relevánsak.

- 243 A fentiekből az következik, hogy a megtámadott rendelet 2. cikkének a) pontja, 3. cikke és 4. cikkének (2) bekezdése közötti kapcsolat a jogbiztonság elvére tekintettel kellően pontosan meghatározott.
- 244 Továbbá ellentétben azzal, amit Magyarország – a Lengyel Köztársaság támogatásával – állít, e rendelkezések együttes alkalmazása egyáltalán nem veti fel annak veszélyét, hogy az uniós költségvetési forrásokkal való hatékony és eredményes pénzgazdálkodással összefüggésben nem álló helyzetek a megtámadott rendelet 4. cikke alapján hozott intézkedések tárgyát képezhessék. A rendelet 4. cikkének (2) bekezdése ugyanis – ahogyan ez a jelen ítélet 147. pontjában is szerepel – a horizontális feltételeességi mechanizmus hatályát azokra a tagállami hatóságoknál tapasztalt helyzetekre és magatartásokra korlátozza, amelyek az uniós költségvetéssel való hatékony és eredményes pénzgazdálkodás vagy az Unió pénzügyi érdekeinek védelme szempontjából relevánsak, és (1) bekezdésében megköveteli, hogy minden esetben tényleges kapcsolat álljon fenn a jogállamiság elveinek megsértése és az uniós költségvetéssel való hatékony és eredményes pénzgazdálkodás vagy az Unió pénzügyi érdekei védelmének érintettsége, illetve annak komoly kockázata között.
- 245 Végül nem fogadhatók el a Magyarország által – a Lengyel Köztársaság támogatásával – arra vonatkozóan előadott állítások, hogy a megtámadott rendelet 3. cikkének b) pontjában szereplő „pénzügyi és emberi erőforrásoknak a[...] hatóságok megfelelő működését befolyásoló megvonás[ának meg nem előzése]”, „az összeférhetetlenség elkerülése biztosításának elmulasztása” vagy „a jogellenes döntések megelőzésének elmulasztása” már csak távoli és indirekt összefüggést mutat a „jogállamiság” fogalmával. Az ilyen helyzetek ugyanis – amint az az említett rendelet (9) és (10) preambulumbekkezdéséből is következik – a végrehajtó hatalom önkényességének tilalmára, illetve a hatékony bírói jogvédelemre irányuló elv figyelmen kívül hagyásához vezethetnek (lásd ebben az értelemben: 2021. május 18-i Asociația „Forumul Judecătorelor din România” és társai ítélet, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 és C-397/19, EU:C:2021:393, 210–214. pont; 2021. december 21-i Euro Box Promotion és társai ítélet, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 és C-840/19, EU:C:2021:1034, 195–213. pont).
- 246 Harmadszor, Magyarország – a Lengyel Köztársaság támogatásával – azt állítja, hogy a megtámadott rendelet nem egyeztethető össze a jogbiztonság elvével, mivel 3. cikkében, valamint 4. cikkének (2) bekezdésében túlságosan pontatlan kifejezések szerepelnek – mint például „[a] hatóságok megfelelő működése”, „a hatóságok [...] független bíróságok általi hatékony bírósági felülvizsgálata”, „az OLAF-fal [...] folytatott hatékony és kellő időben történő együttműködés”, és „a hatóságoknál tapasztalt egyéb [...] releváns helyzetek vagy magatartások” – ahhoz, hogy előre látható legyen, milyen körülmények esetén állapítható meg a jogállamiság elveinek megsértése, és mivel e tekintetben túlzott mérlegelési jogkört biztosít a Bizottságnak és a Tanácsnak.

A magyar állam tehát sikertelenül támadta az Európai Unió pénzügyi rendszerét, és az EUB C-156/21 ítéletében foglaltak közvetlen anyagi jogi hatállyal kötik a magyar állam összes szervét.

c) EU hivatalai, intézményei, mint „poloskák”

A magyar állam (szervei) itt általánosságban az EU intézményeit támadják, annak hivatali tisztséges betöltő személyeit dehumanizálják.

d) Bíróságok pártatlanságának, függetlenségének támadása

A magyar bíróságok mára keményen megosztottá váltak a pártatlanság, de leginkább a függetlenség kapcsán kialakuló aggályok miatt.

Milyen jogokat biztosít az Alaptörvény és milyen jogokat az EU alapszerződése?

1. Alaptörvény B) cikke és az EUSZ 2. cikke kapcsolata

Az Alaptörvény B) cikke szerint Magyarország független, demokratikus jogállam. Az Alaptörvény e tekintetben megfelel az EU alapszerződéseiben, kifejezetten az EUSZ 2. cikkében foglaltaknak.

Az Alaptörvény E) cikk (2) bekezdése szerint Magyarország közreműködik az európai egység megteremtésében. Ennek kapcsán szeretném kiemelni az EU strukturális alapjainak védelmét, a 2020/2092 EP és tanácsi rendelet szerinti kötelezettséget, a szuverenitás részleges átruházásának kérdését, az uniós jog primátusát.

Az EUSZ 2. cikke értelmezésében az EUB számos ítéletet hozott. Ezekben olyan közvetlen anyagi jogi hatállyal fejtette ki a jogi elvárásokat, melyek egyébiránt a tagállami Alkotmánybíróságot is kötik.

*Az uniós költségvetés védelmét szolgáló általános feltételrendszerről szóló **2020/2092 EP és Tanács rendelet** az uniós jog jogszabálya. Ilyen rendelkezésekkel bír:*

- (1) Az Unió az Európai Unióról szóló szerződés **(EUSZ) 2. cikkében** rögzített értékeken, az emberi méltóság tiszteletben tartása, a szabadság, a demokrácia, az egyenlőség, a jogállamiság, valamint az emberi jogok – ideértve a kisebbségekhez tartozó személyek jogait – tiszteletben tartásának értékein alapul. Amint arra az EUSZ 2. cikke emlékeztet, ezek az értékek közősek a tagállamokban, egy olyan társadalomban, ahol érvényesül a pluralizmus, a megkülönböztetés tilalma, a tolerancia, az igazságosság, a szolidaritás, valamint a nők és a férfiak közötti egyenlőség.
- (2) Az Európai Tanács a 2020. július 21-i következtetéseiben kijelentette, hogy az Unió pénzügyi érdekeit a Szerződésekben foglalt általános elvekkel, különösen **az EUSZ 2. cikkében foglalt értékekkel összhangban kell védeni. Hangsúlyozta továbbá az Unió pénzügyi érdekei védelmének fontosságát és a jogállamiság tiszteletben tartásának fontosságát.**
- (3) A **jogállamiság megköveteli**, hogy valamennyi közhatalmi szerv törvényes korlátok között, a demokrácia értékeinek megfelelően és az Európai Unió Alapjogi Chartájában (a továbbiakban: a Charta) és más alkalmazandó eszközökben meghatározott alapvető jogok tiszteletben tartásával, valamint **független és pártatlan bíróságok felügyelete mellett járjon el.** Így különösen megköveteli, hogy tiszteletben tartsák a törvényesség elvét ⁽³⁾, amely magában hordozza az átlátható, elszámoltatható, demokratikus és pluralista törvényhozási eljárás meglétét; a jogbiztonság elvét ⁽⁴⁾; a végrehajtó hatalom önkényessége tilalmának elvét ⁽⁵⁾; a független és pártatlan bíróságok által biztosított hatékony bírói jogvédelem elvét, az igazságszolgáltatáshoz való jogot is beleértve ⁽⁶⁾; és a hatalmi ágak szétválasztásának elvét ^{(7) (8)}.

- (19) Alapvető fontosságú, hogy a jogállamiság elveinek megsértése esetén az intézkedések elfogadásakor a végső címzettek és kedvezményezettek jogos érdekei megfelelő védelemben részesüljenek. Az intézkedések elfogadásának mérlegelésekor a Bizottságnak figyelembe kell vennie azok végső címzettekre és kedvezményezettekre gyakorolt potenciális hatását. Tekintettel arra, hogy megosztott irányítás keretében a Bizottság részéről a tagállamok részére teljesített kifizetések jogilag függetlenek a nemzeti hatóságok által a kedvezményezettek részére teljesített kifizetésektől, az e rendelet szerinti megfelelő intézkedések nem tekintendők úgy, hogy érintik az alkalmazandó ágazatspecifikus és költségvetési szabályokban foglalt kifizetési határidőknek megfelelően a kedvezményezettek részére történő kifizetésekre szánt források rendelkezésre állását. Az e rendelet szerint elfogadott határozatok, valamint a végső címzettek és kedvezményezettek tekintetében e rendeletben előírt kötelezettségek az alkalmazandó uniós jog részét képezik a finanszírozás megosztott irányítás keretében történő végrehajtása tekintetében. Az intézkedések által érintett tagállamoknak rendszeresen jelentést kell tenniük a Bizottság részére a végső címzettek vagy kedvezményezettek felé fennálló kötelezettségeik teljesítéséről. Az alkalmazandó ágazatspecifikus és költségvetési szabályokban foglalt, a kedvezményezettek felé fennálló fizetési kötelezettségek teljesítésére vonatkozó jelentéstételnek lehetővé kell tennie, hogy a Bizottság meggyőződjön arról, hogy az e rendelet alapján hozott határozatok semmilyen – sem közvetlen, sem közvetett – formában nincsenek hatással az alkalmazandó ágazatspecifikus és költségvetési szabályok szerint teljesítendő kifizetésekre.

Az uniós jog megalkotása során olyan célokat jelöl meg a Tanács és az EP, melytől sem a magyar állam, sem pedig annak bírósága, jogalkalmazója nem térhet el.

A végső címzettek vagy kedvezményezettek védelmének megerősítése érdekében a Bizottságnak egy honlapon vagy egy internetes portálon keresztül tájékoztatást és iránymutatást kell nyújtania, megfelelő eszközöket biztosítva egyúttal ahhoz, hogy tájékoztatni lehessen a Bizottságot arról, ha kormányzati szervek és tagállamok megszegik azon jogi kötelezettségüket, amely szerint az e rendelet szerinti intézkedések elfogadását követően folytatniuk kell a kifizetéseket. A Bizottságnak ezen információk nyomán el kell járnia annak ellenőrzése érdekében, hogy az alkalmazandó szabályokat betartották-e, ...

Nézzük a rendelet konkrét jogi normaszövegét:

2. cikk

Fogalommeghatározások

E rendelet alkalmazásában:

- a) „jogállamiság”: az EUSZ 2. cikkében rögzített uniós érték. A jogállamiság magában foglalja a törvényesség elvét, amely magában hordozza az átlátható, elszámoltatható, demokratikus és pluralista törvényhozási eljárás meglétét; a jogbiztonság elvét; a végrehajtó hatalom önkényessége tilalmának elvét; a független és pártatlan bíróságok által biztosított hatékony bírói jogvédelem elvét, az igazságszolgáltatáshoz való jogot is beleértve, az alapvető jogok tekintetében is; a hatalmi ágak szétválasztásának elvét; valamint a megkülönböztetés tilalmának elvét és a törvény előtti egyenlőség elvét. A jogállamiságot az EUSZ 2. cikkében rögzített egyéb uniós értékekre és elvekre figyelemmel kell értelmezni;

3. cikk

A jogállamiság elveinek megsértése

E rendelet alkalmazásában a jogállamiság elveinek megsértésére engedhetnek következtetni az alábbiak:

- az igazságszolgáltatás függetlenségének veszélyeztetése;
- a hatóságok – többek között a bünydöző hatóságok – által hozott önkényes vagy jogellenes döntések megelőzésének, helyesbítésének vagy szankcionálásának elmulasztása, pénzügyi és emberi erőforrásoknak az említett hatóságok megfelelő működését befolyásoló megvonása, vagy az összeférhetetlenség elkerülése biztosításának elmulasztása;
- a jogorvoslati lehetőségek rendelkezésre állásának és hatékonyságának korlátozása, többek között korlátozó eljárási szabályok révén és az ítéletek végrehajtásának hiánya révén, vagy a

jogsértések hatékony kivizsgálásának, büntetőeljárás alá vonásának vagy szankcionálásának korlátozása.

Az EUB számos, EUSZ 2. cikkét értelemező ítélete közül különösen kettőt szeretnék kiemelni:

A Bíróság 2021. június 3-i Magyarország kontra Európai Parlament ügyben hozott (C-650/18., ECLI:EU:C:2021:426) ítélete:

- 1 Magyarország a keresetében a Tanácsot az [EUSZ 7. cikk] (1) bekezdésének megfelelően az Unió alapértékeinek Magyarország általi súlyos megsértése egyértelmű veszélyének megállapítására felszólító javaslatról szóló, 2018. szeptember 12-i európai parlamenti állásfoglalás (2017/2131[INL]; HL 2019. C 433., 66. o.; a továbbiakban: megtámadott állásfoglalás) megsemmisítését kéri.
- 10 A Parlament a magyarországi helyzetről szóló, 2017. május 17-i állásfoglalásban (2017/2656(RSP), HL 2018. C 307., 75. o.) megbízta az Állampolgári Jogi, Bel- és Igazságügyi Bizottságát, hogy készítsen különjelentést e tagállamot illetően annak érdekében, hogy a plenáris ülés szavazzon az Európai Unió Tanácsát az EUSZ 7. cikk (1) bekezdése szerinti intézkedésre felhívó, indokolással ellátott javaslatról. E jelentést 2018. június 25-én fogadták el.
- 45 Márpedig a megtámadotthoz hasonló állásfoglalás, amelyben a Parlament felhívja a Tanácsot arra, hogy az EUSZ 7. cikk (1) bekezdésének megfelelően állapítsa meg az EUSZ 2. cikkben említett alapértékeknek a valamely tagállami általi súlyos megsértését érintő, egyértelmű veszélynek a fennállását, nem tekinthető a Parlament ideiglenes álláspontja tükröződésének, függetlenül attól, hogy a Tanács későbbi, ilyen értelmű megállapítása adott esetben a Parlamentnek az EUSZ 7. cikk (1) bekezdése szerinti előzetes egyetértésétől függ. Ilyen egyetértésre ugyanis csak akkor kerülhet sor, ha a Tanács megállapítja az ilyen veszély fennállását, és ezenfelül az olyan jogi aktusra fog vonatkozni, amely a Tanács saját, e veszély fennállását érintő értékeléséből ered, és amely eltérhet attól az értékeléstől, amelyet a Parlament a megtámadott állásfoglalás elfogadásakor végzett el.
- 94 Másodszor, ami az EUMSZ 354. cikknek a demokrácia és az egyenlő bánásmód elvével összefüggésben értelmezett negyedik bekezdésének az állítólagos megsértését illeti, hangsúlyozni kell, hogy e két elv az EUSZ 2. cikk értelmében az Unió alapértékeinek minősül. Ezenfelül az EUSZ 10. cikk értelmében az Unió működése a képviseleti demokrácián alapul, és az Európai Unió Alapjogi Chartájának 20. cikke előírja az egyenlő bánásmód elvét.

A fenti kiragadott részletekkel az EUSZ 2. cikkének értékestésére irányítom rá a figyelmet.

A Bíróság 2022. február 16-i Magyarország kontra Európai Parlament és európai Bizottság ügyben hozott (C-156/21., ECLI:EU:C:2022:97) ítélete:

Magyarország a fentebb idézett 2020/2092 európai parlamenti és tanácsi rendeletet támadta meg.

- (5) Amikor egy tagjelölt ország tagállammá válik, egy olyan jogi struktúrához csatlakozik, amely azon az alapvető előfeltevésen alapul, mely szerint minden tagállam osztozik az összes többi tagállammal az Unió alapjául szolgáló számos közös értékben, és elismeri, hogy azok osztják ezen értékeket vele, amint azt az [EUSZ 2. cikk] kimondja. Ezen előfeltevés maga után vonja és igazolja a tagállamok közötti kölcsönös bizalom fennállását ezen értékek elismerése, és így az azokat végrehajtó uniós jog tiszteletben tartása tekintetében [2014. december 18-i 2/13 (Az Uniónak az EJEE-hez történő csatlakozása) vélemény,

EU:C:2014:2454, 168. pont]. A tagállamok jogszabályainak és gyakorlatainak továbbra is meg kell felelniük az Unió alapját képező közös értékeknek.

- (12) Az [EUSZ 19. cikk] – amely konkretizálja az [EUSZ 2. cikkben] foglalt **jogállamiság** értékét – előírja a tagállamok számára, hogy az uniós jog által szabályozott területeken, ideértve az uniós költségvetés végrehajtásával kapcsolatos területeket is, biztosítsák a hatékony bírói jogvédelmet. Az uniós jog tiszteletben tartásának biztosítására irányuló hatékony bírósági felülvizsgálat pusztán fennállása a **jogállamiság** létének velejárója, biztosításához pedig független bíróságok szükségesek [2018. február 27-i Associação Sindical dos Juizes Portugueses ítélet, C-64/16, EU:C:2018:117, 32–36. pont]. A bíróságok függetlenségének megőrzése alapvető fontosságú, amint azt a Charta 47. cikkének második bekezdése is megerősíti [2018. február 27-i Associação Sindical dos Juizes Portugueses ítélet, C-64/16, EU:C:2018:117, 40. és 41. pont]. Ez különösen igaz a többek között a közbeszerzési eljárások keretében közkiadásokat vagy köztartozásokat keletkeztető aktusok, szerződések vagy egyéb eszközök érvényességének bírósági felülvizsgálatára, amely a bíróságok előtt is megindítható.
- 116 Harmadrészt – amint arra a főtanácsnok indítványának 130. pontjában rámutatott – a megtámadott rendelet preambulumbekendése is megerősíti, hogy a rendelet célja – a rendelet 1. cikkében foglaltak szerint is – az uniós költségvetés védelme. A (2) és a (7)–(9) preambulumbekendés szerint ugyanis az Európai Tanács kinyilvánította, hogy az Unió pénzügyi érdekeit az EUSZ 2. cikkben foglalt értékekkel összhangban kell védeni; amikor a tagállamok végrehajtják az uniós költségvetést, a **jogállamiság** tiszteletben tartása alapvető előfeltétele az EUSZ 317. cikkben foglalt hatékony és eredményes pénzgazdálkodás elvének való megfelelésnek; a tagállamok csak akkor tudják biztosítani a hatékony és eredményes pénzgazdálkodást, ha a hatóságok a jogszabályoknak megfelelően járnak el, ha a hatóságok hatékonyan üldözik a jog megsértését, és ha a hatóságok önkényes vagy jogellenes döntései hatékony bírósági felülvizsgálatnak vethetők alá; az igazságszolgáltatás, valamint a nyomozó és vádhatóságok függetlenségére és pártatlanságára minimális biztosítékként van szükség a hatóságok olyan jogellenes és önkényes döntései ellen, amelyek sérthetik az Unió pénzügyi érdekeit. A rendelet (13) preambulumbekendése szerint ebben az összefüggésben „egyértelmű kapcsolat áll fenn a **jogállamiság** tiszteletben tartása és az uniós költségvetésnek a hatékony és eredményes pénzgazdálkodás elvével összhangban történő hatékony végrehajtása között”, a rendelet (15) preambulumbekendése szerint pedig „[a] **jogállamiság** elveinek megsértése, különösen ha az a hatóságok megfelelő működését és a hatékony bírósági felülvizsgálatot érinti, súlyosan sértheti az Unió pénzügyi érdekeit”.
- 124 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az EUSZ 2. cikk szerint az Unió a tagállamok közös értékein – köztük a jogállamiságon – alapul, az EUSZ 49. cikk szerint pedig ezen értékek tiszteletben tartása az Unióhoz való csatlakozás előfeltétele minden olyan európai állam számára, amely kéri felvételét az Unióba (lásd ebben az értelemben: 2021. december 21-i Euro Box Promotion és társai ítélet, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 és C-840/19, EU:C:2021:1034, 160. és 161. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 125 Amikor ugyanis – amint ez a megtámadott rendelet (5) preambulumbekendésében is szerepel – egy tagjelölt ország tagállammá válik, egy olyan jogi struktúrához csatlakozik, amely azon az alapvető előfeltevésen alapul, mely szerint minden tagállam osztozik az összes többi tagállammal az Unió alapjául szolgáló, az EUSZ 2. cikkben foglalt közös értékekben, és elismeri, hogy azok osztják ezen értékeket vele. Ez az előfeltevés az uniós jog természetéből adódó, sajátos és alapvető jellemzői közé tartozik, amelyek az uniós jognak a tagállami jogokhoz és a nemzetközi joghoz viszonyított autonómiájából fakadnak. Ezen előfeltevés maga után vonja és igazolja a tagállamok közötti kölcsönös bizalom fennállását ezen értékek elismerése, és így az azokat végrehajtó uniós jog tiszteletben tartása tekintetében (lásd ebben az értelemben: 2014. december 18-i 2/13 [Az Uniónak az EJE-hez történő csatlakozása] vélemény, EU:C:2014:2454, 166–168. pont; 2018. február 27-i Associação Sindical dos

Juízes Portugueses ítélet, C-64/16, EU:C:2018:117, 30. pont; 2021. április 20-i Repubblica ítélet, C-896/19, EU:C:2021:311, 62. pont). Ebben a preambulumbekkezdésben az is szerepel, hogy a tagállamok jogszabályainak és gyakorlatainak továbbra is meg kell felelniük az Unió alapját képező közös értékeknek.

- 126 Ebből következően az EUSZ 2. cikkben foglalt értékek tagállam általi tiszteletben tartása a Szerződések e tagállamra való alkalmazásából eredő valamennyi jog gyakorlásának feltételét képezi (lásd: 2016. április 20-i Repubblica ítélet, C-896/19, EU:C:2021:311, 63. pont; 2021. május 18-i Asociația „Forumul Judecătorilor din România” és társai ítélet, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 és C-397/19, EU:C:2021:393, 162. pont; 2021. december 21-i Euro Box Promotion és társai ítélet, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 és C-840/19, EU:C:2021:1034, 162. pont). Ezen értékek tiszteletben tartása ugyanis nem redukálható olyan kötelezettséggé, amelyet a tagjelölt országnak az Unióhoz való csatlakozása érdekében kell teljesítenie, és amely alól a csatlakozását követően mentesülhet.
- 127 A tagállamok meghatározták az EUSZ 2. cikkben foglalt értékeket, és osztoznak bennük. Ezek határozzák meg az Unió mint közös jogrend identitását. Így az Uniónak a Szerződésekben előírt hatáskörein belül képesnek kell lennie arra, hogy megvédje az említett értékeket.
- 129 E tekintetben rá kell mutatni egyfelől arra, hogy az uniós költségvetés az egyik legfontosabb eszköz arra, hogy az EUSZ 2. cikkben foglalt szolidaritás elvét – amely maga is az uniós jog egyik alapelve – az uniós politikák és tevékenységek során átültessék a gyakorlatba (lásd analógia útján: 2021. július 15-i Németország kontra Lengyelország ítélet, C-848/19 P, EU:C:2021:598, 38. pont), másfelől pedig arra, hogy a szolidaritás elvének az uniós költségvetés révén történő érvényesítése a tagállamok között az uniós költségvetésben szereplő közös források felelős felhasználásával kapcsolatban kialakult kölcsönös bizalmon alapul. Márpedig ez a kölcsönös bizalom – ahogyan ez a jelen ítélet 125. pontjában is szerepel – maga is az egyes tagállamok arra irányuló kötelezettségvállalásán alapul, hogy eleget tesznek az uniós jogból eredő kötelezettségeiknek, és folyamatosan tiszteletben tartják – amint ez egyébként a megtámadott rendelet (5) preambulumbekkezdésében is olvasható – az EUSZ 2. cikkben foglalt értékeket, köztük a **jogállamiság** értékét.

Fenti fogalommeghatározások használata mellett a panaszos fél azt sérelmezi, hogy a magyar állam nem biztosította a Charta 47. cikk, az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének másodfok albekezdése és az EUMSZ 267. cikke szerinti pártatlan és független bíróságok működését, így az alapperben eljáró I-II. fokú bíróságok, illetve a felülvizsgálati eljárásban eljáró Kúria nem minősül az uniós jog értelmében vett bíróságnak.

Ugyanis nem elegendő, hogy az Alaptörvény szervezetileg felállítsa a bírósági rendszert, annak működési jellemzőit kell vizsgálat alá venni.

Példának szeretném beállítani azt az esetkört, amikor az un. devizás ügyekben a Kúria a 2/2014 PJE határozattal úgy alkotott jogot, hogy az Országgyűlés a DH1 törvényben a kúriai jogegységi határozatot foglalta törvény alá. Csakhogy önmagában az, hogy megszületik egy törvény, nem teszi lehetővé, hogy azt a nemzeti bíróságok alkalmazzák is, amennyiben az az uniós joggal szemben áll.

A V/732/2019 ügyben az AB – különösen dr. Szabó Marcell alkotmánybíró párhuzamos véleménye – egyértelműen foglalt e körben állást.

A felperesek jelen beadványokban is sérelmezik, hogy a Kúria és a contra legem, önkényes befolyása alatt álló alsóbb fokú bíróságok rendszerszinten tagadják az uniós jog primátusát, így a jogi jellemző kapcsán le kell vonni azt a következtetést, hogy a meghozott ítéleteihez csak formai értelemben köthető res judicata hatály. Az EUB következetes joggyakorlata az, hogy azon bírósági ítélet, mely megtagadja az uniós jog alkalmazását, illetve a fogyasztók jogainak érvényesítését kizárja, nem teremt ítélt dolgot a perbe vitt jogok körében.

Azonban a Kúria és a magyar bíróságok EUSZ 19. cikkének való megfelelése a konkrét jogeseten túlmutató probléma. Az Alkotmánybíróság is köteles értékelni, hogy a határozatot meghozó bíróságok teljesítik-e az Alaptörvény B) cikkében, illetve E) cikk (2) bekezdésében foglaltakat vagy sem.

A rendszerszintű uniós jogtagadás ismérvei:

A) Kúria uniós joggal ellentétes ítélkezési gyakorlata, beleértve a PJE határozatokat is

A magyar állampolgárok millióit érintő deviza alapú hitelezéssel kapcsolatos jogvitákban az EUB C-26/13, C-118/17, C-932/19, C-705/21 és C-6/22 ítéletei, a 2/2014 PJE határozat, mind pedig a DH törvények kiigazító rendszere uniós jogot sért.

A Kúria saját döntéseit nem hajlandó az EUB ítélkezéséhez igazítani, a C-630/23 ügyben már a kiküldött kérdés felvezetése is kétségbe vonja az EUB ítéletek anyagi jogi hatályát.

B) a bírói kar uniós jogszabályok céljával ellentétes felülértelmezési gyakorlata

Az EUMSZ 267. cikke értelmében a nemzeti bíróság nem bír hatáskörrel az uniós jog értelmezésére. A panasz tárgyává tett alapügyben eljáró bíróságok ne csupán eloldották magukat az EUB ítéletek hatályától, hanem azokat olyan módon kerülik meg, melyek ugyancsak uniós jogot sértenek. Ám sem a táblabíróság, sem a Kúria nem fogadta el indítványomat az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése értelmében. A Kúria mulasztása e körben a Köbler-formula alkalmazását alapozza meg.

C) alsóbb fokú bíróságok önálló döntési joguk csorbítása

Az EUB C-379/21 TBI Bank ügyben hozott végzése is rámutat, a felsőbb bíróságok uniós joggal szemben álló döntései, gyakorlata nem kötheti az alsóbb fokon eljáró bíróságokat. A Kúria elnöke azonban az SZMSZ módosítás során világossá tette, hogy a Kúria utasításaival felülír bármit, és ahhoz kell igazodni.

E körben az Uniós Jogi Szaktanácsadói Hálózat működtetése, a korlátozott precedens rendszer, és a jogegységi határozatok összessége sérti a bíróságok függetlenségét és pártatlanságát.

A **Bíróság 2020. december 17-i PPU-ügyben hozott (C-354/20 és C-412/20 egyesített ügyek, ECLI:EU:C:2020:1033) ítélete kimondta:**

- 35 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy mind a tagállamok közötti **kölcsönös bizalom elve**, mind pedig a köztük fennálló kölcsönös bizalom alapuló **kölcsönös elismerés elve** alapvető jelentőséggel bír az uniós jogban, mivel lehetővé teszik egy belső határok nélküli térség létrehozását és fenntartását. Pontosabban a kölcsönös bizalom elve, különösen a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség tekintetében **mindegyik államtól megköveteli, hogy – kivételes körülményektől eltekintve – úgy tekintse, hogy az összes többi tagállam tiszteletben tartja az uniós jogot, és különösen az uniós jog által elismert alapvető jogokat** (2014. december 18-i 2/13 vélemény, EU:C:2014:2454, 191. pont; 2019. május 27-i OG és PI [Lübecki és zwickauai ügyészség] ítélet, C-508/18 és C-82/19 PPU, EU:C:2019:456, 43. pont).
- 39 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a **bírák függetlenségére vonatkozó követelmény** a **tisztességes eljárásához való alapvető jog lényegéből következik**, amely döntő jelentőségű a jogalanyok uniós jogból eredő valamennyi joga védelmének biztosítása és a tagállamok **EUSZ 2. cikkben felsorolt közös értékeinek, különösen pedig a jogállamiság értékének a megőrzése** szempontjából (2018. július 25-i Minister for Justice and Equality [Az igazságszolgáltatási rendszer hiányosságai] ítélet, C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 48. pont).
- 41 Ugyanakkor az a végrehajtó igazságügyi hatóság, amely olyan információkkal rendelkezik, amelyek a kibocsátó tagállam igazságszolgáltatásának függetlenségét érintő olyan rendszerszintű vagy általános hiányosságokról tanúskodnak, amelyek már a szóban forgó európai elfogatóparancs kibocsátásakor fennálltak, vagy amelyek e kibocsátást követően léptek fel, nem vitathatja el minden olyan bírót és bíróságot 2002/584 kerethatározat 6. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „kibocsátó igazságügyi hatóságnak” minősülését, amelyek jellegüknél fogva a végrehajtó hatalomtól teljes mértékben függetlenül járnak el.
- 42 Az ilyen hiányosságok fennállása ugyanis nem szükségképpen hat ki minden határozatra, amelyet az említett tagállam bíróságai az egyes esetekben meghozhatnak.
- 43 Az ezzel ellentétes értelmezés a kölcsönös bizalom és elismerés elve tekintetében alkalmazható korlátozásoknak a jelen ítélet 35. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlat értelmében vett „kivételes körülményeken” túli kiterjesztéséhez vezetne azáltal, hogy ezen elvek alkalmazásának általános kizárását eredményezné az e hiányosságokkal érintett tagállam bíróságai által kibocsátott európai elfogatóparancsok keretében.
- 44 Egyébiránt pedig **azt jelentené, hogy e tagállam egyik bírósága sem tekinthető többé „bíróságnak” az uniós jog más rendelkezéseinek, különösen az EUMSZ 267. cikknek az alkalmazása szempontjából** (lásd e tekintetben: 2018. február 27-i Associação Sindical dos Juízes Portugueses ítélet, C-64/16, EU:C:2018:117, 38. és 43. pont).

ENSZ a bírói magatartás bangalorei alapelvek

1. érték
FÜGGETLENSÉG

*Iroda: 8272 Tagyon, Muskátli u.3.
Telefon: +36(30)500-4662
E-mail: office@drmarcingos.hu
www.drmarcingos.hu*

Alapelv

A bírói függetlenség a jogállamiság előfeltétele és a méltányos eljárás alapvető garanciája. Egy bíró ezért köteles a bírói függetlenséget fenntartani és megjelteni mind személyes, mind pedig intézményi szempontból.

Alkalmazás:

1.1 A bíró tevékenységét függetlenül köteles végezni a tények mérlegelése alapján és a jogszabályok megfelelő értékelésének megfelelően, mindenféle külső befolyástól, nyomástól, fenyegetéstől, egyéb beavatkozástól mentesen.

1.2 A bírónak függetlennek kell lennie társadalmi összefüggésben és a megítélendő ügy részes felei vonatkozásában.

1.3 A bírónak nem csupán a kormányzat végrehajtó és törvényhozó ágához fűződő szükségtelen kapcsolatokról és befolyásolástól kell tartózkodnia, hanem ennek egy külső megfigyelő számára is nyilvánvalónak kell látszania.

1.4 Bírói feladatai végzése során a bíró köteles döntéseit függetlenül, kollégái befolyásolásától mentesen meghozni.

1.5 A bíró köteles azokat a védelmi eszközöket fejleszteni és fenntartani, amelyek biztosítják az igazságszolgáltatás szervezeti és működési függetlenségét.

1.6 A bíró köteles a bírói magatartás magas szintjét képviselni és támogatni annak érdekében, hogy erősödjön az igazságszolgáltatásba vetett társadalmi bizalom, ami alapvető fontosságú a bírói függetlenség fenntartásában.

Az eljáró bíróságok egyenes szándékkal sértették meg az ENSZ megállapodást, abból a célból, hogy eleget tegyenek azon kormányzati és kúriai elvárásoknak, hogy nemzetstratégiai és szuverenitásvédelmi okokból tagadják meg nemzetközi szerződések és az uniós jog alkalmazását, így jogtalan vagyoni előnyt biztosítsanak a tisztességtelen hitelezők számára.

A tanácsok különösen nem mentesek a külső és belső befolyásoktól, integritása súlyosan sérült. Ítékezésében visszaköszönnék azon elemek, melyek egyszerű másolását jelentik kúriai ajánlásoknak, nem hivatalos elvárásoknak és a tisztességtelen hitelezők kívánalmainak.

2. érték

PÁRTATLANSÁG

Alapelv

A pártatlanság alapvető jelentőségű a bírói munka megfelelő képviselésében. Ez nem csupán a meghozott döntésre, hanem a döntéshozatal folyamatára is vonatkozik.

Alkalmazás:

2.1 A bíró tevékenységét részrehajlás, elfogultság és előítéletektől mentesen köteles végezni.

2.2 A bíró köteles biztosítani, hogy viselkedése a bíróságon és azon kívül is fenntartsa és erősítse a közvéleménynek, a jogászságnak és a peres feleknek a bíró és az igazságszolgáltatás függetlenségébe vetett bizalmát.

2.3 A bíró, amennyire lehetséges, köteles úgy viselkedni, hogy a lehető legalacsonyabb szintre csökkentse annak esélyét, hogy kizárják a perből.

2.4 A bíró nem tehet olyan nyilatkozatot, amely érintheti egy előtte levő, vagy egy elé kerülő ügy kimenetelét, vagy befolyásolhatja az ügy pártatlan eldöntését. Ugyanúgy nem nyilatkozhat a bíró abban az esetben, ha ezzel megsértheti egy személy, vagy ügy pártatlan elbíráláshoz való jogát.

2.5 A bíró köteles a perből való kizárását indítványozni, amennyiben képtelen az ügy pártatlan megítélésére, vagy egy külső szemlélő számára úgy tűnhet, hogy erre képtelen. Ilyen esetek például, ha:

2.5.1 a bíró egy peres fél vagy vitatott tény vonatkozásában elfogult

2.5.2 a tárgyaló ügyben korábban ügyvédként vagy tanúként szerepelt

2.5.3 a bírónak, vagy családtagjának gazdasági érdeke fűződik az ügy kimeneteléhez,

3Biztosítva azt, hogy a bíró kizárása nem szükséges abban az esetben, ha nincs másik bíróság, amely dönthetne az ügyben, vagy sürgető körülmények miatt a döntés elmaradása súlyos jogellenességhez vezetne.

A panasszal érintett ítéletek igazolták, hogy az eljáró bíróságok SÚLYOSAN ELFOGULTAK, a tisztességtelen hitelezők gazdasági érdekeit szolgálják ki, és súlyosan előítéletesek a fogyasztókkal szemben, ennek hangot is adtak az elmúlt évtizedben.

A 2.5.1. pont kapcsán a súlyos elfogultság tetten ért az EUMSZ 267. cikk, a Charta 47. cikk és az EUSZ 19. cikk kötelező erejének tagadásában. Ezen túl a 93/13 irányelv hatályának tagadása vált a Simmenthal-ítélet alkalmazásának kizárása lényegi elemévé.

Mivel az Alkotmánybíróság a fenti szempontok értékelésére, az uniós jog értelmezésére nem bír hatáskörrel, indítványozom az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését.

2. Alaptörvény M) cikke és az EUMSZ 101. és 102. cikke kapcsolata

Az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdése szerint Magyarország biztosítja a tisztességes gazdasági verseny feltételeit, fellép a gazdasági erőfölénnyel való visszaéléssel szemben. Ez egybecseng az EU azon jogszabályaival, mely következik az EUMSZ 101. és 102. cikkeiből.

A magyar állam célja az, hogy bíróságai kizárják az uniós jog tényleges érvényesülését, a hatékony bírói jogvédelem magas szintjét. Az uniós jog primátusának megsértésével olyan ítélkezési gyakorlat kialakítását igénylik, mely felborítja az EU strukturális alapjait és megszünteti a szabad versenyt.

A civil szervezeteket és az uniós állampolgárokat érintő állami beavatkozások uniós jogsértő jellege miatt a természetes és jogi személyeknek a bíróságoktól kell kérniük jogaik megóvását, azonban a magyar állam az ilyen hatékony és uniós jog tényleges érvényesülését biztosító bírói tevékenységet az EU által korrumpált tevékenységnek tartja, így a bírói kar tagjaival szemben dermesztő hatást (chilling effect) vált ki, mely sérti a pártatlanság és függetlenség követelményét.

3. Alaptörvény R) cikke és az EU alapszerződéseinek kapcsolata

Az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése szerint az Alaptörvény és a jogszabályok mindenkire kötelezőek.

A Magyar Köztársaság Európai Unióhoz való csatlakozásának jogi következményei

Az Európai Unió tagállamai – egyenként, mint szerződő felek – illetve a Magyar Köztársaság – és a vele együtt csatlakozó egyéb államok – közötti szerződésben abban állapodtak meg, hogy a csatlakozó államok egyfelől az EU tagjává, másrésről az EU alapját képező szerződések részes feleivé válnak. Ennek aláírási dátuma 2004. május 1. (Athén)⁷

Az Európai Unióhoz való csatlakozásra a köztársasági Alkotmány 2002. december 23. napjától hatályos 2/A.§-a adott felhatalmazást.⁸ Az un. Európa-klauzula alapján a csatlakozási szerződést a magyar országgyűlésnek kellett megerősítenie. A T/9171. számú törvényjavaslat (2004. március) utalt a csatlakozás kérdésében megtartott ügydöntő népszavazás eredményére, továbbá a 133/2003. (XII.17.) OGY határozatára, melyben az Országgyűlés megerősítette a csatlakozási szerződést, és a ratifikációs okmányt az Olasz Köztársaság Kormányánál letétbe helyezték. A tervezet így rögzítette a számunkra oly nagy jelentőséggel bíró jogi tényt:

„A csatlakozási szerződés megerősítésével a Magyar Köztársaság nemzetközi kötelezettséget vállalt arra, hogy az Európai Unió alapszerződéseit és a közösségi jogot az Európai Bíróság értelmezésének megfelelően alkalmazza, az alapító szerződésekből fakadó kötelezettségek teljesítése érdekében meghoz minden általános és egyedi intézkedést, illetve tartózkodik minden olyan lépéstől, amely az alapító szerződésekből fakadó célok megvalósulását veszélyeztetné.”⁹

A csatlakozási szerződés kihirdetéséről a 2004. évi XXX. törvény rendelkezett.

3. § Az Országgyűlés e törvénnyel kihirdeti az Európai Unióról szóló szerződést, az Európai Közösséget létrehozó szerződést, az Európai Atomenergia-közösséget létrehozó szerződést és az ezeket kiegészítő vagy módosító szerződéseket, ideértve a Dán Királyságnak, Írországnak, valamint Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyságának az Európai Gazdasági Közösséghez és az Európai Atomenergia-közösséghez történő csatlakozásáról szóló szerződést, a Görög Köztársaságnak az Európai Gazdasági Közösséghez és az Európai Atomenergia-közösséghez történő csatlakozásáról szóló szerződést, a Spanyol Királyságnak és a Portugál Köztársaságnak az Európai Gazdasági Közösséghez és az Európai Atomenergia-közösséghez történő csatlakozásáról szóló szerződést, valamint az Osztrák Köztársaságnak, a Finn Köztársaságnak és a Svéd Királyságnak az Európai Unióhoz történő csatlakozásáról szóló szerződést. A szerződések magyar szövegét a törvény II. melléklete⁴ tartalmazza.

4. § Ez a törvény 2004. május 1-jén lép hatályba.

Ezzel nem más történt, minthogy a közösségi jog elsődlegessége megkérdőjelezhetetlenné vált hazánkban. De azt is szükséges megvizsgálni, alkotmányjogi szempontból lehetséges-e bármilyen kibúvás e kötelezettség alól. Előre bocsátom: nem, így nem kell csodálkozni a Magyarországot érintő számtalan kötelezettségszegési eljáráson.

Az Alaptörvény E) cikkének (3) bekezdése így szól:

⁷https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:6f201cf4-b6c7-4fdb-b9b5-a8c7db057d6b.0015.02/DOC_1&format=PDF

⁸ Az Alkotmánybíróság 30/1998. (VI.25.) sz. alatti határozata mondta ki elvi éllé, hogy a hazai jogalkalmazásban csak akkor érvényesülhet a közösségi jog, ha arra alkotmányos felhatalmazás adott.

⁹ <https://www.parlament.hu/irom37/9171/9171.htm>

(3) Az Európai Unió joga - a (2) bekezdés keretei között - megállapíthat általánosan kötelező magatartási szabályt.

A hivatkozott (2) bekezdés közlönyállapot szerinti szövege az alábbi:

(2) Magyarország az Európai Unióban tagállamként való részvétele érdekében nemzetközi szerződés alapján - az alapító szerződésekből fakadó jogok gyakorlásához és kötelezettségek teljesítéséhez szükséges mértékig - az Alaptörvényből eredő egyes hatásköreit a többi tagállammal közösen, az Európai Unió intézményei útján gyakorolhatja.

Jelenlegi állapota szerinti szövege:

(2) Magyarország az Európai Unióban tagállamként való részvétele érdekében nemzetközi szerződés alapján - az alapító szerződésekből fakadó jogok gyakorlásához és kötelezettségek teljesítéséhez szükséges mértékig - az Alaptörvényből eredő egyes hatásköreit a többi tagállammal közösen, az Európai Unió intézményei útján gyakorolhatja. **Az e bekezdés szerinti hatáskörgyakorlásnak összhangban kell állnia az Alaptörvényben foglalt alapvető jogokkal és szabadságokkal,** továbbá nem korlátozhatja Magyarország területi egységére, népességére, államformájára és állami berendezkedésére vonatkozó elidegeníthetetlen rendelkezési jogát.¹⁰

A változtatás első mondatrésze számomra olybá tűnik, mintha a jogalkotó már tagadná a közösségi jog elsődlegességét, hiszen hiába vált a magyar állam alkalmazandó jogává a csatlakozást követően a közösségi jog, annak hatályát egy esetleges tagállami Alaptörvény módosítás mégis megszüntetheti. Csakhogy e próbálkozásnak jogi hatálya még az alaptörvény szintjén sem válthat ki közjogi hatást, ugyanis pont a közösségi jog elsődlegessége teszi az „elszokást” alkalmazhatatlanná.

Ahogy arra Fazekas Flóra tanulmánya (Az uniós tagság alkotmányos alapjai az Alaptörvény előtt és után, Pro Futuro 2015/1.)¹¹ rámutat, az Alkotmánybíróság 22/2012. (V.11.) AB határozata¹² azon kérdést vizsgálta, milyen ismérvek alapján kell valamely nemzetközi szerződést az Alaptörvény E) cikk (2) bekezdése szerinti nemzetközi szerződésnek tekinteni. A válasz így hangzott:

1. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény E) cikk (2) és (4) bekezdése értelmezése alapján megállapítja: az olyan nemzetközi szerződés kötelező hatályának elismerésére adott felhatalmazáshoz, amely az alapító szerződésekből fakadó jogok és kötelezettségek módosítására vagy kiegészítésére irányul, az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges, feltéve, hogy a szerződés az Alaptörvényből eredő további hatáskörök közös gyakorlására irányul. Ilyennek minősülhet különösen az olyan nemzetközi szerződés, amelynek Magyarország az Európai Unió tagállamaként részese más tagállamokkal együtt, és a szerződés az alapító szerződésekben foglalt tárgyköröket szabályoz, vagy amelynek célja az alapító szerződések végrehajtása vagy ennek felügyelete.

¹⁰ Megállapította: Magyarország Alaptörvényének hetedik módosítása 2. cikk. Hatályos: 2018. VI. 29-től.

¹¹ http://profuturo.lib.unideb.hu/file/4/55b0e750a30a5/szerzo/Fazekas_Flora-Az_unios_tagsag_alkotmanyos_alapjai.pdf

¹² <http://public.mkab.hu/dev/dontesek.nsf/0/4B19749B95B3B750C1257ADA00524F52?OpenDocument>

2. Nemzetközi szerződés kötelező hatályának elismerésére adott felhatalmazáshoz nem szükséges az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata, ha a szerződés nem eredményezné újabb, az Alaptörvényből eredő hatásköröknek az Európai Unió intézményeivel vagy más tagállamokkal való közös gyakorlását.

Indokolásában előadta, hogy:

[58] Az előző Alkotmány 2/A. § (2) bekezdése a nemzetközi szerződés „megerősítéséhez és kihirdetéséhez” kívánta meg az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatát. **Az Alkotmánybíróság 7/2005. (III. 31.) AB határozata (ABH 2005, 83, 101.) vizsgálta egyebek között a nemzetközi szerződésekkel kapcsolatos eljárások szabályait.** Megállapította, hogy az előző Alkotmány különféle kifejezéssel illeti ugyanazt a parlamenti aktust („megkötí” a nemzetközi szerződéseket, a szerződés megkötéshez „előzetes hozzájárulása szükséges”, „hozzájárul” a szerződésben foglalt kötelezettségek vállalásához). A határozat értelmében mindegyik kifejezés azt a cselekményt jelöli, amelynek során az Országgyűlés belső jogi aktussal kinyilvánítja egyetértését azzal, hogy az adott nemzetközi szerződésben foglalt kötelezettségek a Magyar Köztársaságra nézve kötelezőek legyenek. A határozat utal arra, hogy a nemzetközi szerződés kihirdetésére irányuló törvényjavaslatot a Kormány terjeszti elő. Ezért az arról való állásfoglalás, hogy valamely nemzetközi szerződés az Alaptörvény E) cikke (2) és (4) bekezdése hatálya alá tartozik-e, elsődlegesen a Kormány, mint a törvényjavaslat előterjesztője és az Országgyűlés, mint a nemzetközi szerződést kihirdető törvény alkotójának feladata. Ez nem zárja ki annak lehetőségét, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvénnyel való összhang szempontjából megvizsgálja az elfogadott, de ki nem hirdetett törvényt [Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdés a) pont].

Ebből azonban nem lehetséges levezetni egy olyan gondolatot, hogy amennyiben a jelenlegi, vagy bármelykori 2/3-os parlamenti többség úgy rendelkezik, az Európai Unió tagjaként részes félként megkötött nemzetközi szerződés nem bír hatállyal a magyar állammal szemben. Ugyanis – legalábbis jelen döntés szempontjából releváns kérdés kapcsán – itt arról van szó, hogy a csatlakozási szerződésből fakadó hatályok alól kibújni hazai jogalkotással úgy lehet, hogy kilép Magyarország az EU-ból.

Maga a csatlakozási szerződés kapcsán mondja az Alkotmánybíróság az alábbiakat:

[56] A felek a Szerződést az Európai Unió tagállamaiként hozzák létre [1. cikk (1) bek.]. A szerződést teljes körűen alkalmazni kell azokra a szerződő felekre, amelyek pénzneme az euro. Az Európai Unió 27 tagállama közül eddig 17 ország tért át az euro használatára, Magyarország az Európai Unióhoz való csatlakozásakor a Gazdasági és Pénzügyi Unió tagjává is vált, de a közös valuta bevezetése alól felmentést kapott mindaddig, amíg nem teljesíti a konvergencia-kritériumokat. (Azon szerződő felek esetében, akik a Szerződés aláírásának napján a közös pénznemben való részvétel tekintetében eltérésre vagy mentességre jogosultak, az eltérés vagy mentesség megszűnéséig csak a Szerződés III. és a IV. címének azon rendelkezései kötelezők, amelyek tekintetében a megerősítő okiratuk letétbe helyezésekor vagy egy későbbi időpontban olyan nyilatkozatot tesznek, hogy azokat magukra nézve kötelezőnek kívánják elismerni.) **A Szerződés új kötelezettségeket ír elő a szerződő felek számára a költségvetésükkel kapcsolatban.** [Az Alaptörvény 36. cikke (1) bekezdése értelmében az Országgyűlés hatáskörébe tartozik törvényt alkotni a költségvetésről, a 36. cikk (4)-(6) bekezdése szerinti korlátok között. Ezekről a szabályokról a Szerződés eltér.] A Szerződés egy költségvetési paktum révén a költségvetési fegyelem előmozdítását célzó szabályrendszert tartalmaz. **A Szerződés kiterjeszti az Európai Unióról szóló szerződés, valamint az EUMSZ egyes cikkeinek és más uniós jognak az alkalmazási körét, továbbá új hatáskört hoz létre az Európai Parlament, az Európai Parlament elnöke, az Európai Unió Tanácsa, az Európai Bizottság és elnöke, valamint a Bíróság számára.** A szerződő felek vállalják, hogy államháztartási egyensúlyban tartják; a Szerződés kimondja, hogy jelentős eltérés esetén automatikusan korrekciós mechanizmus lép életbe; a Szerződés rendelkezéseihez a Bíróság által kiszabható pénzügyi szankció kapcsolódik; a felek kötelezettséget vállalnak kötelező erejű, állandó jellegű, lehetőség szerint alkotmányos szintű adósságfék-szabályok életbe léptetésére.

A konkrét témakör „A gazdasági és monetáris unióban megvalósuló stabilitásról, koordinációról és kormányzásról” szóló 2012. januári nemzetközi szerződés értelmezése volt. E szerződés nem minősül uniós jogforrásnak, mégis kötelezi a tagállamokat, és azok végrehajtása az uniós jogi mechanizmuson keresztül történik.

[51] Azt, hogy milyen szerződést kell ilyennek tekinteni, a szerződés alanyai, tárgya, a szerződésből eredő jogok és kötelezettségek alapján lehet esetenként megállapítani. Szükséges feltétel, hogy Magyarország az Európai Unió tagállamaként, más tagállamokkal együtt legyen részese a szerződésnek. A szerződésből az Alaptörvényből eredő további hatáskörök közös, illetve az Európai Unió intézményei útján történő gyakorlása kell következzen. **Ugyanakkor nem szükséges, hogy ez már a szerződés hatályba lépésekor bekövetkezzék; elég, ha ez csupán feltételtől függő kötelezettséget jelent. Ha nemzetközi szerződésen alapul, akkor az alapító szerződések végrehajtására és ennek felügyeletére irányuló új eszközök bevezetésére is alkalmazni kell a minősített többség követelményét: ez ugyanis azt jelenti, hogy az alapító szerződéseken nyugvó végrehajtási intézkedések (másodlagos jogi aktusok elfogadása) már nem elégségesek, és ezért a végrehajtást szolgáló eszközök kiegészítésére, vagy új eszközökre jelentkezik igény.** Nem szükséges, hogy a szerződés önmagát európai uniós jognak minősítse, és az sem feltétel, hogy az Európai Unió alapító szerződése közé tartozzon.¹³

Számomra ez nem mást jelent, minthogy látszólag teljesen más irányból megközelítve a dolgot, akkor is odajutunk, hogy az EU tagjaként, a csatlakozást követő nemzetközi szerződések, jogi aktusok, pont olyan jogi elbírálás alá esnek, mint a csatlakozással kapcsolatos jogkövetkezmények.

Ugyancsak Fazekas Flóra munkája utal az Alkotmánybíróság 1053/E/2005. sz. alatti ügyére¹⁴, melyben elvi érveléssel szögezték le az alábbiakat:

1.1. Az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében megfogalmazott jogállamiságból következő jogbiztonság számos követelményt támaszt a jogalkotással szemben, így – többek között – annak biztosítását, hogy **a jog egésze is világos, egyértelmű, működését tekintve kiszámítható és előrelátható legyen** [9/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 59, 65.]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „meghatározott életviszonyok, illetőleg tényállások ellentétes – vagy az értelmezéstől függően ellentétes – ... rendezése önmagában nem jelent alkotmányellenességet. Az ilyen rendezés alkotmányellenessé csak akkor válik, ha az egyben az Alkotmány valamely rendelkezésének a sérelmével is együtt jár, vagyis, ha az ellentétes tartalmú szabályozás anyagi alkotmányellenességhez vezet, tehát például **ha a rendelkezések valamelyike meg nem engedett diszkriminációt, egyéb alkotmányellenes helyzet megteremtését, vagy alkotmányos alapjog korlátozását eredményezi**” [35/1991. (VI. 20.) AB határozat, ABH 1991, 175, 176.].

1.2. Az Alkotmány 2/A. §-ában foglalt, ún. csatlakozási klauzula a Magyar Köztársaságnak az Európai Unióban való tagállami részvétele feltételeit és kereteit, valamint **a közösségi jognak a magyar jogforrási rendszerbeli helyét**

¹³ [49] 2. Az Alkotmánybíróság az előző Alkotmány 2/A. §-a értelmezésének a 143/2010. (VII. 14.) AB határozatban megjelenő eredményét az Alaptörvény E) cikkének értelmezésére is irányadónak tartja. Azt a kérdést, hogy csak a csatlakozási szerződésre vagy más szerződésekre is alkalmazni kell-e a minősített többség követelményét, az Alkotmánybíróság már eldöntötte.

¹⁴ <http://public.mkab.hu/dev/dontesek.nsf/0/EB94CEFE505300B0C1257ADA0052A199?OpenDocument>

határozza meg. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza: az Alkotmány e rendelkezéséből konkrét jogalkotói kötelezettség nem származik.

~ ~ ~

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés¹⁵ a Lisszaboni Szerződéssel együtt lépett hatályba, azaz 2009. december 1-jén. A Lisszaboni Szerződés 2007. decemberi ünnepélyes aláírását követő ratifikációs csatározások a közelmúlt történelmi eseményei. (Magyarország a szerződést 2007.12.13-án aláírta, egy héttel később ratifikálta.)

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 136. cikkének módosításáról szóló európai tanácsi határozat (2011/199/EU) kihirdetéséről szóló 2012. évi IX. törvény tehát a tagállami normaanyag része, így igen furcsa olyan kérdést feltenni, vajon egy bíróságnak miért is kellene alkalmazni e rendelkezéseket.

Az EUMSZ I. címének 2. cikke így rendelkezik:

- (1) Ha egy meghatározott területen a Szerződések kizárólagos hatáskört ruháznak az Unióra, e területen kizárólag az Unió alkothat és fogadhat el kötelező erejű jogi aktust, a tagállamok pedig csak annyiban, amennyiben őket az Unió erre felhatalmazza, vagy ha annak célja az Unió által elfogadott jogi aktusok végrehajtása.
- (2) Ha egy meghatározott területen a Szerződések a tagállamokkal **megosztott hatáskört** ruháznak az Unióra, e területen mind az Unió, mind pedig a tagállamok alkothatnak és elfogadhatnak kötelező erejű jogi aktusokat. **A tagállamok e hatáskörüket csak olyan mértékben gyakorolhatják, amilyen mértékben az Unió hatáskörét nem gyakorolta.** A tagállamok olyan mértékben gyakorolhatják újra a hatáskörüket, amilyen mértékben az Unió úgy határozott, hogy lemond hatáskörének gyakorlásáról.

Az EUMSZ I. címének 4. cikke így rendelkezik:

- (2) Az Unió és a tagállamok között megosztott hatáskörök a következő fő területeken alkalmazandók:
f) fogyasztóvédelem,

Az EUMSZ XV. Címe alatt foglalkozik a fogyasztóvédelemmel. Elsőként visszautalnak az EU hatáskörébe tartozó alábbi feladatra:

114. cikk (az EKSz. korábbi 95. cikke)

- (1) Ha a Szerződések másként nem rendelkeznek, a 26. cikkben meghatározott célkitűzések megvalósítására a következő rendelkezéseket kell alkalmazni. Az Európai Parlament és a Tanács rendes jogalkotási eljárás keretében és a Gazdasági és Szociális Bizottsággal folytatott konzultációt követően elfogadja azokat a tagállamok törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseinek közelítésére vonatkozó intézkedéseket, amelyek tárgya a belső piac megteremtése és működése.

- (3) A Bizottság az (1) bekezdésben előírányzott, az egészségügyre, a biztonságra, a környezetvédelemre és a fogyasztóvédelemre vonatkozó javaslataiban a védelem magas szintjét

¹⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=HU>

veszi alapul, különös figyelemmel a tudományos tényeken alapuló új fejleményekre. Az Európai Parlament és a Tanács saját hatáskörén belül szintén törekszik e célkitűzés megvalósítására.

117. cikk (az EKSz. korábbi 97. cikke)

(1) Amennyiben okkal lehet tartani attól, hogy törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezések elfogadása vagy módosítása a 116. cikk értelmében vett torzulást okoz, az így eljárni kívánó tagállam konzultál a Bizottsággal. A tagállamokkal folytatott konzultációt követően **a Bizottság ajánlást tesz az érintett államoknak** a szóban forgó torzulás elkerülésére alkalmas intézkedésekre vonatkozóan.

A minket érdeklő kérdés nem más, minthogy a 93/13/EGK tanácsi irányelv és az EUMSZ milyen kapcsolatban áll, illetve miért kell azokat elsődlegesen alkalmazni a tagállami fogyasztóvédelmi jogvitákban.

Az EUMSZ hatodik része tartalmazza az EU intézmények felsorolását, hatáskörüket, feladataikat. Nem szabad összekeverni az Európai Tanácsot és az Európai Unió Tanácsát. Míg az előbbi tagjai alapvetően az uniós országok állam- és kormányfői, úgy utóbbi az EU-tagállamok kormányainak képviselőit ellátó intézmény, mely uniós jogszabályokat fogad el és összehangolja az uniós szakpolitikákat, tagjai az uniós országoknak a megvitatandó szakpolitikai területért felelős miniszterei. Az Európai Tanács és az EU Tanácsa is alkothat un. jogi aktust. Ugyancsak az EU intézménye az Európai Unió Bírósága, mely szerv jogállását szintén az EUMSZ taglalja.

267. cikk (az EKSz. korábbi 234. cikke)

Az Európai Unió Bírósága hatáskörrel rendelkezik előzetes döntés meghozatalára a következő kérdésekben:

a) a Szerződések értelmezése;

b) az uniós intézmények, szervek vagy hivatalok jogi aktusainak érvényessége és értelmezése;

Ha egy tagállam bírósága előtt ilyen kérdés merül fel, és ez a bíróság úgy ítéli meg, hogy ítélete meghozatalához szükség van a kérdés eldöntésére, kérheti az Európai Unió Bíróságát, hogy hozzon ebben a kérdésben döntést.

Ha egy tagállam olyan bírósága előtt folyamatban lévő ügyben merül fel ilyen kérdés, amelynek határozatai ellen a nemzeti jog értelmében nincs jogorvoslati lehetőség, e bíróság köteles az Európai Unió Bíróságához fordulni.

A Kúria az alábbiakat szögezte le egy un. összefoglaló véleményében:

„Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 267. cikke szerinti előzetes döntéshozatali eljárás a tagállami bíróságok számára fennálló olyan lehetőség – adott esetben kötelezettség – amelynek célja az uniós jog egységes érvényesülésének biztosítása. Mindaddig, amíg az EUMSZ 267. cikknek (3) bekezdése értelmében nem áll be a nemzeti bíróság utalási kötelezettsége, a bíró szabadon mérlegeli azt, hogy az előtte fekvő ügy eldöntéséhez szüksége van-e arra, hogy az Európai Unió Bírósága (EUB) az uniós jog vonatkozó rendelkezését értelmezze vagy érvényességéről döntsön.

A nemzeti bíróság akkor fordul Bírósághoz, ha úgy ítéli meg, hogy számára nem egyértelmű annak az uniós jogi rendelkezésnek a tartalma, melyet ügyében alkalmaznia kell, azt maga nem tudja biztonsággal pontosan értelmezni és nem áll rendelkezésre európai bírósági joggyakorlat, ami az adott rendelkezést értelmezte volna.”¹⁶

A Bíróság 2021. május 18-i Asociația „forumul Judecatorilor Din România” ügyben hozott C-83/19., C-127/19., C-195/19., C-291/19., C-355/19. és C-397/19. egyesített ügyek, ECLI:EU:C:2021:393) ítélete kimondta:

244 A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint az **uniós jog elsőbbségének elve** szentesíti az uniós jog elsőbbségét a tagállamok jogával szemben. Ez az elv tehát arra kötelezi a tagállamok valamennyi szervét, hogy biztosítsák a különböző uniós jogi normák teljes érvényesülését, mivel **a tagállamok joga nem befolyásolhatja a különböző normáknak az említett államok területére nézve elismert hatását** (2020. október 6-i La Quadrature du Net és társai ítélet, C-511/18, C-512/18 és C-520/18, EU:C:2020:791, 214. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

245 Ily módon **az uniós jog elsőbbségének elve értelmében nem sértheti az uniós jog egységességét és hatékonyságát az, hogy a tagállam – akár alkotmányos jellegű – nemzeti jogi rendelkezésekre hivatkozik.** A következetes ítélkezési gyakorlat értelmében ugyanis az uniós jog elsőbbségének elvéhez kapcsolódó hatások a tagállamok valamennyi szervére vonatkoznak, anélkül hogy többek között a bírósági hatáskörök megosztására vonatkozó belső rendelkezések – ideértve az alkotmányos jellegűeket is – akadályozhatnák azt (lásd ebben az értelemben: 2013. február 26-i Melloni ítélet, C-399/11, EU:C:2013:107, 59. pont; 2021. március 2-i A. B. és társai [A legfelsőbb bíróság bírójának kinevezése – Jogorvoslat] ítélet, C-824/18, EU:C:2021:153, 148. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

246 E tekintetben emlékeztetni kell többek között arra, hogy a nemzeti jog megfelelő értelmezésének elve, amely szerint a nemzeti bíróság köteles a belső jogot a lehető legteljesebb mértékben az uniós jog követelményeinek megfelelően értelmezni, a Szerződések rendszeréből következik, amennyiben lehetővé teszi a nemzeti bíróságoknak, hogy az előttük folyamatban lévő ügyek elbírálása során hatáskörüknek megfelelően biztosítsák az uniós jog teljes érvényesülését (2019. június 24-i Popławski ítélet, C-573/17, EU:C:2019:530, 55. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

A Bíróság 2021. október 6-i W.Z. ügyben hozott C-487/19, ECLI:EU:C:2021:798) ítélete pont a fentiekben már kikristályosodott gyakorlatra hivatkozik:

157 Ily módon az uniós jog elsőbbségének elve értelmében nem sértheti az uniós jog egységességét és hatékonyságát az, hogy a tagállam – akár alkotmányos jellegű – nemzeti jogi rendelkezésekre hivatkozik. A következetes ítélkezési gyakorlat értelmében ugyanis az uniós jog elsőbbségének elvéhez kapcsolódó hatások a tagállamok valamennyi szervére vonatkoznak, anélkül hogy többek között a belső rendelkezések – ideértve az alkotmányos jellegűeket is – akadályozhatnák azt (lásd ebben az értelemben: 2021. május 18-i Asociația „Forumul Judecatorilor din România” és társai ítélet, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 és C-397/19, 245. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

158 Közelebbről **minden nemzeti bíróságnak, mint tagállami szervnek – hatásköre keretében – pontosabban kötelessége, hogy mellőzze a nemzeti jog mindazon rendelkezéseinek alkalmazását, amelyek ellentétesek az uniós jognak az előtte folyamatban lévő jogvitában közvetlen hatállyal bíró rendelkezésével** (2021. május 18-i Asociația „Forumul Judecatorilor din România” és társai ítélet, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 és C-397/19, 248. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

¹⁶ Dr. Somssich Réka szerkesztette e részt.

- 159 Következésképpen, mivel az **EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése egyértelmű és pontos eredménykötelezettséget ír elő a tagállamok számára**, amelyhez nem kapcsolódik semmilyen feltétel azon függetlenséget illetően, amelynek az uniós jog értelmezésére és alkalmazására hivatott bíróságokat jellemeznie kell, a három bíróból álló tanácsban eljáró Sąd Najwyższynek (Izba Cywilna) (legfelsőbb bíróság [polgári tanács]) hatáskörei keretében **biztosítania kell e rendelkezés teljes érvényesülését** (lásd ebben az értelemben: 2021. május 18-i Asociația „Forumul Judecătorelor din România” és társai ítélet, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 és C-397/19, 250. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat), ami a jelen ügyben, figyelemmel a még a kérdést előterjesztő bíróságra háruló értékelésekre, a jelen ítélet 39. pontjában kifejtettek tekintetével megköveteli, hogy e végzést semmisnek tekintsék.

A Bíróság 2022. február 22-i RS ügyben hozott C-430/21, ECLI:EU:C:2022:99) ítélete kimondja:

- 37 Mindemellett, mivel az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése azt írja elő valamennyi tagállam számára, hogy **meg kell teremteniük azokat a jogorvoslati lehetőségeket, amelyek az uniós jog által szabályozott területeken a többek között a Charta 47. cikke értelmében vett hatékony bírói jogvédelem biztosításához szükségesek**, ezen utóbbi rendelkezést megfelelő módon figyelembe kell venni az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése második albekezdésének értelmezéséhez (2021. április 20-i Repubblica ítélet, C-896/19, EU:C:2021:311, 45. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 39 Az EUSZ 19. cikkből eredő kötelezettségeket illetően hangsúlyozni kell, hogy a jogállamiságnak az EUSZ 2. cikkben rögzített értékét pontosabban megfogalmazó e rendelkezés értelmében a nemzeti bíróságok és a Bíróság feladata biztosítani az uniós jog teljes körű alkalmazását valamennyi tagállamban, valamint a jogalanyokat e jog alapján megillető bírói jogvédelmet (2019. június 24-i Bizottság kontra Lengyelország [A legfelsőbb bíróság függetlensége] ítélet, C-619/18, EU:C:2019:531, 47. pont; 2021. december 21-i Euro Box Promotion és társai ítélet, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 és C-840/19, EU:C:2021:1034, 217. pont).
- 40 A megszilárdult ítélkezési gyakorlat értelmében e védelem biztosításához az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése értelmében minden tagállamnak biztosítania kell, hogy jogorvoslati rendszerében, az uniós jog által szabályozott területeken **az uniós jog szerinti fogalom meghatározás értelmében vett „bírósnak” minősülő fórumok**, amelyek ilyen minőségükben az uniós jog alkalmazására vagy értelmezésére vonatkozó kérdésekben döntést hozhatnak, teljesítik a hatékony bírói jogvédelem követelményeit, köztük különösen a függetlenség követelményét (lásd ebben az értelemben: 2021. december 21-i Euro Box Promotion és társai ítélet, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 és C-840/19, EU:C:2021:1034, 220. és 221. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 41 **Márpedig a bíróságok függetlenségére vonatkozó követelmény**, amely az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdéséből következik, két szempontot foglal magában. Az **első – külső – szempont azt követeli meg**, hogy az érintett fórum teljesen autonóm módon gyakorolja feladatkörét anélkül, hogy bármilyen hierarchikus kapcsolatban lenne, vagy bárkinek alá lenne rendelve, és **anélkül hogy bárhonnán utasításokat kapna, így védett az olyan külső beavatkozással vagy nyomással szemben, amely veszélyeztetheti tagjai határozathozatalának függetlenségét, és befolyásolhatja határozataikat**. A **második – belső – szempont** a pártatlanság fogalmával áll összefüggésben, és arra vonatkozik, hogy egyenlő távolságot kell tartani a jogvitában részt vevő felektől, illetve e feleknek a jogvita tárgyához fűződő mindenkori érdekeitől. Ez utóbbi szempont megköveteli az objektivitást, valamint azt, hogy a jogvita megoldása során **a jogszabály szigorú alkalmazásán kívül semmilyen más érdek ne érvényesüljön** (lásd ebben az értelemben: 2019. június 24-i Bizottság kontra Lengyelország [A legfelsőbb bíróság függetlensége] ítélet, C-619/18, EU:C:2019:531, 72. és 73. pont; 2021. december 21-i Euro Box Promotion és társai ítélet, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 és C-840/19, EU:C:2021:1034, 224. pont).
- 53 E tekintetben emlékeztetni kell többek között arra, hogy az uniós jog elsőbbségének elve megköveteli, hogy amennyiben a nemzeti jogszabályoknak az uniós jog követelményeivel összhangban álló

értelmezése nem lehetséges, az uniós jogi rendelkezéseket hatáskörének keretei között alkalmazni hivatott **nemzeti bíróság az előtte folyamatban lévő jogvitában köteles biztosítani e jog követelményeinek teljes érvényesülését, szükség esetén – saját hatáskörénél fogva – mellőzve az uniós jog közvetlen hatállyal bíró rendelkezésével ellentétes bármely, akár utólag keletkezett nemzeti szabályozás vagy gyakorlat alkalmazását, anélkül hogy előzetesen kérelmeznie kellene vagy meg kellene várnia e nemzeti szabályozás vagy gyakorlat jogalkotói vagy bármilyen egyéb alkotmányos úton történő megsemmisítését** (lásd ebben az értelemben: 1978. március 9-i Simmenthal ítélet, 106/77, EU:C:1978:49, 24. pont; 2019. június 24-i Popławski ítélet, C-573/17, EU:C:2019:530, 61. és 62. pont; 2021. december 21-i Euro Box Promotion és társai ítélet, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 és C-840/19, EU:C:2021:1034, 252. pont).

Az alábbi tények állapíthatóak meg fentiek kapcsán:

- a) *A Kúria nem hajlandó hatályon kívül helyezni az uniós jogot sértő részeiben a 6/2013 PJE és 2/2014 PJE határozatokat. Azokat az alsóbb fokú bíróságok integritásának megsértésére használják fel.*
- b) *A Kúria létrehozta az un. Konzultációs Testületet, mely nem volt a Kúria szerve, ám mégis jogforrásként alkalmazott állásfoglalásokat tett közzé, mely laikus vélemények kapcsán az EUB C-472/20 és a praxisomba tartozó C-705/21 súlyos kritikát fogalmazott meg. Talán ennek nyomására is, a Testület működése megszűnt.*
- c) *A Kúria az un. Európai Jogi Szaktanácsadói Hálózat működtetésével, koordinálásával olyan integritási sérelmet okoz, mely kapcsán uniós jogot sértő szakmai véleményeket erőltetnek rá az alsóbb fokú bíróságokra.*
- d) *Az OBH bírói oktatási programokat szervez, melyen olyan kúriai bírók vesznek részt, akiknek referádájában csak uniós jogot sértő ítéletek vannak.*
- e) *A Kúria Polgári Kollégiuma és a Bankszövetség megállapodott abban, hogy az uniós jog teljes érvényesülését és a hatékony bírói jogvédelmet kizárják a fogyasztói perekből. Ennek végső bizonyítéka a Kúria által előterjesztett C-630/23 előzetes döntéshozatali kérelem, ahol a kérdést előterjesztő legfőbb bírói fórum eleve kétségbe vonta az EUB ítéleteinek közvetlen anyagi jogi hatályát és vitát nem tűrő módon annak ellenére közölte, hogy a DH1 tv. 3.§ (2) bekezdése nem sért uniós jogot, hogy a tagállami kógens norma behelyettesítésének tilalmát több EUB is kimondta.*
- f) *A fent hivatkozott C-430/21 ügyben érintett a függetlenség külső és belső követelménye. A Kúria (és jelen perbíróság) nem autonóm módon gyakorolja feladatkörét, ugyanis a végrehajtói hatalom és a bírói hatalom több szálon olvad össze. Kezdve a bírók és bírósági alkalmazottak egzisztenciális elsorvasztásától a bírói kinevezések és ügyek szignálási rendjéig. Formálisan ugyan a Kúria nem alárendelt a végrehajtói hatalomnak, a Kúria elnökének személye azonban kinevezése kapcsán komoly aggályokat vet fel. A belső körülményeket illetően kell elmondani, hogy a Kúria eleve elhatározta – és így is cselekszik – hogy a fogyasztókat megfosztja az irányelvben biztosított jogvédelemtől, és a tisztességtelen hitelezőkkel szemben nem hogy szankciót, prevenciót nem alkalmaz, hanem jogtalan vagyoni előnyt biztosít részükre. Emlékeztetni szeretnék arra, hogy a DH törvények nem önálló jogalkotási termékek, hanem a Kúria szándékának törvény alá foglalása. Az AB foglalkozott e kérdéssel, így nem igazán lehet megkérdőjelezni aggályomat. A Kúria érdeke az, hogy a magyar bankrendszer számára biztosítsa azt a marzsot, melyet elbuktak tisztességtelenségük okán. A Kúria számos alkalommal kifejtette, hogy a pénzügyi stabilitás céljából tudatosan feláldozza a fogyasztói jogokat. Az EUB azonban már kimondta (C-520/21), hogy ez nem lehet szempont.*

- g) Azaz, a Kúria esetében minden más szempont érvényesül, csak az alkalmazandó anyagi jog nem.
- h) A Kúria egyik eljáró tanácsa sem rendelkezik olyan ítélettel, mely alkalmazta volna a releváns EUB ítéleteket. Ellenben az általam ismert ügyeik összessége kapcsán mondta ki az EUB, hogy az ilyen tartalommal bíró döntések irányelvet sértőek.

41 **Márpedig a bíróságok függetlenségére vonatkozó követelmény**, amely az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdéséből következik, két szempontot foglal magában. Az **első – külső – szempont azt követeli meg**, hogy az érintett fórum teljesen autonóm módon gyakorolja feladatkörét anélkül, hogy bármilyen hierarchikus kapcsolatban lenne, vagy bárkinek alá lenne rendelve, és **anélkül hogy bárhonnán utasításokat kapna, így védett az olyan külső beavatkozással vagy nyomással szemben, amely veszélyeztetheti tagjai határozathozatalának függetlenségét, és befolyásolhatja határozataikat**. A **második – belső – szempont** a pártatlanság fogalmával áll összefüggésben, és arra vonatkozik, hogy egyenlő távolságot kell tartani a jogvitában részt vevő felektől, illetve e feleknek a jogvita tárgyához fűződő mindenkori érdekeitől. Ez utóbbi szempont megköveteli az objektivitást, valamint azt, hogy a jogvita megoldása során **a jogszabály szigorú alkalmazásán kívül semmilyen más érdek ne érvényesüljön** (lásd ebben az értelemben: 2019. június 24-i Bizottság kontra Lengyelország [A legfelsőbb bíróság függetlensége] ítélet, C-619/18, EU:C:2019:531, 72. és 73. pont; 2021. december 21-i Euro Box Promotion és társai ítélet, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 és C-840/19, EU:C:2021:1034, 224. pont).

A Kúria elnöke 2025. február 4-én közzétett önkényes rendelkezése a fentiek kapcsán még súlyosabb aggályokat vet fel:

A Kúria elnökének 14/2021. számú elnöki utasítása kimondja:

III.2.2.4.1. Az európai jogi szaktanácsadók

27. § (1) A Kúrián a szakmai és igazgatási irányítással megbízott vezető, vagy bíró felügyelete alatt a Kúria elnöke által kinevezett kúriai, illetve beosztott bírák – bírói munkájuk mellett – európai jogi szaktanácsadói tevékenységet látnak el.

(2) Az európai jogi szaktanácsadók alapvető feladata - a bíróságoknak az Alaptörvényből következő, Magyarország alkotmányos önazonosságának és keresztény kultúrájának védelmére vonatkozó feladatát szem előtt tartva - a jogi tanácsadás a bírák és az igazságügyi alkalmazottak részére az uniós jog alkalmazásának elméleti és gyakorlati kérdéseiben, az elsődleges és másodlagos jogszabályainak hatályához kapcsolódó, továbbá az előzetes döntéshozatali eljárást érintő bármely kérdésben, különösen a nemzeti bíróságok és az Európai Unió Bírósága feladatainak világos szétválasztása, valamint az Európai Unió jogi struktúrájával, egyéb jogi aktusainak működésével, illetőleg az Európa Tanács jogi eljárásainak és az Emberi Jogok Európai Bírósága ítéleteinek és joggyakorlatának értelmezésében; elősegítve az Európai Unió joga által megállapított, általánosan kötelező magatartási szabályoknak az Alaptörvényben foglalt alapvető jogok figyelembevételével való érvényre juttatását, az Alaptörvénnyel összhangban való értelmezését.

(3) A szaktanácsadók részt vesznek a szakterületükkel kapcsolatos oktatási rendezvények tematikájának kialakításában, különös tekintettel az aktuális jogszabályváltozásokra és tendenciákra.

Azt ugye nem tudjuk, kik ezek a szaktanácsadók, és arra milyen szakmai kompetenciájuk van. Mert az a gyakorlatból ismert, hogy a kúriai tanácsok kerek perec megtagadták az uniós jog alkalmazását a devizás ügyekben és ítélezési gyakorlatuk rendszerszinten ellentétes az EUB döntéseivel. A C-630/23 ügy ezért bír fokozott jelentőséggel, hiszen kérdéses, hogy a Kúria az EUB ismételten félre sepri, felülértelmezi, annak szövegét átszerkeszti annak érdekében, hogy a tagállamim ítélezésben kizárja az EUB ítéleteinek közvetlen anyagi jogi hatályát.

Az uniós jog teljes érvényesülését nem lehet korlátozni semmilyen tagállami joggal, még alkotmányos szinten sem. Az uniós jogi szaktanácsadóknak nincsen joga értelmezni az

uniós jogot, így abban a kérdésben sincsen hatáskörük, hogy az uniós jog ellentétben áll-e a nemzeti joggal. Ez sérti az EUMSZ 267. cikkét.

Az előzetes döntéshozatali kérdések szükségessége felől csak és kizárólag az ügyben tárgyaló bíró dönthet és e döntése kapcsán nincsen felülbírálati joga semmilyen bíróságnak, hatóságnak, fegyelmi szervnek.

~ ~ ~

Érzékelem azt, hogy a jogállamisági problémákra a bíró kar tagjai eltérően reagálnak aszerint, milyen ügyszakban ítélik meg. A civilisztikai rész érintett a devizás ügyekben, mely kemény vonalas elvárások mentén tagadja meg az uniós jog alkalmazását. Ebbe némileg belefolyanak munkaügyi bírák is, melyre az élő példát maga a Kúria adja. A közigazgatási ítélezésben eljáró bírók világszemlélete eltérő. Van ilyen is, olyan is. Ám kétségtelül számos előzetes döntéshozatali kérdés megy ki tőlük. A büntető eljárásokban eljáró bírók az uniós jogi problémákkal nem szembesülnek úgy, mint kollégáik. Ám az, hogy nem ismerik fel a probléma lényegét, számomra elfogadhatatlan, ugyanis a jogállamiságra esküdtünk fel, és elvben minden végzett, szakvizsgázott jogásznak a vérében kellene lennie a teljes fogalomrendszernek.

Hogy mennyire akut a probléma, az alábbi EUB előtti eljárások mutatnak rá.

Az Európai Unió Bírósága előtt az alábbi fontos kötelezettségszegési eljárások vannak/voltak folyamatban:

**2024. december 4-én benyújtott kereset
Európai Bizottság kontra Magyarország
C-829/24.**

A Bizottság arra kéri a Bíróságot, hogy állapítsa meg, a nemzeti szuverenitás védelméről szóló 2023. évi LXXXVIII. törvény elfogadásával Magyarország megsértette az Európai Unió működéséről szóló szerződés 49., 56. és 63. cikkét, az elektronikus kereskedelemről szóló 2000/31/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 3. cikkét, a belső piaci szolgáltatásokról szóló 2006/123/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 14., 16. és 19. cikkét, az Európai Unió Alapjogi Chartájának 7., 8., 11., 12., 47. és 48. cikkét, valamint a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló (EU) 2016/679 európai parlamenti és tanácsi rendelet 5., 6., 9. és 10. cikkét; és kötelezze Magyarországot a költségek viselésére.

A Magyar Országgyűlés 2023. december 12-én elfogadta a nemzeti szuverenitás védelméről szóló 2023. évi LXXXVIII. törvényt (a továbbiakban: vitatott törvény).

A vitatott törvény széles körű vizsgálati hatáskörrel felruházott Nemzeti Szuverenitásvédelmi Hivatalt hoz létre, amelynek a tevékenysége nagyrészt ki van zárva a bírósági felülvizsgálat alól, és amely a magyar és a nem magyar tevékenységek és érdekek közötti bináris különbségtétel alapján oly módon jogosult működni, hogy működése során Magyarország uniós tagsága és az uniós Szerződésekből eredő kötelezettségei figyelmen kívül maradnak. Közelebbről, a Bizottság úgy véli, hogy a vitatott törvény lehetővé teszi

olyan tevékenységek célba vételét és korlátozását, amelyek az uniós Szerződések által az uniós polgárookra és szervezetekre ruházott jogok jogszerű kifejezései, és e polgárokat és szervezeteket olyan közhatalmi jogosítványok gyakorlásának veti alá, amelyek sértik az adatvédelmi szabályokat és összeegyeztethetetlenek több olyan alapvető joggal, amelyek a plurális és demokratikus társadalom tartóoszlopait képezik.

Illetve:

**2023. március 14-én benyújtott kereset
Európai Bizottság kontra Magyarország
C-155/23. sz. ügy**

A Bizottság arra kéri a Bíróságot, hogy

- (1) állapítsa meg, hogy Magyarország – mivel nem hozta meg a szükséges törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseket annak érdekében, hogy megfeleljen az uniós jog megsértését bejelentő személyek védelméről szóló, 2019. október 23-i (EU) 2019/1937 európai parlamenti és tanácsi irányelvnek¹, és nem közölte ezeket az Európai Bizottsággal, nem teljesítette az irányelv 26. cikkének (1) és (3) bekezdéséből eredő kötelezettségeit;
- (2) kötelezze Magyarországot, hogy fizessen meg az alábbi két összeg közül a magasabb összegnek megfelelő átalányösszeget az Európai Bizottság részére: (i) napi 3 500 EUR, beszorozva az (EU) 2019/1937 irányelv átültetésére meghatározott határidő és a jogsértés megszüntetése, vagy annak hiányában a jelen ügyben hozott ítélet kihirdetése között eltelt napok számával, (ii) 980 000 EUR minimális átalányösszeg,
- (3) amennyiben az (1) pontban megállapított kötelezettségsszegés a jelen ügyben hozandó ítélet kihirdetésének időpontjában is fennáll, kötelezze Magyarországot, hogy a jelen ügyben hozandó ítélet kihirdetésének napjától kezdődően az irányelvből eredő kötelezettségeinek teljesítéséig fizessen napi 13 650 EUR kényszerítő bírságot az Európai Bizottság részére; és
- (4) kötelezze Magyarországot a költségek viselésére.

Az uniós jog megsértését bejelentő személyek védelméről szóló, 2019. október 23-i (EU) 2019/1937 európai parlamenti és tanácsi irányelv hatékony rendszert hoz létre a magánszektorban vagy a közsférában dolgozó vagy azokkal kapcsolatban álló személyek védelmére, amikor bizonyos területeken bejelentik az uniós jog megsértését. Az irányelv 26. cikkének (1) bekezdése értelmében, a tagállamok hatályba léptetik azokat a törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az irányelvnek 2021. december 17-ig megfeleljenek. Az említett cikk (3) bekezdése értelmében a tagállamok e rendelkezések szövegét haladéktalanul közlik a Bizottsággal.

A Bizottság 2022. január 27-én felszólító levelet, 2022. július 22-én pedig indokolással ellátott véleményt küldött Magyarország részére. Magyarország azonban nem hozta meg az irányelvnek való megfeleléshez szükséges rendelkezéseket és nem közölte azokat a Bizottsággal.

Miután a kormányzat számára egyértelművé vált, hogy a Bizottság nem fogja tovább hagyni az illiberális államnak, aláássa az EU strukturális alapjait, azonnal aktivizálta magát egy áltudományos „munkával”, melynek kelte 2025.02.03. A Szuverenitásvédelmi Hivatal olyan vélt szuverenitást vesz védelmébe, mely ebben a formában úgy nem létezik, hogy azt a 200.000.000.-EUR szankcióval és napi 1.000.000.-EUR kikényszerítő bírsággal

végződő menekültjogi kötelezettségszegési eljárásban (C-123/22) is úgy tárgyalta végig az EUB, hogy a magyar Alkotmánybíróság sem tudott egyetérteni a magyar kormánnyal. Erről itt írtam: <https://nepszava.us/marczingos-laszlo-a-napi-birsagokkal-bodules-buntetest-kapott-a-magyar-allam/>

„... a kormány az Alkotmánybírságot kérte fel arra, tulajdonképpen adjon védelmet az EUB ítéletével szemben. Az AB a 32/2021. (XII.20.) határozatában, 2021. december 7. napján kimondta, hogy – lényegét tekintve – amennyiben a tagállam és az EU közös hatáskörgyakorlása hiányos (nem fed le mindent), úgy Magyarország szuverénként gyakorolhatja jogait mindaddig, míg az EU nem tesz intézkedéseket a hiányosság felszámolására. Az Alkotmánybíróság azonban nem foglalhatott állást az uniós jogot illetően, mert arra nincsen hatásköre és nem is merte elvonni az Európai Unió Bíróságának jogkörét. Így jogi értékelése elvont jogi fogalomként lett meghatározott, és nem a konkrét ügyben oldja fel a vitát.

... az AB elismerte, Magyarország az uniós csatlakozásával nem szuverenitásáról mondott le, csak egyes hatáskörök gyakorlását közös gyakorlását tette lehetővé. Ebből arra következtek, hogy minden olyan terület marad tagállami szuverenitás körében, ahol a tagállamok nem állapodtak meg a hatáskörök kizárólagos gyakorlásában. E triviális megállapítás nem igényelt ugyan AB-eljárást, azonban olyan jogi véleményt körvonalaztak, hogy a közös hatáskörgyakorlás körében a tagállam mindenképpen fenntartja a szuverenitását. Ehhez azonban azonnal hozzáfűzték, hogy e jog gyakorlása körében a tagállamok tartózkodnak minden olyan magatartástól, mely az uniós jog teljes érvényesülése ellen hat. Magyarán, ha az uniós szabályoz egy területet (és az EUB esetleges ítéletei ezt értelmezik is), akkor a tagállamok nem tesznek ez ellen semmit. Ezért érdekes a devizás ügyekben a Kúria (és általában a bíróságok), illetve a magyar jogalkotó eljárása a teljes érvényesülés korlátozása, avagy kizárása érdekében.

Az AB határozata számomra elfogadható érveket sorakoztat fel, magam is egyetértek azokkal különösen azért, mert nem tették vitássá a lojalitás elvét, a teljes érvényesülés elvét. A párhuzamos vélemények közül kiemelhető dr. Czine Ágnes érvelése, mely utal a C-26/62 Van Gend & Loos ítéletre, az uniós jog primátusa elvére, a Simmenthal-ítéletre, etc. Valójában az AB nem kérdőjelezte meg azon uniós jogforrásokat, ítéleteket, melyeket egyébként a devizás ügyekben eljárva a Kúria és az alsóbb fokú bíróságok rendszerszinten megtesznek. Dr. Szabó Marcell párhuzamos véleménye is fontos számomra, ugyanis a C-16/83 Prantl-ítéletre hivatkozott, mely szerint, amennyiben a tagállam és az EU is alkothat jogot egy adott területen, de ha az EU jogalkotása az egész területet lefedi, teljes rendszert alkot, úgy a tagállamoknak e területen már nincsen hatáskörük (szabályozásra).”

A Szuverenitásvédelmi Hivatal a való tényeket szokás szerint elferdíti, és lényegét tekintve pont úgy jár el, mint a Kúria és az alsóbb fokú bíróságok a fogyasztói perekben: egyszerűen lehazudják az egyes EUB előtti ügyekben hozott ítéletek szövegét, etc:

Az uniós intézmények jogi eszköztárát figyelembe véve a fentiek egyrészt azt jelentik, hogy a bizottság – végső soron bíróság kiszabásával járó – kötelezettségszegési eljárást indíthat azon tagállamokkal szemben, amelyeknek bíróságai a saját alkotmánybírságuk iránymutatását követve eltérnek az Európai Unió Bírósága által kívánatosnak tartott jogalkalmazástól.

Másrészt egy ilyen – az uniós jog elsőbbségét tagadó – szuverenista nemzeti bírósági gyakorlat „vádpontként” jelenhet meg az adott tagállammal szemben indított jogállamisági eljárásban, így az uniós források korlátozásához vezethet. Harmadrészt ez az EU-s gyakorlat egy adott tagállamban – amennyiben a nemzeti bíróságok az európai uniós jog elsőbbségét követik – blokkolhatja valamely alkotmányos alapelv, illetve alapvető jog érvényesülését, az államigazgatást és a bírósági szervezetet pedig az alkotmánybírság ellen fordíthatja.

<https://szuverenitasvedelmihivatal.hu/hirek/szuverenitasi-kockazatok-az-unios-birosagi-aktivizmus>

Miután egy tagállam alkotmánybírsága nem bír hatáskörrel az uniós jog értelmezése kapcsán, nem is nagyon tesz ezt meg. A C-123/22 ügyben fentebb érintett AB eljárásban a magyar alkotmánybírság ki is jelentette, nem fog semmilyen uniós jogi értelmezést adni.

A Szuverenitásvédelmi Hivatal azonban populista, illiberális és áltudományos módon hazugságokat épít be „művébe”.

Teljesen friss információ, hogy a Kúria elnöke be kívánja vetni azt az Unió jogi Szaktanácsadói Hálózatot, mely kapcsán korábban már megfogalmaztam azon aggályaimat, hogy a szervezet sérti az ítélkezés integritását, felszámolja a bírók függetlenségét, és kívülről beavatkozva határozza meg ügycsoportonként az elvárt ítéletek tartalmát.

A Kúria elnöke arra utasította a kúriai európai jogi bírósági szaktanácsadókat, hogy munkájuk során az alkotmányos önazonosság és a keresztény kultúra védelmét helyezték az EU-jog elé. Emellett létrehozott egy új szervezet is, amely részt venne a „nemzeti álláspont” kidolgozásában az uniós ügyekben, vagyis a kormány jogi tanácsadója lenne. Az EU joggyakorlatát kinevezése óta kritizáló Varga Zs. András a jogegységi határozatok és a fegyelmi bíróságok támadása mellett ezzel is befolyásolná a bírók ítélkezését – állítják szakértők.

Az utóbbi módosítás egy több mint húsz éve létező intézménnyel, az európai jogi szaktanácsadókkal foglalkozik. Még az EU-csatlakozás előtt képeztek ki bírókat az EU-jogból oktatási célból, emiatt nemzeti trénernek nevezték őket. Közöttük volt például Senyei György Barna, az Országos Bírósági Hivatal (OBH) mostani elnöke is.

Feladatuk időközben átalakult tanácsadássá, és az OBH előző (első) elnöke, Handó Tünde hálózatba szervezte őket. (Tagjaik között nemcsak bírók, hanem bírósági titkárok is vannak.) Az OBH elnökének 2016-os utasítása szerint a hálózat célja, hogy hatékonyan elősegítse az európai uniós jog megfelelő alkalmazását a magyar igazságszolgáltatási rendszerben, hogy „a bírák a szaktanácsadó kollégáik speciális ismereteire támaszkodva alkalmazzák az uniós joganyagot, megismerjék az Európai Unió Bírósága és az Emberi Jogok Európai Bírósága ítélkezési gyakorlatát”.

Az ítélkező bíró ugyanakkor nem köteles hozzájuk fordulni, vagy a tanácsadótól kapott jogértelmezésnek megfelelően meghozni az ítéletét. Azt is megteheti, hogy előzetes döntéshozatali kérelemmel magához az uniós bírósághoz fordul jogértelmezést kérve.

Az európai jogi szaktanácsadók munkáját tehát az OBH elnöke szabályozza. A Kúria Kommunikációs Osztálya is hozzá irányított az európai jogi szaktanácsadókkal kapcsolatos kérdéseinkkel. Kérdéses, hogy a Kúria-elnöknek volt-e akár kiegészítő szabályozásra is jogosítványa velük kapcsolatban. Egyébként az OBH és a Kúria elnöke között más területeken is vannak hatáskörrel kapcsolatos viták, mert a törvények szerint a Kúria működése jórészt független a bírósági szervezet többi részétől.

Varga Zs. András a Kúrián működő európai jogi szaktanácsadókra új feladatot osztott az szmsz-ben. Az eddigi belső szabályozásban ők a Kúria Nemzetközi Főosztályára (ami a Kúria nemzetközi kapcsolatait működteti) vonatkozó részben pusztán megemlítve szerepeltek. (Ami logikus is, ha az OBH-elnök hivatott szabályozni őket.) A Főosztály „...ellátja az európai jogi szaktanácsadókkal együttműködve az Európai Unió Bírósága és az Emberi Jogok Európai Bírósága joggyakorlatának a bírói karral történő megismertetésével kapcsolatos feladatokat” – írta a korábbi szmsz.

2025-től ez változott, a Kúria-elnök jogértelmezésük kereteit is markánsan kijelölte. „Az európai jogi szaktanácsadók alapvető feladata – **a bíróságoknak az Alaptörvényből következő, Magyarország alkotmányos önazonosságának és keresztény kultúrájának védelmére**

vonatkozó feladatát szem előtt tartva –a jogi tanácsadás (...) az uniós jog alkalmazásának (...) kérdéseiben, az elsődleges és másodlagos jogszabályainak hatályához kapcsolódó, továbbá **az előzetes döntéshozatali eljárást érintő bármely kérdésben, különösen a nemzeti bíróságok és az Európai Unió Bírósága feladatainak világos szétválasztása**, valamint (...) az Európa Tanács jogi eljárásainak és az Emberi Jogok Európai Bírósága ítéleteinek és joggyakorlatának értelmezésében; **elősegítve az Európai Unió joga által megállapított, általánosan kötelező magatartási szabályoknak** az Alaptörvényben foglalt alapvető jogok figyelembevételével való érvényre juttatását, az Alaptörvénnyel összhangban való értelmezését.”

Varga Zs. András egy új szervezeti egységet is létrehozott a Kúrián: a Bírósági Együttműködési Osztályt egy osztályvezető besorolású igazságügyi alkalmazott (bírósági szlengben: iaszos) vezeti. Az osztály feladata, hogy közreműködjön „az Európai Unió Bírósága, valamint az Emberi Jogok Európai Bírósága előtt folyamatban lévő ügyekkel kapcsolatos nemzeti álláspont kialakításában”.

(Szerző: Kerényi György)

https://www.szabadeuropa.hu/a/varga-zs-andras-a-kuriat-is-bevetne-a-kormany-oldalan-annak-unios-pereiben/33301647.html?fbclid=IwY2xjawIPDlXleHRuA2FlbQIxMAABHdGYOfWONk3g5NjaCad1JRwU_Ri_r_JqgMNDGbqUgqMzErScAjGEZYCqb-A_aem_yzzZruPa6tLlZiH-flhGiQ

AZ EURÓPAI UNIÓ ALAPSZERZŐDÉSEINEK MEGSÉRÉSE

Az EU-Szerződés

- 2 Az EUSZ 2. cikk szövege a következő:

„Az Unió az emberi méltóság tiszteletben tartása, a szabadság, a demokrácia, az egyenlőség, a **jogállamiság**, valamint az emberi jogok – ideértve a kisebbségekhez tartozó személyek jogait – tiszteletben tartásának értékein alapul. Az említett értékek közősek a tagállamokban, a pluralizmus, a megkülönböztetés tilalma, a tolerancia, az igazságosság, a szolidaritás, valamint a nők és a férfiak közötti egyenlőség társadalmában.”

- 5 Az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Az Európai Unió Bírósága a Bíróságból, a Törvényszékből és különös hatáskörű törvényszékekből áll. Az Európai Unió Bírósága biztosítja a jog tiszteletben tartását a Szerződések értelmezése és alkalmazása során.

A tagállamok megteremtik azokat a jogorvoslati lehetőségeket, amelyek az uniós jog által szabályozott területeken a hatékony jogvédelem biztosításához szükségesek.”

A Kúria a 2023. május 23-í, Gfv.II.30.028/2023. sz. alatti ügyben kifejtette, hogy az EUSZ 19. cikke nem vonatkozik a magyar bíróságokra, csak az EUB-re. Majd kifejtette, hogy a 93/13/EGK tanácsi irányelv nem bír közvetlen hatállyal, így azt alkalmazni nem kell, továbbá az EUB ítéleteinek sincsen anyagi jogi kötőereje. (1:42:10)

[MARCZINGÓS LÁSZLÓ - KÚRIA Tgy.-DEMONSTRÁCIÓ C-705/21 EUB Ítélet tükrében - YouTube](#)

Azaz, a youtube oldalon közzétett felvétel igazolja azt, hogy a Kúria azon tanácsa oldja el magát az uniós jog hatálya alól, melynek egyetemi tanszékvezető tanár is tagja.

Iroda: 8272 Tagyon, Muskátli u.3.

Telefon: +36(30)500-4662

E-mail: office@drmarcingos.hu

www.drmarcingos.hu

- 62 E tekintetben azonban már az elején emlékeztetni kell arra, hogy az EUSZ 2. cikkéből és az **EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdéséből eredő követelmények tagállamok általi betartásának ellenőrzése teljes mértékben a Bíróság hatáskörébe tartozik**, különösen akkor, ha – mint a jelen ügyben – a Bizottság által az EUMSZ 258. cikk alapján benyújtott kötelezettségszegés megállapítása iránti keresettel fordulnak hozzá (lásd ebben az értelemben a 2022. február 16-i Magyarország kontra Parlament és Tanács ítéletet, C-156/21, EU:C:2022:97, 161. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 63 Ami e rendelkezések hatályát illeti, a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatából kitűnik, hogy noha a tagállamok **igazságszolgáltatásának megszervezése**, különösen a nemzeti bíróságok intézménye, összetétele, hatásköre és működése, valamint a bírák kinevezésére, a bírák jogállására és feladataik ellátására vonatkozó szabályok e **tagállamok hatáskörébe tartoznak**, e hatáskör gyakorlása során azonban **e tagállamok kötelesek betartani az uniós jogból, és különösen az EUSZ 2. és EUSZ 19. cikkéből eredő kötelezettségeket** (lásd ebben az értelemben: 2021. július 15-i Bizottság kontra Lengyelország [Bírákra vonatkozó fegyelmi felelősségi rendszer] ítélet, C-791/19, EU:C:2021:596, 56., 60–62. és 95. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2022. február 22-i RS [Alkotmánybírósági ítéletek hatása] ítélet, C-430/21, EU:C:2022:99, 38. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

Azaz, önmagában abból, hogy a magyar Kúria – vagy bármely más alsóbb fokú bíróság – úgy gondolja, eloldhatja magát az uniós jog hatálya alól, teljes mértékben közömbös.

Az általam poszt-szovjet, avagy „putyini-működésnek” titulált kúriai elgondolás ugyan zavarja – sőt, kétségbe ejti az ügyvédi kamarákat és a bírósági vezetőket – azonban szakmai véleményem nem egyedülálló:

A Velencei Bizottság poszt-szovjet hasonlata:

T/8016. számú törvényjavaslat az egyes törvényeknek az egyfokú járási hivatali eljárások megteremtésével összefüggő módosításáról

166-168 oldal:

A Javaslat értelmében a bíróságok kötelesek a Kúria jogértelmezését követni. (Figyelemmel arra, hogy az Abtv. értelmében az Alkotmánybíróság döntése mindenkire, így a bíróságokra nézve is kötelező, ezt nem szükséges ismételten rögzíteni.) **A rendelkezés ugyanakkor nem sértheti az ítélkező bírók (eljáró tanácsok) személyes függetlenségét.** Ennek biztosítása érdekében teszi lehetővé a törvényjavaslat az eltérést a Kúria jogértelmezésétől, ha az az ügy körülményei vagy az Alaptörvénnyel való összhang érdekében szükséges. Az eltérést az eljáró bíró (tanács) köteles külön indokolni. Az eltérés megalapozottságának vitatását lehetővé kell tenni a felek számára, amire elsősorban a büntető, polgári és közigazgatási perrendtartásokról szóló törvényekben biztosított rendes és rendkívüli jogorvoslati eszközök 168 alkalmasak. Arra az esetre, ha a feleknek már nem áll rendelkezésére jogorvoslati eszköz, mert azokat már kimerítette a fél, vagy ilyen eszköz igénybevétele kizárt (ide értve azt az esetet is, ha a Kúria tanácsa tért el a joggyakorlattól) a törvényjavaslat új jogorvoslati eszközként biztosítja a jogegységi panaszt. Mindez a Bszi. jogegységi eljárásra vonatkozó szabályai pontosítását is szükségessé teszi. A jogegységi panasz bevezetése – szemben a hatályos szabályok szerinti jogegységi eljárással – maradéktalanul megfelel a jogállamiság elvének. **A Velencei Bizottság CDL-AD(2010)004 alap-jelentés kifejezetten poszt-szovjet megoldásnak tekinti az egyes legfelsőbb bíróságok elvi (tehát nem konkrét perekben hozott döntésekből kiolvasható, hanem) jogalkotás-jellegű iránymutatásait**, és ehelyett az egyedi ügyekben hozott döntésekkel elért jogegységesítő hatást preferálja (70-71. szakaszok). A Velencei Bizottság bíróságokra és bírákra vonatkozó fontosabb eseti ajánlásai gyűjteménye egyrészt megerősíti, hogy **az eseti döntéseken kívüli iránymutatások nem jogállami megoldások**, ehelyett a precedens-rendszert ajánlja, és csak a sajátos kollégium létrehozását ellenzi (3.2.1 alcím). Mindezt megismétlik a legújabb eseti döntések is. A CDLAD(2017)019 jelentés Örményországról az eseti jogegységesítő döntéseket ajánlja az absztrakt, jogfejlesztő célú iránymutatások helyett. **Fontosnak tartja, hogy a Legfelsőbb Bíróság döntéseinek kötelező ereje ellenére az alsóbb szintű bíróságok eltérhessenek azoktól, mivel a jogorvoslat során ezeket a Legfelsőbb Bíróság felülbírálhatja, és akár el is fogadhatja a saját korábbi gyakorlata helyett** (21-32. és 37. szakaszok). Sőt, javasolja a különböző szakági kollégiumok közös döntéshozatalát (ajánlások első pontja). A CDLAD(2018)011 jelentés Szerbiáról újra megerősíti a precedensrendszerre vonatkozó ajánlást az absztrakt iránymutatások helyett (28. és 34. szakaszok).

<https://www.parlament.hu/irom41/08016/08016.pdf>

A Kúria tanácsai pontosan tisztában vannak azon ténynek, hogy felelősséggel gyakorlati szempontból nem rendelkeznek, így bármilyen lehetséges módon el is oldhatják magukat a jog hatálya alól, hiszen önkényüknek jogkövetkezménye nincsen. Ebben azonban annyiban tévednek, hogy személy szerint nem lehet őket felelősségre vonni, hogy a Köbler-ügy kapcsán a magyar államot súlyos felelősség terheli, és akkor még nem beszéltünk a kötelezettségszegési eljárásokról. Így önmagában az a tény, hogy egy munkaügyi ügyszakos bíró a kamerák összttűzésében képes badarságot mondani az uniós jogról, és a tanács egyetemi tanszékvezető tanár tagja ott azonnal nem áll fel, és mond le tisztségéről, jellemzi a magyar igazságszolgáltatás állapotát.

64 Az EUSZ 2. cikk értelmében az Unió a tagállamok közös értékein alapul, az EUSZ 49. cikk szerint pedig ezen értékek tiszteletben tartása az Unióhoz való csatlakozás előfeltétele minden olyan európai állam számára, amely felvételt kér az Unióba (2022. február 16-i Magyarország kontra Parlament és Tanács ítélet, C-156/21, EU:C:2022:97, 124. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

65 Emlékeztetni kell arra is, hogy az Unióhoz való csatlakozás érdekében a Lengyel Köztársaságnak **meg kellett felelnie** az **Európai Tanács 1993. június 21–22-i koppenhágai ülésén meghatározott, a tagjelölt államok által teljesítendő kritériumoknak**. E kritériumok többek között megkövetelik a tagjelölt államtól, hogy „rendelkez[zen] a demokráciát, a jogállamiságot, az emberi jogokat, valamint a kisebbségek tiszteletben tartását és védelmét szavatoló stabil intézményekkel” (2022. március 29-i Getin Noble Bank ítélet, C-132/20, EU:C:2022:235, 104. pont).

Ahogy Magyarországnak is meg kellett felelnie. Csakhogy a Kúria mindennapi tevékenysége pont arra példa, hogy nem képes a magyar igazságszolgáltatás megfelelnie e követelményeknek. És ez nem a Kúria vélt méltóságát sérti, hanem a kritériumokat és az uniós jogot.

Az a tény, hogy a Kúria PJE határozata és teljes ítélkezési gyakorlata irányelvvel ellenétes, bizonyítja, hogy az EUSZ 2. cikkében foglaltakat a magyar bíróságok nem tartják magukra nézve kötelezőnek. A néhány kivétel csak erősíti a szabályt.

67 Az EUSZ 2. cikk tehát nem egyszerűen politikai iránymutatások vagy szándékok kinyilvánítása, hanem olyan értékek összefoglalása, amelyek az Unió mint közös jogrend identitásának részét képezik, és amelyek **a tagállamokra nézve jogilag kötelező erejű kötelezettségeket tartalmazó elvekben testesülnek meg** (2022. február 16-i Magyarország kontra Parlament és Tanács ítélet, C-156/21, EU:C:2022:97, 232. pont).

68 A fentiekből többek között az következik, hogy az EUSZ 2. cikkben foglalt értékek tagállam általi tiszteletben tartása a Szerződések e tagállamra való alkalmazásából eredő valamennyi jog gyakorlásának feltételét képezi. Ezen értékek tiszteletben tartása ugyanis nem redukálható olyan kötelezettséggé, amelyet a tagjelölt országnak az Unióhoz való csatlakozása érdekében kell teljesítenie, és amely alól a csatlakozását követően mentesülhet (2022. február 16-i Magyarország kontra Parlament és Tanács ítélet, C-156/21, EU:C:2022:97, 126. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

Ha a Kúria bírái ezt nem értik, akkor alkalmatlanok tisztségükre. Ha értik ugyan, de tudatosan és célzatosan oldják el magukat e jog hatálya alól, akkor önkényes magatartásuk külön jogi tényállásként értékelendő és eloldják magukat a bírói függetlenséggel együtt járó védelem hatályától is. (AB IV/333/2016.)

- 69 **Az EUSZ 19. cikk konkretizálja a jogállamiságnak az EUSZ 2. cikkben rögzített értékét** (2018. február 27-i Associação Sindical dos Juizes Portugueses ítélet, C-64/16, EU:C:2018:117, 32. pont). Ami konkrétan az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdését illeti, emlékeztetni kell arra, hogy e rendelkezés szerint a tagállamoknak kell megteremteniük a jogorvoslati lehetőségek és eljárások olyan rendszerét, amely biztosítja **a jogalanyok hatékony bírói jogvédelemhez való jogának tiszteletben tartását az uniós jog által szabályozott területeken**. A jogalanyok uniós jogból eredő jogai hatékony bírói védelmének elve, amelyre az említett rendelkezés utal, a tagállamok közös alkotmányos hagyományain nyugvó uniós jogi alapelv, amelyet rögzít az EJE 6. és 13. cikke, és amelyet jelenleg a Charta 47. cikke is kimond (2021. július 15-i Bizottság kontra Lengyelország [Bírákra vonatkozó fegyelmi felelősségi rendszer] ítélet, C-791/19, EU:C:2021:596, 52. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

Ezt egy munkaügyi bírónak is értenie kell, ha ilyen magas bírói hivatást tölt be. Ha az adott kúriai bíró egyben egyetemi tanszékevezető tanár, akkor kimentésre nincsen alapja. Nézetem szerint gondatlanságra sem hivatkozhat, magatartásának szándékosságát vélelmezni kell.

- 70 Márpedig annak biztosítása érdekében, hogy ilyen **hatékony bírói jogvédelmet nyújthassanak** azok a szervek, amelyeknek esetlegesen az uniós jog alkalmazásával vagy értelmezésével kapcsolatos kérdésekben kell határozatot hozniuk, **alapvető fontosságú e szervek függetlenségének védelme**, amint azt a Charta 47. cikkének második bekezdése is megerősíti (2021. július 15-i Bizottság kontra Lengyelország [Bírákra vonatkozó fegyelmi felelősségi rendszer] ítélet, C-791/19, EU:C:2021:596, 57. pont).

Magyarán, a Kúria bírái vagy nem függetlenek, így jogállamisági kérdés merül fel, vagy ugyan függetlenek, de alkalmatlanok, és egyben személyes felelősségük sem megkerülhető akkor, amikor a tisztességtelenül eljáró hitelezőket mentesítik az irányelvben kötelezően előírt jogkövetkezmények alól. Ez az EU strukturális alapjai elleni támadásként értékelendő.

- 73 A Bíróság tehát megállapította, hogy noha az Unió – ahogyan ez az EUSZ 4. cikk (2) bekezdéséből kitűnik – tiszteletben tartja a tagállamok alapvető politikai és alkotmányos berendezkedésének elválaszthatatlan részét képező nemzeti identitását, és így a tagállamok a jogállamisági elvek érvényesítése terén bizonyos mérlegelési mozgástérrel rendelkeznek, ebből egyáltalán nem következik, hogy ez az eredménykötelem tagállamonként eltérő lehet. A tagállamok ugyanis emellett, hogy az Unió által tiszteletben tartott, az alapvető politikai és alkotmányos berendezkedésük elválaszthatatlan részét képező, önálló nemzeti identitással rendelkeznek, **a „jogállamiság” fogalmát is magukéva teszik, amelyben a saját alkotmányos hagyományaikból eredő közös értéként osztoznak, és amelynek folyamatos tiszteletben tartására vállaltak kötelezettséget** (2022. február 16-i Magyarország kontra Parlament és Tanács ítélet, C-156/21, EU:C:2022:97, 233. és 234. pont).

Tehát egyetlen kúriai bíró sem hivatkozhat olyan érvekre, melyet dr. Hajdú Edit tanácselnök kifejtett a hivatkozott tárgyalás folyamán.

- 75 Továbbá az 1964. július 15-i Costa ítéletben (6/64, EU:C:1964:66, 1158–1160. o.) a Bíróság megállapította, hogy az, hogy az EGK-Szerződés saját jogrendet hozott létre, amelyet a tagállamok viszonyossági alapon elfogadtak, azzal a következménnyel jár, hogy a tagállamok nem hivatkozhatnak e jogrenddel szemben egy későbbi egyoldalú intézkedésre, és nem hivatkozhatnak az EGK-Szerződésből eredő joggal szemben nemzeti jogi szabályokra – bármilyenek is legyenek azok – anélkül, hogy ne fosztanak meg e jogot közösségi jellegétől, és ne kérdőjeleznék meg magának a Közösségnek a jogalapját. Ezenkívül a Bíróság hangsúlyozta, hogy a közösségi jog végrehajtásának kötelezettsége nem változhat egyik tagállamról a másikra az utólagos nemzeti jogalkotástól függően anélkül, hogy az ne veszélyeztetné az EGK-Szerződés céljainak megvalósulását, és nem eredményezhet az e Szerződés által tiltott, állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetést (2022.

február 22-i RS [Alkotmánybírósági ítéletek hatása] ítélet, C-430/21, EU:C:2022:99, 48. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

A Fővárosi Törvényszék 43.Pkf.634.691/2022/4. sz. alatti határozata (2022. október 12.) kimondta:

A felperesek az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának kezdeményezése iránti kérelemmel éltek annak megállapítása érdekében, hogy bíróságnak minősül-e a Fővárosi Törvényszék az uniós jog alapján. Álláspontjuk szerint nem.

Magyarország Európai Unióhoz való csatlakozása nem változtat azon, hogy Magyarországon az igazságszolgáltatási tevékenységet – magánjogi jogvita eldöntése, döntés a vitássá tett vagy megsértett jogról – a bíróságok látnak el (Alaptörvény 25. cikk (1)-(2) bekezdések, Bszi. 1.§, 2.§). A bírósági szervezet többszintű, az igazságszolgáltatást – más bíróságok mellett – a törvényszékek gyakorolják. A törvényszék másodfokon elbírálja a járásbíróságok határozatai ellen bejelentett fellebbezéseket (Alaptörvény 25. cikk (4) bekezdés, Bszi. 16.§, 21.§).

Nem szükségelteti ezért uniós jog alkalmazását annak megállapítása, hogy a Fővárosi Törvényszék bíróság, e kérdésre nézve az Európai Unió Bírósága hatáskörrel nem rendelkezik (EUMSZ 267. cikke).

Mindezért a felperesek előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére irányuló kérelme elutasítandó volt (Pp. 130.§ (3) bekezdés).

Dr. Haupt Egon tanácselnök úr egy dolgot nem vett figyelembe: nem attól bíróság a bíróság, hogy az ott munkát végzők talárt viselnek, vagy a cégtáblára azt írták ki „Bíróság”.

(Az összes többi magyar bíróság, mely elvonta az EUB kizárólagos hatáskörét a pártatlanság és függetlenség megítélésére, azzal ütötte el közjogi kötelezettségét, hogy „minek ezt vizsgálni”, amikor (a) az EUB-nek nincsen hatásköre ebben a kérdésben, (b) a magyar bíróságok természetesen pártatlanok és függetlenek.)

Az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének értelmezése kapcsán az EUB ítélkezési gyakorlatában érdemes megkeresni, mi a legkorábbi olyan ügy, ahol felmerült ez az aggály, mármint egy adott szervezet nem minősül pártatlan és független bíróságnak.

A **C-132/20. sz. alatti Getin Noble Bank ügyben** az egyik legnagyobb hatású főtanácsnok, Michal Bobek indítványát kell legelőször elővenni, melyet az alábbiak szerint indít:

1. „Akasszák fel az összes bírót!” Ez az a tanács, amelyet a cseh nemzeti bank korábbi elnöke egy angol filozófustól és politikatudóstól származóan idézett, amikor arról kérdezték, hogy mit kellene először tenni a kommunista rendszerek bukását követően annak érdekében, hogy megvalósuljon Közép- és Kelet-Európában a jog és az igazságszolgáltatás átalakulása.

Egy ítélőtáblai bíró egy főtanácsnoki indítványra való hivatkozásomra úgy reagált, „... az ítélőtáblát nem köti a főtanácsnoki indítvány...” Azt hiszem, ez az eltartott kisujjal odavetett – teljességgel megalapozatlan és cinikus – hiedelem kapcsán csak azt tudom mondani, egyfelől persze, hogy nem köti, ellenben a Bíróság ítélete már köti, másfelől szerencsésebb lenne odafigyelni arra, amit a főtanácsnokok mondanak, mert valahol ez tekinthető ma az

EU-ban a legmagasabb szintű jogtudományi munkának. No persze, a legnagyobb tekintéllyel bíró főtanácsnokok olyan előremutató jogértelmezéseket vetnek fel, melyek alapulnak a legtágabb jogtudományi kitekintéseken, legkevésbé sem alávetettek politikai érdekeknek, illetve leginkább ösztönzik a Bíróságot az előre mutató értelmezések kialakítására.

Ahogy Bobek főtanácsnok, jómagam is az alábbiakból tudunk kiindulni:

II. Jogi háttér

A. Az uniós jog

6. Az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése arra kötelezi a „tagállamokat[...], hogy megteremtsék] azokat a jogorvoslati lehetőségeket, amelyek az uniós jog által szabályozott területeken a hatékony jogvédelem biztosításához szükségesek”.

7. Az EUMSZ 267. cikk értelmében kizárólag valamely tagállam „bírósága” terjeszthet előzetes döntéshozatal iránti kérelmet az Európai Unió Bírósága elé.

8. A Chartának az „Igazságszolgáltatás” címet viselő VI. címe magában foglalja „A hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz való jog” című 47. cikket, amely a következőképpen rendelkezik: „Mindenkinek, akinek az Unió joga által biztosított jogait és szabadságait megsértették, az e cikkben megállapított feltételek mellett joga van a bíróság előtti hatékony jogorvoslathoz.

Mindenkinek joga van arra, hogy ügyét a törvény által megelőzően létrehozott független és pártatlan bíróság tisztességesen, nyilvánosan és ésszerű időn belül tárgyalja. [...]”

9. A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i módosított 93/13/EGK tanácsi irányelv⁽³⁾ 7. cikkének (1) és (2) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„(1) A tagállamok a fogyasztók és a szakmai versenytársak érdekében gondoskodnak arról, hogy megfelelő és hatékony eszközök álljanak rendelkezésre ahhoz, hogy megszüntessék az eladók vagy szolgáltatók fogyasztókkal kötött szerződéseiben a tisztességtelen feltételek alkalmazását.

(2) Az (1) bekezdésben említett eszközök olyan rendelkezéseket tartalmaznak, amelyek lehetővé teszik, hogy a nemzeti fogyasztóvédelmi jogszabályok szerint jogos érdekekkel rendelkező személyek vagy szervezetek eljárást kezdeményezzenek a vonatkozó nemzeti jogszabály értelmében bíróság vagy illetékes közigazgatási hatóság előtt annak megítélésére, hogy a fogyasztókkal kötendő szerződésekben általános használatra kidolgozott szerződési feltételek tisztességtelenek-e, valamint megfelelő és hatékony eszközökkel élnek [helyesen: éljenek] azért, hogy megszüntessék az ilyen feltételek alkalmazását.” [...]

A. A bírói függetlenség dimenziói: az EUMSZ 267. cikk, a Charta 47. cikke és az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése

30. A bírói függetlenség – kétségtől – a „jogállamiság” elvének lényeges eleme. Az EUSZ 2. cikk ezt az elvet az Európai Unió egyik „alapvető értékének” ismeri el. A bírói függetlenség követelménye – még ha hallgatólagosan is – az elsődleges uniós jog legalább három rendelkezésében is megjelenik: az EUMSZ 267. cikkben, az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésében és a Charta 47. cikkében.

32. Először is, a jelen kérelmet az EUMSZ 267. cikk alapján terjesztették elő, amely bármely „tagállami bíróság” számára lehetővé teszi, hogy előzetes döntéshozatal iránti kérelmet terjesszen a Bíróság elé. E tekintetben a Bíróság következetesen azon az állásponton volt, hogy annak megítélése tekintetében, hogy az előzetes döntéshozatal kezdeményező szerv az EUMSZ 267. cikk szerinti „bíróság” jellemzőivel rendelkezik-e, az egyik feltétel az, hogy e szerv független-e. Ez lényegében azt jelenti, hogy a szervnek védettnek kell lennie az olyan külső beavatkozással vagy nyomással szemben, amely veszélyeztetheti tagjai határozathozatalának függetlenségét az eléjük kerülő jogvitát illetően.⁽⁸⁾

*A lábjegyzeti hivatkozás a **2014. július 17-i Torresi ítéletre (C-58/13 és C-59/13, EU:C:2014:2088)**, 17. és 18. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat) utal.*

Abban az ügyben – a C-26/13 ügyben is szerepet játszó – Nils Wahl főtanácsnok fejtette ki:

49. Az EJEE 6. cikke és a Charta 47. cikke szerinti követelmények szigorú alkalmazása szükséges az egyének védelmének megerősítéséhez és az alapvető jogok védelme magas szintjének biztosításához. A Bíróság ítélkezési gyakorlatában az EUMSZ 267. cikk szerinti kérelmek elfogadhatósága tekintetében kialakított feltételek túlzottan szigorú alkalmazásával azonban felmerülne az ellenkező eredmény veszélye: megfosztaná az egyéneket attól a lehetőségtől, hogy az uniós jogra alapozott kérelmeiket a „természetes bíró” (a Bíróság) tárgyalja, és következésképpen az egész Európai Unióban gyengülne az uniós jog hatékonysága.

50. Az egyértelműség kedvéért: nem azt sugallom, hogy a Bíróság fogadjon el laza megközelítést a függetlenség feltétele (vagy e tekintetben bármely más feltétel) tekintetében.

51. A Szerződések alkotói világosan „bírószágok közötti” párbeszédként alakították ki az előzetes döntéshozatali eljárást. Nem hagyhatjuk figyelmen kívül ezzel összefüggésben azt, hogy az uniós bírósági struktúra szívében él két döntő alapelv, a szubszidiaritás és az eljárási autonómia elve.⁽³⁴⁾ Ennek megfelelően az előzetes döntéshozatali eljárás az az eljárás, amely a Szerződések által létrehozott eljárásokhoz képest leginkább szolgál annak biztosítására, hogy a nemzeti bíróságok úgy működjenek együtt az uniós bíróságokkal, mintha egyetlen jogközösségbe tartoznának.⁽³⁵⁾ Ezzel összefüggésben valamennyi bizonyíték azt sugallja, hogy a szigorú értelemben vett függetlenség és a pártatlanság feltétele fontos szerepet tölt be, amennyiben ezek olyan követelmények, amelyek a modern jogi és politikai gondolkodásban a „bírószág” fogalmának részét képezik.⁽³⁶⁾

³⁴ – Vö. Rodríguez Iglesias, G. C., „L'évolution de l'architecture juridictionnelle de l'Union européenne”, in A. Rosas, E. Levits, Y. Bot (szerk.), *The Court of Justice and the Construction of Europe: Analyses and Perspectives on Sixty Years of Case-law*, Asser Press, Hága, 2013., 37–48. o., 43. és 44. o.

³⁵ – Ahogyan azt a Bíróság erőiesen megállapította a 2011. március 8-án hozott 1/09. sz. véleményének (EBHT 2011., I-1137. o.) 85. pontjában különösen az EUMSZ 267. cikkel felállított rendszerre hivatkozva, „a nemzeti bíróságoknak, illetve a Bíróságnak juttatott feladatok alapvető fontosságúak magának a Szerződések által létrehozott jogrend jellegének megőrzését illetően”.

³⁶ – Az Egyesült Nemzetek Közgyűlése által hozott 1985. november 29-i 40/32. sz. határozat és 1985. december 13-i 40/146. sz. határozat szerinti „bírószágok függetlenségének alapelvei” közül az 1. és a 2. elv értelmében: „1. A bíróságok függetlenségét az állam garantálja, és az ország alkotmánya vagy joga őrökdi felette. [...] 2. A bíróság pártatlanul dönt az előtte folyamatban lévő ügyben, a tényekre alapozva, és a jogszabályoknak megfelelően, korlátozás, helytelen befolyás, indíték, nyomás, fenyegetés vagy zavarás nélkül, legyen ez közvetlen vagy közvetett, származzon bármely forrásból vagy okból.”

A Bíróság ítélete kifejtette:

17 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint annak értékeléséhez, hogy az előzetes döntéshozatali kezdeményező szervezet az EUMSZ 267. cikk szerinti „bírószág” jellemzőivel rendelkezik-e, a Bíróság bizonyos tényezők összességét veszi figyelembe, amelyek közé tartozik az, hogy **a szervezet jogszabály alapján jött-e létre, állandó jelleggel működik-e, kötelező jellegű igazságszolgáltatási tevékenységet folytat-e, az eljárása kontradiktórius jellegű-e, a szervezet jogszabályokat alkalmaz-e, valamint hogy a szervezet független-e** (lásd különösen: **Miles és társai ítélet, C-196/09**, EU:C:2011:388, 37. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat, és **Belov-ítélet, C-394/11**, EU:C:2013:48, 38. pont).

18 Pontosabban a kérdést előterjesztő szerv függetlenségét illetően e követelmény azt feltételezi, hogy a szervezet védett az olyan külső beavatkozástól vagy nyomástól, amely veszélyeztetheti tagjai határozathozatalának függetlenségét az eléjük kerülő jogvitát illetően (lásd Wilson-ítélet, EU:C:2006:587, 51. pont).

19 Ezenfelül annak meghatározása érdekében, hogy a törvény által különféle funkciókkal felruházott valamely nemzeti szerv az EUMSZ 267. cikk értelmében vett „bírózágnak” minősül-e, azoknak a funkcióknak a sajátos jellegét kell megvizsgálni, amelyeket az abban a konkrét normatív összefüggésben gyakorol, amelyben szükségesnek tartotta, hogy a Bírósághoz forduljon. A Bírósághoz kizárólag olyan nemzeti bíróság fordulhat, amely előtt jogvita van folyamatban, és ha hozzá igazságszolgáltatási jellegű

határozat meghozatalára irányuló eljárás keretében való határozathozatal érdekében fordultak (lásd: Belov-ítélet, EU:C:2013:48, 39. és 41. pont).

Gyorsan ugorjunk át a Belov-ítéletre! (Az ügyben Juliane Kokott főtanácsnok járt el, aki a Kúria által mélyen lenézett és mellőzött C-932/19 ügyben is.)

A Bíróság 2013. január 31-i Belov-ügyben hozott (C-394/11., ECLI:EU:C:2013:48) ítélete kifejtette:

- 38 Ebben a vonatkozásban előjáróban felidézendő, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint annak értékeléséhez, hogy az előzetes döntéshozatalt kezdeményező szervezet **az EUMSZ 267. cikk szerinti „bíróság” jellemzőivel rendelkezik-e – ami kizárólag az uniós jog alapján eldöntendő kérdés –**, a Bíróság bizonyos tényezők összességét veszi figyelembe, amelyek közé tartozik az, hogy a szervezet jogszabály alapján jött-e létre, állandó jelleggel működik-e, hatásköre kötelező jellegű-e, az eljárása kontradiktórius jellegű-e, a szervezet jogszabályokat alkalmaz-e, valamint hogy a szervezet független-e (lásd különösen a C-196/09. sz., Miles és társai ügyben 2011. június 14-én hozott ítélet [EBHT 2011., I-5105. o.] 37. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).
- 39 Emellett a Bírósághoz kizárólag olyan nemzeti bíróság fordulhat, amely előtt eljárás van folyamatban, és amelyhez igazságszolgáltatási jellegű határozat meghozatalára irányuló eljárás keretében való határozathozatal érdekében fordultak (lásd különösen a C-53/03. sz., Syfait és társai ügyben 2005. május 31-én hozott ítélet [EBHT 2005., I-4609. o.] 29. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).
- 40 Ennélfogva azt a kérdést, hogy valamely szervezet jogosult-e a Bíróság elé kérdést terjeszteni szervezeti és működési szempontok alapján kell eldönteni. Ebben a vonatkozásban valamely nemzeti szervezet akkor minősülhet „bíróságnak” az EUMSZ 267. cikk értelmében, **ha igazságszolgáltatási feladatokat lát el**, míg ha más, többek között közigazgatási jellegű feladatokat gyakorol, ez a minősítés nem illeti meg (lásd különösen a C-192/98. sz. ANAS-ügyben 1999. november 26-án hozott végzés [EBHT 1999., I-8583. o.] 22. pontját).
- 41 Következésképpen annak meghatározása érdekében, hogy a törvény által különféle feladatokkal felruházott valamely nemzeti szerv az EUMSZ 267. cikk értelmében „bíróságnak” minősül-e, azoknak a feladatoknak a sajátos jellegét kell megvizsgálni, amelyeket az abban a konkrét normatív összefüggésben gyakorol, amelyben szükségesnek tartotta, hogy a Bírósághoz forduljon (lásd a fent hivatkozott ANAS-ügyben hozott végzés 23. pontját).

A Bíróság 1999. november 26-i ANAS-ügyben hozott (C-192/98., ECLI:EU:C:1999:589) ítélete kimondta:

22.

Il convient donc de déterminer l'habilitation d'un organisme à saisir la Cour selon des critères tant structurels que fonctionnels. À cet égard, un organisme national peut être qualifié de «juridiction» au sens de l'article 177 du traité lorsqu'il exerce des fonctions juridictionnelles, tandis que, dans l'exercice d'autres fonctions, notamment de nature administrative, cette qualification ne peut lui être reconnue.

A lényeg az, hogy a Szerződés 177. cikke értelmében akkor minősül „bíróságnak” a szervezet, ha igazságszolgáltatási feladatokat lát el.

Ezen a vonalon nem érdemesebb az időben visszább menni, vagy szerte ágazóbban kitekinteni, ugyanis a Bíróság ítélkezési gyakorlata teljesen egységes. A magyar Kúria nyilvánvalóan jogszabály alapján jött létre, állandó jelleggel működik, hatásköre kötelező jellegű, az eljárása kontradiktórius jellegű, azonban a két utóbbi feléttel már nem egyértelmű:

➤ **a szervezet jogszabályokat alkalmaz-e,**

Ez a magyar Kúria esetében nem igaz. Hiszen a Kúria a jogforrási hierarchiát kétségbe vonja. Legkellemetlenebb jelenség az, hogy amikor a C-26/13 ügyben ítéletet hirdetett a Bíróság, a Kúria az ítélet hatályától eloldotta magát, és a Kásler-alapügyben érvényessé nyilvánította a semmis szerződést. Habár azt nem az ítélet rendelkező részében tette meg, hanem annak indokolásában, aki erősen megkérdőjelezi a Kúria jogalkalmazási képességeit, illetve tisztességes eljárását.

A C-26/13 ítélet hatása az volt, hogy a Kúria Polgári Kollégiuma azonnal korlátozta az EUB ítélet anyagi jogi hatályát és megalkotta a 2/2014 PJE határozatot, mely nem minősül jogszabálynak. E határozat 3. pontjához fűzött indokolás rögzítette, hogy a vételi- és eladási árfolyamok helyébe a rPtk. 231.§ (2) bekezdése lép mindaddig, míg nem születik meg a DH1 tv. 3.§ (2) bekezdésében foglalt kógens rendelkezés.

A Kúria Polgári Jogegységi tanácsa tehát jogot alkotott, hiszen a diszpozitív norma nem helyettesíthető be az EUB joggyakorlata alapján, kizárólag akkor, ha a fogyasztói szerződés teljes egészében semmis, a fogyasztót a szerződés teljes érvénytelensége különösen jelentős hátránynak tenné ki, illetve a fogyasztó kifejezetten kéri egy ilyen behelyettesítés jogvédelmét. A Kúria azonban úgy alkotott „jogot”, hogy a szerződéseket csak részbeni érvénytelennek tekintette, és nem volt kíváncsi a fogyasztó kinyilvánított akaratára.

Milyen módon fedezte le magát a Kúria? Elrohant az egyszemélyi vezetésű Országgyűléshez, aki törvény alá foglalta a 2/2014 PJE határozatot. Itt azonban a jogalkotó már egy részleges érvénytelenséget kógens normával helyettesített. Mi irányelvet sértő hatást gyakorol a fogyasztói szerződésre.

A Kúria – vagy inkább a Polgári Kollégium vezetője – ezt követően létrehozott egy un. Konzultációs Testületet, mely rendre kiadta állásfoglalásait, melyeket a bírói kar jogforrásként alkalmazott – az uniós joggal és az EUB ítéleteivel szemben.

A Bíróság C-472/20 ítélete kimondta:

- 41 A Bíróság ítélezési gyakorlatából kétségekívül kitűnik, hogy ha a szolgáltató és a fogyasztó között létrejött szerződést főszabály szerint teljes egészében semmissé kellene nyilvánítani azt követően, hogy a nemzeti bíróság valamely tisztességtelen szerződési feltétel kihagyása mellett döntött, a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdésével nem ellentétes az, ha a nemzeti bíróság a szerződések jogára vonatkozó elvek alkalmazásával a tisztességtelen feltételt akként hagyja ki, hogy azt a nemzeti jog valamely diszpozitív rendelkezésével helyettesíti olyan helyzetekben, amelyekben a tisztességtelen feltétel érvénytelenségének kimondása miatt a bíróságnak a teljes szerződés semmisségét kellene megállapítania, és így a fogyasztót különösen hátrányos következményeknek tenné ki, vagyis ezáltal még a fogyasztó járna rosszabbul (2020. március 3-i Gómez del Moral Guasch ítélet, C-125/18, EU:C:2020:138, 61. pont, valamint az ott hivatkozott ítélezési gyakorlat).
- 42 Márpedig meg kell állapítani, hogy **valamely tagállam legfelsőbb szintű bíróságának egy nem kötelező erejű, a Kúria állásfoglalásához hasonló állásfoglalása nem tekinthető egyenértékűnek a nemzeti jog ilyen diszpozitív rendelkezésével**, amely valamely szerződés olyan feltételét lenne hivatott helyettesíteni, amelyet tisztességtelennek ítélték.
- 43 A fenti megfontolások összességére tekintettel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 93/13 irányelvet akként kell értelmezni, hogy a nemzeti jog olyan helyzetre vonatkozó diszpozitív szabályának hiányában, amikor valamely szerződés az elsődleges tárgyra vonatkozó feltétel tisztességtelen jellege folytán nem maradhat fenn, az ezen irányelvben foglalt rendelkezések hatékony érvényesülése nem biztosítható kizárólag az érintett **tagállam legfelsőbb szintű bírósága által kibocsátott, nem**

kötelező erejű olyan állásfoglalás útján, amely iránymutatást ad az alsóbb fokú bíróságoknak arra vonatkozóan, hogy e szerződés érvényessé vagy hatályossá nyilvánítása során milyen megközelítést kell alkalmazni.

A Bíróság C-705/21 ítélet kimondta:

- 17 Az e szerződés érvénytelensége megállapításának joghatásait illetően az említett bíróság megjegyzi, hogy a magyar ítélkezési gyakorlat többnyire a Kúria Konzultációs Testületének 2019. június 19-i állásfoglalásában foglaltakat követi, amely formálisan nem kötelező.
- 28 Az állandó ítélkezési gyakorlat azt is kimondta, hogy a nemzeti bíróságok és a Bíróság közötti egyértelmű feladatmegosztáson alapuló EUMSZ 267. cikkben előírt eljárás keretében kizárólag a nemzeti bíróság rendelkezik hatáskörrel a nemzeti jogi rendelkezések értelmezésére és alkalmazására, míg a Bíróság a nemzeti bíróság által rendelkezésére bocsátott tények alapján kizárólag az uniós jogi rendelkezés értelmezéséről vagy érvényességéről foglalhat állást (2022. március 31-i Lombard Lízing ítélet, C-472/20, EU:C:2022:242, 29. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 29 A jelen ügyben az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy az alapeljárás a devizában nyilvántartott, de hazai pénznemben törlesztett kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapításához fűződő jogkövetkezményekre vonatkozik, és hogy ez az érvénytelenség e szerződésnek az árfolyamkockázatot a fogyasztóra terhelő kikötése tisztességtelen jellegéből ered. Ebben az összefüggésben a kérdést előterjesztő bíróság az előzetes döntéshozatalra előterjesztett három kérdése alapján azt kívánja meghatározni, hogy összeegyeztethető-e a 93/13 irányelvvel az a megközelítés, amely a **Kúria Konzultációs Testületének 2019. június 19-i állásfoglalásában** foglaltakat követi, amely szerint a nemzeti bíróságoknak érvényessé kell nyilvánítaniuk az ilyen szerződést azáltal, hogy annak tartalmát megváltoztatják.
- 48 Következésképpen a nemzeti bíróság jogosult többek között arra, hogy a fogyasztó érdekeit védelemben részesítse többek között azáltal, hogy visszatéríteti neki azokat az összegeket, amelyeket a hitelező a tisztességtelenségnek ítélt feltétel alapján szedett be, azzal, hogy e visszatérítés a jogalap nélküli gazdagodás jogcímén történik (lásd ebben az értelemben: 2022. március 31-i Lombard Lízing ítélet, C-472/20, EU:C:2022:242, 58. pont).
- 49 Ugyanakkor rá kell mutatni arra, hogy **a bíróság hatásköre nem terjeszkedhet túl azon a mértéken, amely feltétlenül szükséges a szerződő felek közötti szerződéses egyensúly helyreállításához, és így módon a fogyasztónak azon különösen hátrányos következményektől való védelméhez, amelyeket a szóban forgó kölcsönszerződés semmissé nyilvánítása válthat ki** (2022. március 31-i Lombard Lízing ítélet, C-472/20, EU:C:2022:242, 59. pont).
- 56 Következésképpen a harmadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy e rendelkezéssel ellentétes, hogy a devizában nyilvántartott, de nemzeti pénznemben törlesztett kölcsönszerződést – ha az abban szereplő, az árfolyamkockázatot a fogyasztóra terhelő kikötés tisztességtelen jellege e szerződés érvénytelenségét eredményezi – a megkötésétől a devizában nyilvántartott kölcsönszerződések nemzeti pénznemre történő átváltásának a nemzeti jogszabály által előírt időpontjáig terjedő időszakban fenntartják hatályában, és az említett kikötést a nemzeti jog általános jellegű rendelkezéseivel helyettesítik, amennyiben a nemzeti jog ilyen rendelkezései nem léphetnek hatékonyan ugyanezen kikötés helyébe a nemzeti bíróság által oly módon végzett pusztá behelyettesítés útján, amely nem tesz szükségessé e bíróság részéről az említett szerződésben foglalt tisztességtelen kikötés tartalmi módosításának minősülő beavatkozást.

Tehát, a Bíróság is pontosan tudatában van annak, hogy a Kúria az EUB ítéleteit és az irányelveket megkerüli olyan szervezetébe nem tartozó testület állásfoglalásaival, melyek nem jogszabályok, ráadásul azok tartalma irányelvvel ellentétes.

➤ **valamint hogy a szervezet független-e**

A Kúria szervezetileg független., azonban a bírói kinevezések, a tanácsok kialakítása már messze nem tükrözi ezt az elvet. A legsúlyosabb támadás a Kúria függetlenségével szemben az un. Vasvári-ügy volt:

*A Bíróság **2021. november 23-i IS ellen folytatott büntetőeljárásban meghozott (C-564/19, ECLI:EU:C:2021:949) ítélet érintette a hatékony jogorvoslathoz és pártatlan bírósághoz való jogot.***

Az ügy a magyar sajtóban közismertté vált, hiszen a PKKB bírása, dr. Varvári Csabával szemben a Fővárosi Törvényszék elnöke fegyelmi eljárást rendelt ez megtorlásul, mivel az EUB felé mert fordulni előzetes döntéshozatali kérelemmel.

Priit Pikamäe főtanácsnok véleménye igen tanulságos jelen feljelentés szempontjából:

22. E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság kifejti, hogy az előzetes döntéshozatal iránti eredeti kérelem benyújtását követően **a legfőbb ügyész** 2019. július 19-én a büntetőeljárás törvény 668. §-a alapján a törvényesség érdekében bejelentett rendkívüli jogorvoslattal élt a Kúria előtt a jelen ügyben hozott előzetes döntéshozatalra utaló végzéssel szemben, és hogy a 2019. szeptember 10-i jogerős ítéletében a Kúria megállapította, hogy e végzés törvényt sértő, és lényegében úgy ítélte meg, hogy az előterjesztett kérdések nem relevánsak az alapügy megoldása szempontjából, illetve hogy az első kérdés valójában nem az uniós jog értelmezésére irányult, hanem annak megállapítására, hogy az irányadó magyar jog nem felel meg a közösségi jog által védett alapelveknek. A kérdést előterjesztő bíróság kifejti, hogy a Kúria határozatának deklaratív hatálya ellenére felmerül a kérdés, hogy milyen magatartást kell tanúsítani az alapeljárás folytatását illetően, tekintettel e határozat uniós joggal való esetleges összeegyeztethetlenségére.

23. A kérdést előterjesztő bíró hozzászözi, hogy 2019. október 25-én **a Fővárosi Törvényszék elnöke a Kúria 2019. szeptember 10-i ítéletében szereplő indokok szó szerinti átvételével fegyelmi eljárást kezdeményezett vele szemben.** A magyar kormány által közölt azon tájékoztatást követően, amely szerint a fegyelmi eljárást megszüntették, a Bíróság kérdést intézett a kérdést előterjesztő bírósághoz. 2019. december 10-i válaszában a kérdést előterjesztő bíróság megerősítette, hogy a Fővárosi Törvényszék elnöke 2019. november 22-i iratával visszavonta a fegyelmi eljárás kezdeményezését, és jelezte, hogy nem kívánja módosítani az előzetes döntéshozatal iránti kiegészítő kérelmét.

Mint közismert volt már korábban is, a nemzeti bíróság semmilyen módszerrel nem korlátozható abban a hatáskörében, hogy a számára fontos anyagi jogi kérdések kapcsán előzetes döntéshozatali kérelemmel forduljon az EUB felé.

Az, hogy a legfőbb ügyész egyáltalán mert „jogorvoslattal” élni olyan kérdésben, melyben nem volt jogorvoslat, és az ügyészségnek hatásköre sem volt, a hivatali visszaélés alapos gyanúja felmerült. Ugyanis a Legfőbb Ügyészség az a professzionális jogalkalmazó szervek szakmai csúcsszervezete, ahol nem csupán elvárt az uniós jog tökéletes ismerete (iura novit curia) az ügyészekről, hanem pont ők gyakorolnak szakmai felülbírálatot, ellenőrzést az alacsonyabb szintű ügyészségek felett. Ebből kifolyólag az alábbi kérdésekben nem lehet tévedni:

- a) Az ügyészség számára is közvetlen anyagi jogi hatállyal bírnak az EUB ítéletei. Az ügyészség ezen ítéletek szövegén nem változathat, azokat nem értelmezheti felül, azokat szó szerint köteles alkalmazni.*
- b) Az ügyészség nem bír hatáskörrel az uniós jog értelmezésére*

- c) Az ügyészség nem bír hatáskörrel azt megítélni, hogy a Charta 47. cikk, EUSZ 19. cikk (1) bekezdés második albekezdése és az EUMSZ 267. cikke alapján a nemzeti bíróság minősül-e pártatlan és független bíróságnak.
- d) Mivel e kérdés megítélése az EUB kizárólagos hatásköre, és a perbíró nem korlátozható az előzetes döntéshozatali kérelem előterjesztése kapcsán, így az ügyészség hatáskör hiányában való „jogorvoslati” kérelme teljesen tudatosan, és egyenes szándékkal arra irányult, hogy megakadályozzák az előzetes döntéshozatalban annak megítélését, a védő által kifejtett aggályok kapcsán a magyar bíróság megfelel-e a pártatlanság és függetlenség kritériumainak.

A Legfőbb Ügyészség nem léphet fel egyetlen magyar bíróság uniós joggal szembenálló jogi tényének, minőségének EUB általi megítélésével szemben, ugyanis erre semmilyen jogköre nincsen. És e körben kizárt a tévedés joga. Ugyanis az ügyészséget objektív kötelezettség terheli ebben a körben.

A Fővárosi Törvényszék elnökének nincsen jogköre és hatásköre fegyelmi eljárást elrendelni egy bíróval szemben, aki az EUMSZ 267. cikke alapján él a rá ruházott joggal és az uniós jog értelmezését kéri. Dr. Tatár-Kis Péter elnök chilling effectet célzó magatartása velem szemben is kifejtett, azonban az egy másik ügy tárgyát képezi. Csak arra kívánok utalni, hogy a törvényszéki elnök magatartása nem egyedi, hanem rendszerszinten megvalósult. A törvényszéki elnök megfélemlítő magatartása bűncselekmény alapos gyanúját veti fel. Félek attól, hogy a Legfőbb Ügyészség, a Kúria és a Törvényszék személyei szándékegységben, szervezeten cselekedtek. A minősítés nem az én feladatom.

A Kúria hatáskör hiányában vizsgálta meg a PKKB végzését, mely nem képezheti jogvita tárgyát. Ugyanis az EUMSZ 267. cikk értelmezésére nem bír hatáskörrel. A határozata uniós jogot sért, és az nem bír hatállyal a kiküldött kérdések kapcsán. A Kúria azon tanácsa, mely hatáskör nélkül járt el az ügyben, és az uniós jogot valamilyen vélt szuverenitási vágy alapján kezdte értelmezni, hivatali visszaélés alapos gyanúját veti fel.

35. A Kúria ítéletéből kitűnik, hogy ez utóbbi annak vizsgálatára összpontosított, hogy a kérdést előterjesztő bíróságnak volt-e oka arra, hogy előzetes döntéshozatalra kérdéseket terjesszen elő, ami pedig meghatározza a büntetőeljárás ezt követő felfüggesztésének jogszerűségét. Úgy értékelte, hogy az említett kérdések nem szükségesek a jogvita eldöntése szempontjából, mivel az ügyben valójában nem merültek fel, illetve az ügy tényállásával semmilyen összefüggést nem mutatnak,(9) és mivel az első kérdés két pontja valójában nem az uniós jog értelmezésére, hanem annak megállapítására irányul, hogy az irányadó magyar jog nem felel meg az uniós jognak.(10) A Kúria ebből azt a következtetést vonta le, hogy a kérdést előterjesztő bíróság az előzetes döntéshozatalra utaló és a büntetőeljárást felfüggesztő végzésével megsértette a büntetőeljárás törvényt, konkrétan a büntetőeljárás törvény 490. §-ának rendelkezéseit. E körülmények között, bár az előzetes döntéshozatalra utaló eredeti végzést a Kúria nem helyezte hatályon kívül, azt a magyar jogrend tekintetében törvénysértőnek nyilvánította.(11)

A Bíróság ítélete:

- 1) Az EUMSZ 267. cikket úgy kell értelmezni, hogy **azzal ellentétes** az, ha valamely tagállam legfelsőbb bírósága a törvényesség érdekében bejelentett jogorvoslat alapján a valamely alsóbb fokú bíróság által az említett rendelkezés értelmében a Bírósághoz benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelmet – az e kérelmet magában foglaló határozat jogi hatályát nem érintően – azon az alapon törvénysértőnek minősíti, hogy az előterjesztett kérdések nem relevánsak és szükségesek az alapjogvita eldöntése szempontjából. **Az uniós jog elsőbbségének**

elve arra kötelezi ezen alsóbb fokú bíróságot, hogy figyelmen kívül hagyja a nemzeti legfelsőbb bíróság ilyen határozatát.

2) Az EUMSZ 267. cikket úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az, ha valamely nemzeti bíróval szemben fegyelmi eljárást kezdeményeznek azzal az indokkal, hogy e rendelkezés alapján előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel fordult a Bírósághoz.

Térjünk azonban vissza a Getin Noble Bank ügyben, N. Wahl által kifejtettetekre:

49. Az EUMSZ 267. cikk értelmében vett „bíróság” fogalma az uniós jog önálló fogalma, és azt a nemzeti jog szerinti megnevezésektől és minősítésektől függetlenül kell meghatározni. Ennek érdekében a Bíróság hagyományosan az úgynevezett **Dorsch-kritériumokat** alkalmazta: azt vizsgálta, hogy a kérdést előterjesztő szerv jogszabály alapján jött-e létre, állandó jelleggel működik-e, joghatósága kötelező-e, eljárása kontradiktórius jellegű-e, jogszabályokat alkalmaz-e, valamint független-e és pártatlan-e.⁽¹³⁾

¹³ 1997. szeptember 17-i Dorsch Consult ítélet (C-54/96, EU:C:1997:413, 23. pont). Újabb példák: 2020. július 9-i Land Hessen ítélet (C-272/19, EU:C:2020:535, 43. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

A Dorsch-ítélet 23. pontja kifejezetten azt a szöveget tartalmazza, hogy „... whether its jurisdiction is compulsory, whether its procedure is inter partes, whether it applies rules of law and whether it is independent...”

A C-272/19 Land Hessen ítélet kimondta:

43 Az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében annak értékeléséhez, hogy a szóban forgó előzetes döntéshozatalt kezdeményező szerv az EUMSZ 267. cikk szerinti „bíróság” jellemzőivel rendelkezik-e – ami kizárólag az uniós jog alapján eldöntendő kérdés –, így tehát annak értékeléséhez, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadható-e, a Bíróság meghatározott tényezők összességét veszi figyelembe, amelyek közé tartozik az, hogy a szerv jogszabály alapján jött-e létre, állandó jelleggel működik-e, hatásköre kötelező jellegű-e, az eljárása kontradiktórius jellegű-e, jogszabályokat alkalmaz-e, valamint hogy független-e (lásd ebben az értelemben: **2020. január 21-i Banco de Santander ítélet, C-274/14**, EU:C:2020:17, 51. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

Térjünk át más szempontok szerinti vizsgálatra: ez pedig a pártatlanság követelménye:

A C-718/21. sz. alatti Krajowa Rada ügyben Athanosios Rantos főtanácsnok az alábbiakat fejtette ki:

(Csak jelezni szeretném, hogy olyan butaságot feltételezni is kár, melyet egy ítélőtábla bíró mondott, hogy őt nem köti a főtanácsnoki indítvány, majd magasról tette az EUB ítéletére is. A főtanácsnokok összegeznek, és levonnak egy következtetést. Az EUB ítélt. Azonban a főtanácsnokok végzik a legmagasabb szintű jogászai munkát.)

2. A kérdést előterjesztő bíróságnak az EUMSZ 267. cikk szerinti „függetlensége” fogalmával kapcsolatos elvekről

16. A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint annak értékeléséhez, hogy a szóban forgó előzetes döntéshozatalt kezdeményező szerv az EUMSZ 267. cikk szerinti „bíróság” jellemzőivel rendelkezik-e – ami kizárólag az uniós jog alapján eldöntendő kérdés –, a Bíróság meghatározott tényezők összességét veszi figyelembe, amelyek közé tartozik többek között az, hogy a szóban forgó szerv jogszabály alapján jött-e létre, állandó jelleggel működik-e, hatásköre kötelező jellegű-e, az **eljárása kontradiktórius jellegű-e**.

jogszabályokat alkalmaz-e, valamint hogy **független-e**. A jelen ügyben csak ez utóbbi elem, azaz a rendkívüli ellenőrzési tanács függetlensége kérdéses, mivel prima facie nyilvánvalónak tekinthető – és mindenestre nem vitatott –, hogy e szerv megfelel a fent említett többi kritériumnak.

17. A Bíróság szintén állandó ítélkezési gyakorlata szerint a bíróságok függetlenségére vonatkozó követelmény, amelynek a tagállamoknak az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése alapján az uniós jog értelmezésére és alkalmazására vonatkozó kérdésekben eljáró nemzeti bíróságok tekintetében eleget kell tenniük, **két elemből áll, amelyek közül az első külső jellegű, a bíróság autonómiájára, míg a második belső jellegű, a bíróság pártatlanságára vonatkozik**. Az autonómia és a pártatlanság garanciái, amelyek a „függetlenség” fogalmának két elemét alkotják, olyan szabályok meglétét igénylik – különösen, ami a fórum összetételét, a kinevezést, a megbízás időtartamát, valamint az elfogultsági okokat, a kizárási okokat és a tagok elmozdítását illeti –, amelyek a jogalanyok számára biztosítják minden, az említett fórum külső tényezőik általi befolyásolhatatlanságára, valamint az ütköző érdekek vonatkozásában fennálló semlegességére vonatkozó jogos kétség kizárását.

18. Ami különösen az EUMSZ 267. cikk értelmében vett „bíróság” fogalmához kapcsolódó függetlenség követelményét illeti, a **Getin Noble Bank ítéletében a Bíróság lényegében azt a vélelmet állította fel**, hogy egy olyan nemzeti bíróság, mint többek között a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) megfelel azoknak a követelményeknek, amelyeknek egy szervnek eleget kell tennie ahhoz, hogy az EUMSZ 267. cikk értelmében vett „bíróságnak” minősüljön, függetlenül a tényleges összetételétől, megállapítva, hogy az EUMSZ 267. cikkben említett előzetes döntéshozatali eljárás keretében a Bíróságnak nem feladata annak vizsgálata, hogy az előterjesztő határozatot a nemzeti bírósági szervezeti és eljárási szabályoknak megfelelően hozták-e meg. **A Bíróság ugyanakkor pontosította, hogy ez a vélelem mindazonáltal megdönthető**, egyrészt, ha valamely nemzeti vagy nemzetközi bíróság által hozott jogerős bírósági határozat arra enged következtetni, hogy **a kérdést előterjesztő bíró nem minősül az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének a Charta 47. cikkével összefüggésben értelmezett második albekezdése értelmében vett, törvény által megelőzően létrehozott független és pártatlan bíróságnak, vagy másrészt, amikor a formálisan az EUMSZ 267. cikk alapján kérelmet előterjesztő bíró vagy bírák személyes helyzetén kívül más tényezők is kihathatnak a kérdést előterjesztő, e bírák részvételével eljáró bíróság működésére, és ezáltal hozzájárulhatnak e bíróság függetlenségének és pártatlanságának csorbításához**.

19. Mindezek után fontosnak tartom hangsúlyozni, hogy véleményem szerint a függetlenség elvének az EUMSZ 267. cikkel összefüggésben történő értelmezése más vizsgálatot igényel, mint amit az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése és a Charta 47. cikke alapján kell elvégezni, tekintettel e szabályok eltérő céljaira és funkcióira. Ezt a megközelítést, amelyet nagyrészt egyes főtanácsnokok dolgoztak ki, tudomásom szerint nem erősítette meg teljes mértékben a Bíróság, amely az EUMSZ 267. cikk értelmében vett „bíróság” fogalmához kapcsolódó függetlenség követelményére vonatkozó ítéleteiben továbbra is arra hivatkozik, hogy a szóban forgó bíróságnak rendelkeznie kell a törvény által létrehozott független és pártatlan bíróság jellemzőivel, „az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének a Charta 47. cikkével összefüggésben értelmezett második albekezdése értelmében”.

20. Ez a megközelítés lényegében a következőképpen különbözteti meg a szóban forgó három rendelkezés alkalmazási feltételeit:

- az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése annak biztosítására irányul, hogy bármely tagállam által létrehozott jogorvoslati rendszer az uniós jog által szabályozott területeken **biztosítsa a hatékony bírói jogvédelmet**. Ezért megköveteli az igazságszolgáltatási rendszer jellemzőinek „rendszerszintű” vizsgálatát;
- a Charta 47. cikke rögzíti minden olyan jogalany hatékony bírói jogvédelemhez való jogát, aki egy adott ügyben az uniós jogból eredő jogára hivatkozik. **Ezért „gyakorlati” jellegű (eseti alapon történő) vizsgálatot ír elő annak megállapítása érdekében, hogy az adott ügyben létezik-e hatékony jogorvoslat**;
- az EUMSZ 267. cikk a „bíróság” „funkcionális” jellegű fogalmára utal, mivel lehetővé teszi azon nemzeti szervek azonosítását, amelyek az előzetes döntéshozatali eljárással összefüggésben a Bíróság partnereivé válhatnak. A „funkcionális függetlenség” e fogalma szerint, amely elsősorban az igazgatásnak való hierarchikus alá-fölérendeltségi viszony hiányára utal, a funkcionálnak (és így a szervnek) függetlennek kell lennie, függetlenül attól, hogy a bírák (mint személyek) kapcsolatban állhatnak a végrehajtó hatalommal, különösen elismerés (ha „elsőbbséget élvezve” nevezték ki őket) vagy hűség (ha előnyt remélnek karrierjük

során, például előléptetés, hosszabbítás stb. formájában) révén. Ez a koncepció tehát „formális” jellegű vizsgálatot igényel, amelyet a kérdést előterjesztő szerv szintjén kell elvégezni, nem pedig a szervben helyet foglaló személyek szintjén.

21. Nem lényegtelen továbbá rámutatni arra, hogy a „függetlenség” nagyon konkrét fogalmának az EUMSZ 267. cikkel összefüggésben történő értékelése az utolsó elemek egész sorának, amelyek szigorúan véve nem kumulatívak, hanem egy átfogó vizsgálat részét képezik, és amelyek együttesen arra engednek következtetni, hogy az említett rendelkezés értelmében vett „bíróság” létezik. A bíróság független jellegének vizsgálata tehát a többi elem figyelembevételével történik, így véleményem szerint a függetlenség megítélése még szigorúbb, ha bizonyos más elemek megléte kétséges, és fordítva. Ezenkívül úgy tűnik számomra, hogy a Bíróság a „függetlenség vizsgálatát” leggyakrabban olyan szervek esetében végzi el, amelyek a hagyományos nemzeti igazságszolgáltatási rendszeren kívül működnek, vagy amelyek a nemzeti jog szerint nem minősülnek „bírósnak”, és nem mindig volt hajlandó megkérdőjelezni az adott tagállam igazságszolgáltatási rendszerébe formálisan beilleszkedett szervek független jellegét, amint azt a Getin Noble Bank ítéletben megállapított vélelem is megerősíti.

22. Az EUMSZ 267. cikkel összefüggésben a „függetlenség” fogalmának ez a „minimalista” értelmezése véleményem szerint azzal az előnnyel jár, hogy egyrészt nem sérti túlzottan a nemzeti bíróságok és a Bíróság közötti együttműködés elvét az előzetes döntéshozatali eljárásban, tekintettel e mechanizmusnak az uniós jog egységes és koherens értelmezésének biztosításában játszott fontos szerepére, másrészt fenntartja az előzetes döntéshozatal iránti kérelmek alapvető fontosságú szerepét az egyének jogainak védelme tekintetében. Egyedül a Bíróságnak az EUMSZ 267. cikk szerinti előzetes döntéshozatali hatásköre teszi ugyanis lehetővé, hogy az egyének bizonyos helyzetekben igénybe vehessék az uniós jog által biztosított hatékony bírói jogvédelmet. Ez annál is inkább igaz a jelen ügy körülményei között, mivel a lengyel jogalkotó számos olyan kezdeményezést tett, amelyek többek között a lengyelországi bíróságok függetlenségének kérdésében a Bírósághoz benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelmek megakadályozását célozzák.

23. Ebből következik, hogy a „bíróság” függetlensége fogalmának az EUMSZ 267. cikk szerinti értelmezése – tekintettel annak sajátos funkciójára – **nem érinti e fogalomnak az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése második albekezdésének vagy a Charta 47. cikkének összefüggésében történő értelmezését.** Más szóval, **elvileg nem zárható ki, hogy egy szerv az EUMSZ 267. cikk értelmében „bírósnak” minősülhet, miközben az ügy rendszerszintű vagy eseti jellegű elemei arra engednek-e következtetni, hogy az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése vagy a Charta 47. cikke értelmében nem minősül törvény által megelőzően létrehozott független és pártatlan bíróságnak.**

24. Jóllehet tisztában vagyok azzal, hogy az igazságszolgáltatás alaprendszere elvileg nem teszi lehetővé a „fokozatosságot”, a fenti megközelítés – amely a Getin Noble Bank ítéletben megállapított vélelmen alapul, pontosítva annak alkalmazását – a „függetlenség” fogalmának az EUMSZ 267. cikkel összefüggésben történő rugalmasabb értelmezésével azt a célt szolgálja, hogy a nemzeti bíróság számára lehetővé tegye, hogy még a függetlenségével kapcsolatos kétségek fennállása esetén is elláthassa alapvető feladatait, azáltal, hogy egyrészt biztosítja számára a lehetőséget, hogy a Bíróság segítségével vizsgálja saját függetlenségét, másrészt biztosítja az uniós polgárok számára a hatékony bírói jogvédelemhez való alapvető jogot, ha az uniós jog által biztosított jogaik sérülnek.

25. De nem lenne-e helyesebb egy másfajta megközelítés, amely a jelen esetben korlátokat szabna a jogalkotó és végrehajtó hatalomnak a lengyelországi igazságszolgáltatással szemben elkövetett, eddig eltűrt, hatáskörrel való visszaélésének, és amely így támogatná a régi rendszerben kinevezett lengyel bírákat abban, hogy a bírói függetlenség elvére hivatkozva megpróbálják eltávolítani az Unió igazságszolgáltatási rendszeréből a közelmúltbeli reformok eredményeként kinevezett „új bírákat”, akiket ezen elvet semmibe véve neveztek ki? A válasz nem könnyű. Mindenesetre ez a szigorúbb megközelítés bizonyos következményekkel jár: amint az a tárgyaláson kiderült, Lengyelországban a rendes és közigazgatási bíróságok körülbelül minden negyedik bíróját az új rendszer szerint nevezték ki. Ez a megközelítés jelentősen elzárna az előzetes döntéshozatali mechanizmushoz való hozzáférést a legtöbb lengyel bíróság előtt, és csak a kizárólag a régi rendszer szerint kinevezett bírákból álló bíróságok számára hagyná nyitva. Ez azt jelentené, hogy a lengyel igazságszolgáltatást de facto kivonnák az Unió igazságszolgáltatási rendszeréből, ami véleményem szerint még az EUSZ 7. cikkben előírt eljárás kockázatával is járna.

26. Összefoglalva, bár az általános szabályként alkalmazandó híres közmondás szerint „nem a ruha teszi az embert”, úgy vélem, hogy az EUMSZ 267. cikk értelmében vett „bírság” fogalmának formális és körülhatárolt értékelésével összefüggésben – kissé leegyszerűsítve – megállapítható, **hogy a „talár teszi a bírót”.**

Önök a „talár teszi a bírót” elvből indulnak ki, de a fenti levezetésből – melyet egyébként az EUB ítélete osztott a szükséges lényeg, a hasznos válasz elve alapján – egyértelműen látszik, iszonyatosan kevés az, ha csak talár van a bírón. (Bobek főtanácsjok egyébként a „talár” szó alatt a viselt hivatali értette) Mert nem elég bírónak öltözni, bíróként is kell viselkedni, és aszerint kell cselekedni. Márpedig nekem pont ezzel van bajom.

Általános vizsgálat:

Nem vonható kétségbe, hogy a vizsgálatot az uniós jog alapján kell elvégezni, miként az sem, hogy e körben csak és kizárólag az EUB rendelkezik hatáskörrel.

Ennek alapján, ha egy bírói tanács azt merészeli megtenni, hogy a Pp. szerinti kizárási indítvány felé tereli a kérdést, akkor:

- a) Az eljáró tanács célzatosan megsérti az uniós jogot, mert a vizsgálatot eltéríti céljától, másfelől arra kéri kollégáit, hogy hatáskör hiányában, kérelem hiányában járjanak el.*
- b) Az érintett tanács azon nyilatkozata, hogy önmagukat nem tartják elfogultnak, teljesen indifferens.*
- c) Az a tanács, mely a Pp. alapján formális határozatot hoz, hatáskör hiányában – és kérelem hiányában – jár el, így alappal merül fel a hivatali visszaélés megalapozott gyanúja.*

Nézzük meg, ez hogyan valósult meg jelen, konkrét ügyünkben: a Kúria soha nem bocsátotta előzetes döntéshozatalra a kérdést, mert retteg attól, hogy (a) egyáltalán merészeli valaki kétségbe vonni függetlenségüket és pártatlanságukat, (b) mi lesz akkor, ha a Bíróság megállapítja, hogy a Kúria tényleg nem minősül annak.

Tehát, egy Pp. szerinti kérelem lényege csak az, hogy a tanács nem hajlandó a fair-, kontradiktórius eljárást biztosítani, és szakmai szempontból nem várható el az ügy tárgyilagos megítélése. Az uniós jogi megítélése az, hogy a felperes meg kívánja dönteni azt a vélelmet, hogy e bíróság pártatlan és független, csak azért, mert a bírónak talár van.

Esteljogi vizsgálat:

A Kúria a C-932/19 alapperében eljárva a Pfv.VI.20.354/2024/7. sz. alatti ítéletében kimondta:

[23] Emellett **több precedensképes kúriai határozat** (Kúria Pfv.II.20.708/2023/7., Pfv.II.20.037/2023/5., Gfv.I.30.369/2023/6.) **is kimondta** – figyelembe véve az EUB e tárgykörben született határozatait –, hogy a különmemű árfolyamok alkalmazásával összefüggésben olyan semmisségi ok áll fenn, amelyet a DH1. tv. 3. §-a úgy orvosolt, hogy a semmis kikötés helyébe mind a folyósítás, mind pedig a törlesztés tekintetében az MNB hivatalos deviza árfolyamának alkalmazását írta elő. A nemzeti jogalkotó azzal, hogy a DH1 tv. 3. §-ának (2) bekezdése értelmében olyan feltételt léptetett az árfolyamrészről szóló feltétel helyébe, amely kötelezően előírja, hogy a szerződő felek között az MNB által meghatározott, az esedékesség időpontjában jegyzett árfolyamot kell alkalmazni, az ilyen típusú kölcsönügyletekben foglalt

kötelezettségekre vonatkozó tisztességtelen szerződési feltételt olyan jogszabályi rendelkezéssel helyettesítette, amely megfelel az Irányelv célkitűzéseinek.

- [24] Azzal ugyanis, hogy a jogalkotó a DH1 tv. 3. § (2) bekezdésében előírta az MNB által meghatározott árfolyam alkalmazását, kiejtette a szerződésből az árfolyamrést, ezáltal jogalkotói eszközzel orvosolta annak érvénytelenségét. Az ezzel kapcsolatos elszámolási kérdéseket is teljes körűen rendezte, a DH2 tv. ugyanis a DH1 tv. szerint tisztességtelennek minősített szerződési feltételek alapján jogosulatlanul beszedett összegeket visszatéríteni vagy elszámolni rendelte a fogyasztó javára. Ezzel lehetővé tette azon jogi és ténybeli helyzet helyreállítását, amelyben a fogyasztók e tisztességtelen szerződési feltétel hiányában lettek volna.
- [25] A másodfokú bíróság mindezt figyelembe véve állapította meg, hogy az EUB C-932/19. számú ítéletében megkívánt azon jogi és ténybeli állapot – amelyben a felperes a kikötés hiányában lett volna –, helyreállt azzal, hogy a szerződésbe – az EUB ítéleteiben kifejtett jogértelmezés szerint az uniós joggal összhangban álló módon – MNB árfolyam került (jogi állapot), a felek között pedig a DH2 tv. szerinti elszámolás megtörtént (ténybeli állapot). A DH 2 tv. szerinti elszámolással – az EUB C-932/19. számú ítélet [42] bekezdésében írtaknak megfelelően – a ténybeli állapot olyan módon állt helyre, hogy a szabályozás biztosította a felperes számára a szolgáltató jogalap nélküli, a tisztességtelen feltétel alapján való gazdagodásának visszatérítéséhez való jogot.
- [26] A fentiekkel ellentétes jogértelmezés nem olvasható ki az EUB felülvizsgálati kérelemben hivatkozott további határozataiból sem.

Az alkalmazott jogszabályok és az alkalmazott joggyakorlat

- [29] DH1 tv. 3. § (2) bekezdés
[30] 93/13 irányelv 6. cikk (1) bekezdés

A döntés elvi tartalma

[31] A magyar jogalkotó által az árfolyamrész alkalmazásából adódó tisztességtelen szerződési feltételek helyébe léptetett szerződési rendelkezések az uniós joggal összhangban állnak.

(Csak jelezni szeretném, hogy a Győri Ítéltábla jogerős ítélete nem a DH1 tv. 3.§ (2) bekezdését helyettesítette be, azaz a kógens normát, hanem a rPtk. 231.§ (2) bekezdése szerinti diszpozitív normát, mely szövegben meg se fordul az MNB árfolyam.)

Az, hogy a Kúria teljes ítélkezési gyakorlata irányelvet sértő, az köztudott. Csakhogy megtehetnek mindent, hiszen a bírói önkénynek nincsen ellensúlya, a korruptnak tartott ügyészi szervezet nem lép fel az uniós jog őréként, és elrendelt büntetőeljárás hiányában nem lehet felelősségre vonni a contra legem eljáró bírókat.

Mivel a Kúria nem küld ki az EUSZ 19. cikke alapján előzetes döntéshozatali kérdéseket, így az EUB sem tud az ügyben eljárni. Ez a bírói önkény a jogállamiság halálát jelenti, a jogbiztonságot megszünteti.

Az alkalmazandó anyagi jog kapcsán kiemelt aggályok:

A Bíróság 2021. május 18-i Asociatia „forumul Judecatorilor Din Romania” ügyben hozott C-83/19., C-127/19., C-195/19., C-291/19., C-355/119. és C-397/19. egyesített ügyek, ECLI:EU:C:2021:393) ítélete kimondta:

- 244 A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint az **uniós jog elsőbbségének elve** szentesíti az uniós jog elsőbbségét a tagállamok jogával szemben. Ez az elv tehát arra kötelezi a tagállamok valamennyi

szervét, hogy biztosítsák a különböző uniós jogi normák teljes érvényesülését, mivel **a tagállamok joga nem befolyásolhatja a különböző normáknak az említett államok területére nézve elismert hatását** (2020. október 6-i La Quadrature du Net és társai ítélet, C-511/18, C-512/18 és C-520/18, EU:C:2020:791, 214. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 245 Ily módon **az uniós jog elsőbbségének elve értelmében nem sértheti az uniós jog egységességét és hatékonyságát az, hogy a tagállam – akár alkotmányos jellegű – nemzeti jogi rendelkezésekre hivatkozik**. A következőkes ítélkezési gyakorlat értelmében ugyanis az uniós jog elsőbbségének elvéhez kapcsolódó hatások a tagállamok valamennyi szervére vonatkoznak, anélkül hogy többek között a bírósági hatáskörök megosztására vonatkozó belső rendelkezések – ideértve az alkotmányos jellegűeket is – akadályozhatnák azt (lásd ebben az értelemben: 2013. február 26-i Melloni ítélet, C-399/11, EU:C:2013:107, 59. pont; 2021. március 2-i A. B. és társai [A legfelsőbb bíróság bírának kinevezése – Jogorvoslat] ítélet, C-824/18, EU:C:2021:153, 148. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 246 E tekintetben emlékeztetni kell többek között arra, hogy a nemzeti jog megfelelő értelmezésének elve, amely szerint a nemzeti bíróság köteles a belső jogot a lehető legteljesebb mértékben az uniós jog követelményeinek megfelelően értelmezni, a Szerződések rendszeréből következik, amennyiben lehetővé teszi a nemzeti bíróságoknak, hogy az előttük folyamatban lévő ügyek elbírálása során hatáskörüknek megfelelően biztosítsák az uniós jog teljes érvényesülését (2019. június 24-i Popławski ítélet, C-573/17, EU:C:2019:530, 55. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

A Bíróság 2021. október 6-i W.Z. ügyben hozott C-487/19, ECLI:EU:C:2021:798) ítélete pont a fentiekben már kikristályosodott gyakorlatra hivatkozik:

- 157 Ily módon az uniós jog elsőbbségének elve értelmében nem sértheti az uniós jog egységességét és hatékonyságát az, hogy a tagállam – akár alkotmányos jellegű – nemzeti jogi rendelkezésekre hivatkozik. A következőkes ítélkezési gyakorlat értelmében ugyanis az uniós jog elsőbbségének elvéhez kapcsolódó hatások a tagállamok valamennyi szervére vonatkoznak, anélkül hogy többek között a belső rendelkezések – ideértve az alkotmányos jellegűeket is – akadályozhatnák azt (lásd ebben az értelemben: 2021. május 18-i Asociația „Forumul Judecătorilor din România” és társai ítélet, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 és C-397/19, 245. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 158 Közelebbről **minden nemzeti bíróságnak, mint tagállami szervnek – hatásköre keretében – pontosabban kötelessége, hogy mellőzze a nemzeti jog mindazon rendelkezéseinek alkalmazását, amelyek ellentétesek az uniós jognak az előtte folyamatban lévő jogvitában közvetlen hatállyal bíró rendelkezésével** (2021. május 18-i Asociația „Forumul Judecătorilor din România” és társai ítélet, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 és C-397/19, 248. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 159 Következésképpen, mivel az **EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése egyértelmű és pontos eredménykötelezettséget ír elő a tagállamok számára**, amelyhez nem kapcsolódik semmilyen feltétel azon függetlenséget illetően, amelynek az uniós jog értelmezésére és alkalmazására hivatott bíróságokat jellemeznie kell, a három bíróból álló tanácsban eljáró Sąd Najwyższynek (Izba Cywilna) (legfelsőbb bíróság [polgári tanács]) hatáskörei keretében **biztosítania kell e rendelkezés teljes érvényesülését** (lásd ebben az értelemben: 2021. május 18-i Asociația „Forumul Judecătorilor din România” és társai ítélet, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 és C-397/19, 250. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat), ami a jelen ügyben, figyelemmel a még a kérdést előterjesztő bíróságra háruló értékelésekre, a jelen ítélet 39. pontjában kifejtettek tekintetével megköveteli, hogy e végzést semmisnek tekintsék.

A Bíróság 2022. február 22-i RS ügyben hozott C-430/21, ECLI:EU:C:2022:99) ítélete kimondja:

- 37 Mindemellett, mivel az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése azt írja elő valamennyi tagállam számára, hogy **meg kell teremteniük azokat a jogorvoslati lehetőségeket, amelyek az**

- uniós jog által szabályozott területeken a többek között a Charta 47. cikke értelmében vett hatékony bírói jogvédelem biztosításához szükségesek**, ezen utóbbi rendelkezést megfelelő módon figyelembe kell venni az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése második albekezdésének értelmezéséhez (2021. április 20-i Repubblica ítélet, C-896/19, EU:C:2021:311, 45. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 39 Az EUSZ 19. cikkből eredő kötelezettségeket illetően hangsúlyozni kell, hogy a jogállamiságnak az EUSZ 2. cikkben rögzített értékét pontosabban megfogalmazó e rendelkezés értelmében a nemzeti bíróságok és a Bíróság feladata biztosítani az uniós jog teljes körű alkalmazását valamennyi tagállamban, valamint a jogalanyokat e jog alapján megillető bírói jogvédelmet (2019. június 24-i Bizottság kontra Lengyelország [A legfelsőbb bíróság függetlensége] ítélet, C-619/18, EU:C:2019:531, 47. pont; 2021. december 21-i Euro Box Promotion és társai ítélet, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 és C-840/19, EU:C:2021:1034, 217. pont).
- 40 A megszilárdult ítélkezési gyakorlat értelmében e védelem biztosításához az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése értelmében minden tagállamnak biztosítania kell, hogy jogorvoslati rendszerében, az uniós jog által szabályozott területeken **az uniós jog szerinti fogalommeghatározás értelmében vett „bíróságnak” minősülő fórumok**, amelyek ilyen minőségükben az uniós jog alkalmazására vagy értelmezésére vonatkozó kérdésekben döntést hozhatnak, teljesítik a hatékony bírói jogvédelem követelményeit, köztük különösen a függetlenség követelményét (lásd ebben az értelemben: 2021. december 21-i Euro Box Promotion és társai ítélet, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 és C-840/19, EU:C:2021:1034, 220. és 221. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 41 **Márpedig a bíróságok függetlenségére vonatkozó követelmény**, amely az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdéséből következik, két szempontot foglal magában. Az **első – külső – szempont azt követeli meg**, hogy az érintett fórum teljesen autonóm módon gyakorolja feladatkörét anélkül, hogy bármilyen hierarchikus kapcsolatban lenne, vagy bárkinek alá lenne rendelve, és **anélkül hogy bárhonnán utasításokat kapna, így védett az olyan külső beavatkozással vagy nyomással szemben, amely veszélyeztetheti tagjai határozathozatalának függetlenségét, és befolyásolhatja határozataikat**. A **második – belső – szempont** a pártatlanság fogalmával áll összefüggésben, és arra vonatkozik, hogy egyenlő távolságot kell tartani a jogvitában részt vevő felektől, illetve e feleknek a jogvita tárgyához fűződő mindenkori érdekeitől. Ez utóbbi szempont megköveteli az objektivitást, valamint azt, hogy a jogvita megoldása során **a jogszabály szigorú alkalmazásán kívül semmilyen más érdek ne érvényesüljön** (lásd ebben az értelemben: 2019. június 24-i Bizottság kontra Lengyelország [A legfelsőbb bíróság függetlensége] ítélet, C-619/18, EU:C:2019:531, 72. és 73. pont; 2021. december 21-i Euro Box Promotion és társai ítélet, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 és C-840/19, EU:C:2021:1034, 224. pont).
- 53 E tekintetben emlékeztetni kell többek között arra, hogy az uniós jog elsőbbségének elve megköveteli, hogy amennyiben a nemzeti jogszabályoknak az uniós jog követelményeivel összhangban álló értelmezése nem lehetséges, az uniós jogi rendelkezéseket hatáskörének keretei között alkalmazni hivatott **nemzeti bíróság az előtte folyamatban lévő jogvitában köteles biztosítani e jog követelményeinek teljes érvényesülését, szükség esetén – saját hatáskörénél fogva – mellőzve az uniós jog közvetlen hatállyal bíró rendelkezésével ellentétes bármely, akár utólag keletkezett nemzeti szabályozás vagy gyakorlat alkalmazását, anélkül hogy előzetesen kérelmeznie kellene vagy kellene várnia e nemzeti szabályozás vagy gyakorlat jogalkotói vagy bármilyen egyéb alkotmányos úton történő megsemmisítését** (lásd ebben az értelemben: 1978. március 9-i Simmenthal ítélet, 106/77, EU:C:1978:49, 24. pont; 2019. június 24-i Popławski ítélet, C-573/17, EU:C:2019:530, 61. és 62. pont; 2021. december 21-i Euro Box Promotion és társai ítélet, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 és C-840/19, EU:C:2021:1034, 252. pont).

Az alábbi tények állapíthatóak meg fentiek kapcsán:

- i) *A Kúria nem hajlandó hatályon kívül helyezni az uniós jogot sértő részeiben a 6/2013 PJE és 2/2014 PJE határozatokat. Azokat az alsóbb fokú bíróságok integritásának megsértésére használják fel.*

- j) A Kúria létrehozta az un. Konzultációs Testületet, mely nem volt a Kúria szerve, ám mégis jogforrásként alkalmazott állásfoglalásokat tett közzé, mely laikus vélemények kapcsán az EUB C-472/20 és a praxisomba tartozó C-705/21 súlyos kritikát fogalmazott meg. Talán ennek nyomására is, a Testület működése megszűnt.
- k) A Kúria az un. Európai Jogi Szaktanácsadói Hálózat működtetésével, koordinálásával olyan integritási sérelmet okoz, mely kapcsán uniós jogot sértő szakmai véleményeket erőltetnek rá az alsóbb fokú bíróságokra.
- l) Az OBH bírói oktatási programokat szervez, melyen olyan kúriai bírók vesznek részt, akiknek referációjában csak uniós jogot sértő ítéletek vannak.
- m) A Kúria Polgári Kollégiuma és a Bankszövetség megállapodott abban, hogy az uniós jog teljes érvényesülését és a hatékony bírói jogvédelmet kizárják a fogyasztói perekből. Ennek végső bizonyítéka a Kúria által előterjesztett C-630/23 előzetes döntéshozatali kérelem, ahol a kérdést előterjesztő legfőbb bírói fórum eleve kétségbe vonta az EUB ítéleteinek közvetlen anyagi jogi hatályát és vitát nem tűrő módon annak ellenére közölte, hogy a DH1 tv. 3.§ (2) bekezdése nem sért uniós jogot, hogy a tagállami kógens norma behelyettesítésének tilalmát több EUB is kimondta.
- n) A fent hivatkozott C-430/21 ügyben érintett a függetlenség külső és belső követelménye. A Kúria (és jelen perbíróság) nem autonóm módon gyakorolja feladatkörét, ugyanis a végrehajtói hatalom és a bírói hatalom több szálon olvad össze. Kezdve a bírók és bírósági alkalmazottak egzisztenciális elsorvasztásától a bírói kinevezések és ügyek szignálási rendjéig. Formálisan ugyan a Kúria nem alárendelt a végrehajtói hatalomnak, a Kúria elnökének személye azonban kinevezése kapcsán komoly aggályokat vet fel. A belső körülményeket illetően kell elmondani, hogy a Kúria eleve elhatározta – és így is cselekszik – hogy a fogyasztókat megfosztja az irányelvben biztosított jogvédelemtől, és a tisztességtelen hitelezőkkel szemben nem hogy szankciót, prevenciót nem alkalmaz, hanem jogtalan vagyoni előnyt biztosít részükre. Emlékeztetni szeretnék arra, hogy a DH törvények nem önálló jogalkotási termékek, hanem a Kúria szándékának törvény alá foglалása. Az AB foglalkozott e kérdéssel, így nem igazán lehet megkérdőjelezni aggályomat. A Kúria érdeke az, hogy a magyar bankrendszer számára biztosítsa azt a marzsot, melyet elbuktak tisztességtelenségük okán. A Kúria számos alkalommal kifejtette, hogy a pénzügyi stabilitás céljából tudatosan feláldozza a fogyasztói jogokat. Az EUB azonban már kimondta (C-520/21), hogy ez nem lehet szempont.
- o) Azaz, a Kúria esetében minden más szempont érvényesül, csak az alkalmazandó anyagi jog nem.
- p) A Kúria egyik eljáró tanácsa sem rendelkezik olyan ítélettel, mely alkalmazta volna a releváns EUB ítéleteket. Ellenben az általam ismert ügyeik összessége kapcsán mondta ki az EUB, hogy az ilyen tartalommal bírói döntések irányelvet sértőek.

- 41 **Márpedig a bíróságok függetlenségére vonatkozó követelmény**, amely az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdéséből következik, két szempontot foglal magában. Az **első – külső – szempont azt követeli meg**, hogy az érintett fórum teljesen autonóm módon gyakorolja feladatkörét anélkül, hogy bármilyen hierarchikus kapcsolatban lenne, vagy bárkinek alá lenne rendelve, és **anélkül hogy bárhonnak utasításokat kapna, így védett az olyan külső beavatkozással vagy nyomással szemben, amely veszélyeztetheti tagjai határozathozatalának függetlenségét, és befolyásolhatja határozataikat**. A **második – belső – szempont** a pártatlanság fogalmával áll összefüggésben, és arra vonatkozik, hogy egyenlő távolságot kell tartani a jogvitában részt vevő felektől, illetve e feleknek a jogvita tárgyához fűződő mindenkori érdekeitől. Ez utóbbi szempont megköveteli az

objektivitást, valamint azt, hogy a jogvita megoldása során **a jogszabály szigorú alkalmazásán kívül semmilyen más érdek ne érvényesüljön** (lásd ebben az értelemben: 2019. június 24-i Bizottság kontra Lengyelország [A legfelsőbb bíróság függetlensége] ítélet, C-619/18, EU:C:2019:531, 72. és 73. pont; 2021. december 21-i Euro Box Promotion és társai ítélet, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 és C-840/19, EU:C:2021:1034, 224. pont).

A Kúria elnöke 2025. február 4-én közzétett önkényes rendelkezése a fentiek kapcsán még súlyosabb aggályokat vet fel:

A Kúria elnökének 14/2021. számú elnöki utasítása kimondja:

III.2.2.4.1. Az európai jogi szaktanácsadók

27. § (1) A Kúrián a szakmai és igazgatási irányítással megbízott vezető, vagy bíró felügyelete alatt a Kúria elnöke által kinevezett kúriai, illetve beosztott bírák – bírói munkájuk mellett – európai jogi szaktanácsadói tevékenységet látnak el.

(2) Az európai jogi szaktanácsadók alapvető feladata - a bíróságoknak az Alaptörvényből következő, Magyarország alkotmányos önazonosságának és keresztény kultúrájának védelmére vonatkozó feladatát szem előtt tartva - a jogi tanácsadás a bírák és az igazságügyi alkalmazottak részére az uniós jog alkalmazásának elméleti és gyakorlati kérdéseiben, az elsődleges és másodlagos jogszabályainak hatályához kapcsolódó, továbbá az előzetes döntéshozatali eljárást érintő bármely kérdésben, különösen a nemzeti bíróságok és az Európai Unió Bírósága feladatainak világos szétválasztása, valamint az Európai Unió jogi struktúrájával, egyéb jogi aktusainak működésével, illetőleg az Európa Tanács jogi eljárásainak és az Emberi Jogok Európai Bírósága ítéleteinek és joggyakorlatának értelmezésében; elősegítve az Európai Unió joga által megállapított, általánosan kötelező magatartási szabályoknak az Alaptörvényben foglalt alapvető jogok figyelembevételével való érvényre juttatását, az Alaptörvénnyel összhangban való értelmezését.

(3) A szaktanácsadók részt vesznek a szakterületükkel kapcsolatos oktatási rendezvények tematikájának kialakításában, különös tekintettel az aktuális jogszabályváltozásokra és tendenciákra.

Azt ugye nem tudjuk, kik ezek a szaktanácsadók, és arra milyen szakmai kompetenciájuk van. Mert az a gyakorlatból ismert, hogy a kúriai tanácsok kerek perec megtagadták az uniós jog alkalmazását a devizás ügyekben és ítélezési gyakorlatuk rendszerszinten ellentétes az EUB döntéseivel. A C-630/23 ügy ezért bír fokozott jelentőséggel, hiszen kérdéses, hogy a Kúria az EUB ismételten félre sepri, felülértelmezi, annak szövegét átszerkeszti annak érdekében, hogy a tagállamim ítélezésben kizárja az EUB ítéleteinek közvetlen anyagi jogi hatályát.

Az uniós jog teljes érvényesülését nem lehet korlátozni semmilyen tagállami joggal, még alkotmányos szinten sem. Az uniós jogi szaktanácsadóknak nincsen joga értelmezni az uniós jogot, így abban a kérdésben sincsen hatáskörük, hogy az uniós jog ellentétben áll-e a nemzeti joggal. Ez sérti az EUMSZ 267. cikkét.

Az előzetes döntéshozatali kérdések szükségessége felől csak és kizárólag az ügyben tárgyaló bíró dönthet és e döntése kapcsán nincsen felülbírálati joga semmilyen bíróságnak, hatóságnak, fegyelmi szervnek.

ÖSSZEFOGLALVA:

- a) *A magyar jelentős része megtört a magyar állam kényszerítő erejének súlya alatt, és megtagadta az uniós jog alkalmazását.*
- b) *A magyar állam (szervének) jelenlegi támadása ahhoz vezet, hogy a chilling effect révén a jogkereső személyek elveszítik joghoz való hozzáférésüket, az uniós jog nem fog ténylegesen érvényesülni, illetve a hatékony bírói jogvédelem szintje jelentősen csökken, a bírósági eljárások formálissá válnak.*

- c) A bírói függetlenség és pártatlanság megtörése elvezet ahhoz, hogy az Európai Unió szervezetét és strukturális alapjait érintő állami támadás révén a felperesek nem lesznek képesek az uniós jogban számukra biztosított jogaikkal élni.

e) Tagállami média jogainak csorbitása

Az alapjogi Charta által szabályozott információkhoz való hozzáférés joga elengedhetetlenül szükséges ahhoz, hogy az állampolgárok politikai jogukat is gyakorolhassák. Pont ezért van szükség a fogyasztóvédelem és a politikai jogok gyakorlásának joga között analógiát alkalmazni.

11. cikk

A véleménynyilvánítás és a tájékozódás szabadsága

- (1) Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához. Ez a jog magában foglalja a **véleményalkotás szabadságát**, valamint az **információk és eszmék megismerésének és közlésének szabadságát anélkül, hogy ebbe hatósági szerv beavatkozhatna, továbbá országhatárookra való tekintet nélkül.**
- (2) A tömegtájékoztatás szabadságát és sokszínűségét tiszteletben kell tartani.

Amennyiben a magyar állam nem biztosítja a tömegtájékoztatás szabadságát, úgy in concreto megsérti a 2019/1937 irányelvben biztosított jogokat. Mint azt jeleztem, az EUB Magyarország felelősségét megállapította és szankcionálta a bejelentővédelmi (WB) irányelv késedelmes átültetése kapcsán, ám még várat magára a hibás átültetés miatti kötelezettségszegési eljárás.

f) Civil szervezetek tevékenységének korlátozása, azon belül az uniós állampolgárok jogfosztása

A fentiek alapján lehet kontextusba helyezni azt a jogi helyzetet, melyet a korábban említett, Magyarország ellen indult és befejezett kötelezettségszegési eljárások, ill. a jelenleg a "szuverenitásvédelmi törvény" ügyében az EUB előtt folyó **C-829/24. sz ügy** gyorsított eljárásában megfogalmazott komplex jogsértést felvonultató aggályok is megerősítenek.

A szuverenitás tárgykörben meghozott eddigi szabályozás és a folyamatban levő eljárások kapcsán alappal merül fel, hogy Magyarország szándékosan és folyamatosan értékeli le azon jogszabályait, az azok által nyújtott magas szintű, a jogállamiság értékeit tartalmazó védelmet, amelyek lehetővé tették, hogy a koppenhágai kritériumok alapján csatlakozzon az EU-hoz. Ez mára rendszerszinten érinti az uniós jogalanyok (személyek és jogi személyek) érvényesíthető szabadságait, alapjogait és ezzel a tagállam Szerződésekből eredő kötelezettségeit is. A jogalkotás formájában megjelenő, a jogállamiság értékeinek devalválására épülő deregulációs intézkedéseket még súlyosabbá teszi az a körülmény, amit a devizahiteles ügykör kapcsán példaként kifejtettem.

Kronológiailag is pontosan levezethető és jól modellezhető, hogy a hatalmi ágak összefonódása és bizonyos politikai, üzleti körök profitérdekei/elvárásai érdekében hogyan sérül a bíróságok pártatlansága és függetlensége. A külső és belső nyomás, elvárás hatására a szervezet az egyik legfontosabb integrációs politika és a Charta alkalmazása mellőzésével hogyan képtelen megfelelni a hatékony jogvédelem nyújtása követelményének, mely érinti az EUSZ 19 cikk (1) bekezdés második albekezdését és a Charta 47. cikkét is.

Tekintettel arra, hogy jelen perben civil szervezetről van szó, melynek fenntartása, finanszírozása kapcsán felmerülhet a tőke eredetéhez kapcsolódó, közvetett hátrányos megkülönböztetés is, felmerül a **EUMSZ 63. cikk – A tőke szabad mozgása korlátozásának súlyos veszélye**. Ugyanis egy korábbi kötelezettségszegési eljárásban megfogalmazott aggályok már foglalkoztak azzal a kérdéssel, hogy a nemzeti szabályozás és az általa kiváltott „chilling effect” miként érintheti a más tagállamokból pénzügyi támogatásban részesülő egyesületek és az őket támogató személyek jogait.:

A C-78/18. sz. ügy Bizottság vs Magyarország

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)

2020. június 18.

„Tagállami kötelezettségszegés – Elfogadhatóság – **EUMSZ 63. cikk – A tőke szabad mozgása** – Korlátozás fennállása – Bizonyítási teher – **A tőke eredetéhez kapcsolódó, közvetett hátrányos megkülönböztetés** – Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 12. cikke – Az egyesülés szabadságához fűződő jog – Más tagállamokból vagy harmadik országokból származó pénzügyi támogatásban részesülő egyesületek számára szankció terhe mellett nyilvántartásba vételi, bejelentési és közzétételi kötelezettségeket előíró nemzeti szabályozás – Az Alapjogi Charta 7. cikke – A magánélet tiszteletben tartásához való jog – Az Alapjogi Charta 8. cikkének (1) bekezdése – A személyes adatok védelméhez való jog – Az egyesületek részére pénzügyi támogatást nyújtó személyekre és a támogatás összegére vonatkozó információk hozzáférhetővé tételét előíró nemzeti szabályozás – Igazolás – **Közérdeken alapuló nyomós indok** – Az egyesületi finanszírozás átláthatósága – EUMSZ 65. cikk – Közrend – Közbiztonság – A pénzmosás, a terrorizmus finanszírozása és a szervezett bűnözés elleni küzdelem – Az Alapjogi Charta 52. cikkének (1) bekezdése”

VI. Az ügy érdeméről

A. Az EUMSZ 63. cikkről

1. A tőke szabad mozgása korlátozásának fennállásáról

a) A felek érvei

40 A Svéd Királyság által támogatott Bizottság először is arra hivatkozik, hogy **az átláthatóságról szóló törvény korlátozza a tőke szabad mozgását** azáltal, hogy a Magyarország és a többi tagállam, illetve harmadik országok közötti tőke mozgás tekintetében **közvetett hátrányos megkülönböztetést alkalmaz**. E törvényt ugyanis – bár nem az állampolgárságra hivatkozik – a külföldi eredetű tőke mozgások, pontosabban a más tagállamban vagy harmadik országban lakóhellyel vagy székhellyel rendelkező természetes vagy jogi személyek által a magyarországi civil szervezetek részére nyújtott pénzügyi támogatások fennállására vonatkozó kritérium alapján kell alkalmazni.

41 Magyarország továbbá nem állíthatja megalapozottan, hogy e kritérium alkalmazása a magyar állampolgárok és a más tagállamok, illetve harmadik országok állampolgárainak helyzete közötti, abból eredő objektív különbség fennállását tükrözi, hogy a hatáskörrel rendelkező magyar hatóságok számára könnyebb a belföldi lakóhellyel vagy székhellyel rendelkező előbbiek által nyújtott pénzügyi támogatásokat ellenőrizni, mint az utóbbi állampolgárok által nyújtottakat. **A letelepedési hely ugyanis nem szolgálhat alapul két helyzet objektív összehasonlíthatóságának értékeléséhez.**

42 Végül a Bizottság és a Svéd Királyság másodlagosan előadja, hogy bár **az átláthatóságról szóló törvény nem minősül közvetett módon hátrányosan megkülönböztető intézkedésnek, meg kell állapítani, hogy több olyan együttes kötelezettséget vezet be, amelyek nemcsak a magyarországi civil szervezeteket tántoríthatják el attól, hogy gyakorolják a számukra az EUMSZ 63. cikkben biztosított tőke szabad mozgását, hanem azokat a természetes vagy jogi személyeket is, amelyek más tagállamokból, illetve harmadik országokból pénzügyi támogatást nyújthatnak ezeknek a szervezeteknek.** Az érintett szervezetek számára arra vonatkozóan előírt kötelezettség, hogy „külföldről támogatott szervezet” megnevezéssel jegyeztessék be és rendszeresen ilyenként tüntessék fel magukat, visszatartja ugyanis őket attól, hogy a továbbiakban ilyen támogatásokat fogadjanak el. Az említett támogatásokhoz kapcsolódó bejelentési és közzétételi kötelezettség ezenkívül a támogatásokat nyújtó személyeket is visszatartja attól, hogy a továbbiakban is támogatást nyújtsanak, valamint másokat is elbátortalanítanak a támogatásnyújtástól.

b) A Bíróság álláspontja

45 Az EUMSZ 63. cikk (1) bekezdésében foglaltak szerint **tilos a tagállamok, valamint a tagállamok és harmadik országok közötti tőke mozgásra vonatkozó minden korlátozás.**

46 E rendelkezés szövegéből következően a rendelkezés megsértése a határokon átnyúló tőke mozgás fennállását és a tőke szabad mozgásának korlátozását feltételezi.

47 Először is a tőke mozgás fennállásával kapcsolatban a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatából az következik, hogy mivel az EUM-Szerződés nem határozza meg a „tőke mozgás” fogalmát, azt a [z EK-] Szerződés 67. cikke [(az Amszterdami Szerződés által hatályon kívül helyezett cikk)] végrehajtásáról szóló, 1988. június 24-i 88/361/EGK tanácsi irányelv (HL 1988. L 178., 5. o.; magyar nyelvű különkiadás 10. fejezet, 1. kötet, 10. o.) I. mellékletét képező nomenklatúrának tájékoztató és nem kimerítő jelleggel történő figyelembevételével kell értelmezni (2009. január 27-i Persche ítélet, C-318/07, EU:C:2009:33, 24. pont; 2019. május 21-i Bizottság kontra Magyarország [Mezőgazdasági földterületeken létesített haszonélvezeti jog] ítélet, C-235/17, EU:C:2019:432, 54. pont).

48 Ily módon a Bíróság korábban már kimondta, hogy az I. melléklet „Személyes tőke mozgások” című XI. részében szereplő örökségek és adományok a tőke mozgások fogalmába tartoznak, kivéve azokat az eseteket, amikor a tőke mozgás összetevői egyetlen tagállamon belülre korlátozódnak (lásd ebben az értelemben: 2012. április 26-i van Putten ítélet, C-578/10–C-580/10, EU:C:2012:246, 29. pont; 2015. július 16-i Bizottság kontra Franciaország ítélet, C-485/14, nem tették közzé, EU:C:2015:506, 22. pont).

49 Ez a fogalom magában foglalja továbbá az említett melléklet VIII. és IX. pontjában felsorolt pénzügyi kölcsönöket és hiteleket, valamint a nem honos személyek által honos személyeknek nyújtott kezességeket, illetve egyéb garanciákat.

50 Márpedig a jelen ügyben az átláthatóságról szóló törvényt 1.§-ának (1) és (2) bekezdése szerint és az e § (4) bekezdésében előírt kizárásokat kivéve abban az esetben kell alkalmazni, ha egy Magyarországon letelepedett egyesület vagy alapítvány olyan, „jogcímétől függetlenül közvetlenül vagy közvetve külföldről származó [...] pénzbeli vagy egyéb vagyoni jellegű juttatás[ban]” részesül, amely az adott adóévben eléri a meghatározott összeghatárt.

51 **Ebből az következik, hogy a törvényt olyan, határokon átnyúló tőkemozgások esetén kell alkalmazni, amelyek – tekintettel arra, hogy a törvény „jogcímétől függetlenül” vonatkozik rájuk – többek között természetes vagy jogi személyek által nyújtott adományok, juttatások, örökségek, kölcsönök, hitelek, garanciák vagy akár kezesség formáját ölthetik.**

52 Másodszor, a tőke szabad mozgásának korlátozását illetően a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatából az következik, hogy az EUMSZ 63. cikkben szereplő „korlátozás” fogalma általános jelleggel magában foglalja mind a tagállamok (lásd ebben az értelemben: 2013. október 22-i Essent és társai ítélet, C-105/12–C-107/12, EU:C:2013:677, 39. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat), mind a tagállamok és harmadik országok (lásd ebben az értelemben: 2018. január 18-i Jahin ítélet, C-45/17, EU:C:2018:18, 19–21. pont; 2019. február 26-i X [Harmadik országban letelepedett közvetítő társaságok] ítélet, C-135/17, EU:C:2019:136, 26. pont) közötti tőkemozgás mindenfajta korlátozását.

53 Közelebbről, **a korlátozás fogalmába azok az állami intézkedések is beletartoznak, amelyek amiatt hátrányosan megkülönböztetők, hogy közvetlenül vagy közvetve olyan eltérő bánásmódot vezetnek be a belföldi és a határokon átnyúló tőkemozgások között, amely nem felel meg a helyzetek közötti objektív különbségnek** (lásd ebben az értelemben: 2006. december 12-i Test Claimants in the FII Group Litigation ítélet, C-446/04, EU:C:2006:774, 46. pont; 2015. július 16-i Bizottság kontra Franciaország ítélet, C-485/14, nem tették közzé, EU:C:2015:506, 25. és 26. pont), **és amelyek ezért más tagállamok vagy harmadik országok természetes vagy jogi személyeit visszatarthatják a határokon átnyúló tőkemozgások végzésétől.**

54 A jelen ügyben először is meg kell állapítani, hogy az átláthatóságról szóló törvény a hatálya alá tartozó és a Magyarországon kívüli tagállamból vagy harmadik országból származó pénzügyi támogatásban részesülő minden egyesületre vagy alapítványra a következő együttes kötelezettségeket írja elő: az illetékes bíróságnál „külföldről támogatott szervezetként” való nyilvántartásba vétel (a 2. § (1) bekezdése), a szervezet nevére, a más tagállamban vagy harmadik országban lakóhellyel vagy székhellyel rendelkező természetes vagy jogi személyektől kapott, meghatározott összeget elérő vagy meghaladó pénzügyi támogatásokra, valamint e személyek azonosítására vonatkozó adatokat tartalmazó éves bejelentés tétele (a 2. § (2) és (3) bekezdése), és a szervezet honlapján, valamint az általa kiadott sajtótermékekben és egyéb kiadványokban annak feltüntetése, hogy külföldről támogatott szervezetnek minősül (a 2. § (5) bekezdése).

55 A törvény továbbá azt is előírja, hogy a Civil Információs Portál vezetéséért felelős miniszter az említett egyesületekre és alapítványokra vonatkozó adatokat a nyilvánosság számára ingyenesen elérhető módon közzéteszi az e célra kialakított elektronikus felületen (a 2. § (4) bekezdése).

66 A Bizottság és a Svéd Királyság azt állítja, hogy a tőke szabad mozgásának az átláthatóságról szóló törvényben foglalt korlátozása nem igazolható sem az EUMSZ 65. cikkben említett okokkal, sem pedig közérdeken alapuló nyomós indokkal.

69 Az EUMSZ 65. cikk (1) bekezdésének b) pontja ugyanis felhatalmazza a tagállamokat arra, hogy **a közrend vagy a közbiztonság által indokolt intézkedéseket hozzanak**, ezeket az indokokat azonban **szigorúan kell értelmezni**, és nem igazolható velük olyan szabályozás, amelynek rendelkezései főszabály szerint **egységesen megkérdőjelezik** a „külföldről támogatott szervezeteket”. Magyarország ezenkívül nem bizonyítja a közrendet és a közbiztonságot fenyegető valódi, közvetlen és kellően súlyos veszély fennállását, sem pedig azt, hogy az átláthatóságról szóló törvény által bevezetett kötelezettségek hatékony eszközei a pénzmosás, a terrorizmus finanszírozása és tágabb értelemben a szervezett bűnözés elleni küzdelemnek.

76 **A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatából következően a tőke szabad mozgását korlátozó állami intézkedés csak akkor fogadható el, ha azt először is az EUMSZ 65. cikkben említett valamely ok vagy közérdeken alapuló nyomós indok igazolja, másodszor pedig megfelel az arányosság elvének**, ami azt jelenti, hogy alkalmas az elérni kívánt cél koherens és szisztematikus módon történő megvalósításának biztosítására, és nem lépi túl az ahhoz szükséges mértéket (lásd ebben az értelemben: 2019. május 21-i Bizottság kontra Magyarország [Mezőgazdasági földterületeken létesített haszonélvezeti jog] ítélet, C-235/17, EU:C:2019:432, 59–61. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

91 A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatából azonban az következik, hogy amennyiben az EUMSZ 65. cikk (1) bekezdésének b) pontjában említett közrendi és közbiztonsági okok lehetővé teszik az EUM-Szerződésben biztosított valamelyik alapvető szabadságtól való eltérést, ezen okokat szigorúan kell értelmezni, és ezért az egyes tagállamok nem határozhatják meg egyoldalúan, az uniós intézmények ellenőrzése nélkül azok tartalmát. Ezen okokra tehát csak a társadalom alapvető érdekét érintő valódi, közvetlen és kellően súlyos veszély fennállása esetén lehet hivatkozni (lásd ebben az értelemben: 2000. március 14-i Église de scientologie ítélet, C-54/99, EU:C:2000:124, 17. pont).

B. A Charta 7., 8. és 12. cikkéről

1. A Charta alkalmazhatóságáról

a) A felek érvei

98 A Svéd Királyság által támogatott Bizottság beadványaiban arra hivatkozik, hogy mivel az átláthatóságról szóló törvény korlátozza az EUM-Szerződés által biztosított valamely alapvető szabadságot, a Chartával is összeegyeztethetőnek kell lennie.

99 A Bíróság által a tárgyaláson feltett kérdésre válaszolva, amely ennek a követelménynek a jelen eljárás írásbeli szakaszának lezárását követően kihirdetett 2019. május 21-i Bizottság kontra Magyarország (Mezőgazdasági földterületeken létesített haszonélvezeti jog) ítéletben (C-235/17, EU:C:2019:432) ismertetett hatályára vonatkozott, a Bizottság hozzátette, hogy **ez a követelmény annak megállapítását is jelenti, hogy az átláthatóságról szóló törvény korlátozza-e a Chartában foglalt jogokat vagy szabadságokat, és igenlő válasz esetén a Magyarország által hivatkozott érvelés alapján annak értékelését, hogy a törvény ennek ellenére igazolható-e.**

100 Magyarország – szintén a tárgyaláson a Bíróság által ezzel kapcsolatban feltett kérdésre válaszul – tudomásul vette az említett ítéletet.

b) A Bíróság álláspontja

101 A Bíróság ítélezési gyakorlatából következően **amennyiben egy tagállam arra hivatkozik, hogy az EUM-Szerződés által biztosított alapvető szabadságot korlátozó, általa kibocsátott intézkedést e szerződés vagy az uniós jog által elismert, közérdeken alapuló nyomós indok igazolja, az ilyen intézkedést úgy kell tekinteni, mint amely a Charta 51. cikkének (1) bekezdése értelmében véve az uniós jogot hajtja végre, és így összhangban kell állnia a Chartában biztosított alapjogokkal** (2016. december 21-i AGET Iraklis ítélet, C-201/15, EU:C:2016:972, 63. és 64. pont; 2019. május 21-i Bizottság kontra Magyarország [Mezőgazdasági földterületeken létesített haszonélvezeti jog] ítélet, C-235/17, EU:C:2019:432, 64. és 65. pont).

102 A jelen ügyben – amint az a jelen ítélet 72–74. pontjában már megállapításra került – Magyarország arra hivatkozik, hogy az átláthatóságról szóló törvénynek az ezen ítélet 65. pontjában említett rendelkezései által bevezetett kötelezettségeket közérdeken alapuló nyomós indok, valamint az EUMSZ 65. cikkben említett okok is igazolják.

103 A törvény rendelkezéseinek tehát – amint arra a Bizottság és a Svéd Királyság helyesen rámutat – összhangban kell lenniük a Chartával, mivel ez a követelmény azt jelenti, hogy az említett rendelkezések ne korlátozzák a Chartában biztosított jogokat és szabadságokat, **vagy ha igen, akkor ezek a korlátozások a Charta 52. cikkének (1) bekezdésében foglalt követelményekre tekintettel igazolhatók legyenek** (lásd ebben az értelemben: 2016. december 21-i AGET Iraklis ítélet, C-201/15, EU:C:2016:972, 66. és 70. pont; 2018. március 20-i Menci ítélet, C-524/15, EU:C:2018:197, 39. és 41. pont).

104 Következésképpen meg kell vizsgálni, hogy ezek a rendelkezések korlátozzák-e a Bizottság által hivatkozott jogokat, és ha igen, azok ennek ellenére igazolhatók-e, ahogyan azt Magyarország állítja.

2. A Chartában biztosított jogok korlátozásának fennállásáról

a) A felek érvei

105 A Svéd Királyság által támogatott Bizottság arra hivatkozik, hogy az átláthatóságról szóló törvény korlátozza először is a Charta 12. cikkének (1) bekezdésében biztosított egyesülési szabadsághoz való jogot, másodszor pedig a magán- és a családi élet tiszteletben tartásához való jogot, valamint a személyes adatok védelméhez való jogot, amelyek a Charta 7. cikkében, illetve 8. cikkének (1) bekezdésében szerepelnek.

106 Az egyesülés szabadságához fűződő jogot illetően a Bizottság mindenekelőtt kifejti, hogy e jog gyakorlása nemcsak az egyesület létrehozásának és megszüntetésének lehetőségét foglalja magában, hanem a kettő között annak lehetőségét is, hogy indokolatlan állami beavatkozás nélkül létezessen és működjön. Ezt követően előadja, hogy **a pénzügyi források megszerezhetősége alapvető fontosságú az egyesületek működése szempontjából**. Végül a jelen ügyben először is úgy véli, hogy az átláthatóságról szóló törvény által bevezetett bejelentési és közzétételi kötelezettségek jelentősen megnehezíthetik a magyarországi civil szervezetek működését, másodszor, hogy az ezen kötelezettségekhez kapcsolódó, a „külföldről támogatott szervezet” megnevezés bejegyeztetésére és használatára vonatkozó kötelezettségek alkalmasak a civil szervezetek megbélyegzésére, harmadszor pedig, hogy **az egyes kötelezettségek be nem tartásához kapcsolódó szankciók jogi kockázatot jelentenek a létezésükre, hiszen akár a feloszlátásukat is eredményezhetik**.

107 A magán- és a családi élet tiszteletben tartásához való joggal, valamint a személyes adatok védelméhez való joggal kapcsolatban a Bizottság úgy véli, hogy az átláthatóságról

szóló törvény korlátozza ezeket a jogokat azáltal, hogy **olyan bejelentési és közzétételi kötelezettségeket ír elő, amelyek egyes információknak – esettől függően a magyarországi civil szervezeteknek bizonyos összeghatárt elérő, másik tagállamból vagy harmadik országból származó pénzügyi támogatást nyújtó természetes személy nevének, lakóhely szerinti országának és városának, illetve jogi személy nevének és székhelyének – a hatáskörrel rendelkező bíróságokkal és a Civil Információs Portál vezetéséért felelős miniszterrel történő közlését, valamint utólagos nyilvánosságra hozatalát vonják maguk után.**

108 Védekezésül Magyarország először is előadja, hogy az átláthatóságról szóló törvény nem korlátozza az egyesülés szabadságához fűződő jogot. A törvény ugyanis csak a magyarországi civil szervezetek tevékenységének gyakorlására vonatkozó szabályok előírására, valamint azok be nem tartásának szankcionálására vonatkozik. Ezenkívül a törvényben előírt nyilvántartásba vételi és közzétételi kötelezettségek semleges megfogalmazásúak, és ahhoz az objektív adathoz kapcsolódnak, hogy ezek a szervezetek bizonyos mértékű, külföldi forrásból származó pénzügyi támogatásban részesülnek. Végül sem e kötelezettségek, sem a hozzájuk kapcsolódó „külföldről támogatott szervezet” megnevezés nem stigmatizáló. Ellenkezőleg, az átláthatóságról szóló törvény preambulumból egyértelműen kitűnik, hogy a külföldi forrásból származó pénzügyi támogatásokban való részesülés önmagában véve nem kifogásolható.

109 Másodszor, azok az adatok, amelyeknek a hatáskörrel rendelkező bíróságokkal való közlését és nyilvánosságra hozatalát a törvény előírja, önmagukban nem minősíthetők a Charta 8. cikke (1) bekezdésének hatálya alá tartozó személyes adatoknak, illetve olyan adatoknak, amelyeknek a közlése és hozzáférhetővé tétele korlátozná a Charta 7. cikkében biztosított, a magán- és a családi élet tiszteletben tartásához való jogot. Egyébiránt pedig a civil szervezetek részére pénzügyi támogatást nyújtó személyeket – mivel tevékenységükkel befolyásolják a közéletet – közszereplőknek kell tekinteni, akik alacsonyabb szintű jogvédelemben részesülnek, mint a magánszemélyek.

b) A Bíróság álláspontja

110 Ami először is az egyesülés szabadságához fűződő jogot illeti, **az a Charta 12. cikkének (1) bekezdésében szerepel, amely szerint mindenkinek joga van bármilyen szintű, különösen politikai, szakszervezeti és polgári célú egyesüléshez.**

111 E jog a Rómában 1950. november 4-én aláírt, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelméről szóló európai egyezmény (kihirdette: az 1993. évi XXXI. törvény) 11. cikkének (1) bekezdésében biztosított jognak felel meg. E jog tartalmát és terjedelmét a Charta 52. cikke (3) bekezdésének megfelelően tehát azonosnak kell tekinteni az utóbbiével.

112 E tekintetben először is az **Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélt gyakorlatából az következik, hogy az egyesülés szabadságához fűződő jog a demokratikus és pluralista társadalom egyik alapvető pillérét jelenti, mivel lehetővé teszi a polgárok számára, hogy közérdekű ügyekben közösen lépjenek fel, és ezzel hozzájáruljanak a közélet megfelelő működéséhez** (EJEB, 2004. február 17., Gorzelik és társai ítélet, CE:ECHR:2004:0217JUD004415898, 88., 90. és 92. §; EJEB, 2009. október 8., Tebieti Mühafize Cemiyeti és Israfilov kontra Azerbajdzsán ítélet, CE:ECHR:2009:1008JUD003708303, 52. és 53. §).

113 **Ez a jog továbbá nemcsak az egyesület létrehozásának és megszüntetésének lehetőségét foglalja magában** (EJEB, 2004. február 17., Gorzelik és társai ítélet, CE:ECHR:2004:0217JUD004415898, 52. §; EJEB, 2009. október 8., Tebieti Mühafize

Cemiyyeti és Israfilov kontra Azerbajdzsán ítélet, CE:ECHR:2009:1008JUD003708303, 54. §), **hanem annak lehetőségét is az egyesület számára, hogy a köztes időszakban tevékenykedhessen, ami többek között azt is jelenti, hogy indokolatlan állami beavatkozás nélkül működhet és folytathatja tevékenységeit** (EJEB, 2006. október 5., Üdvhadsereg Moszkvai Ága kontra Oroszország ítélet CE:ECHR:2006:1005JUD007288101, 73. és 74. §).

114 Végül az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlata szerint az olyan jogszabályok, amelyek – bár adott esetben igazolhatók – jelentősen megnehezítik az egyesületek fellépését vagy működését akár azzal, hogy megszigorítják a bejegyzésükre vonatkozó követelményeket (EJEB, 2011. április 12., Orosz Köztársaság Pártja kontra Oroszország ítélet, CE:ECHR:2011:0412JUD001297607, 79–81. §), korlátozzák a pénzügyi forrásokhoz jutásukat (EJEB, 2007. június 7., Parti Nationaliste Basque – Organisation Régionale d’Iparralde kontra Franciaország ítélet, CE:ECHR:2007:0607JUD007125101, 37. és 38. §), negatív képet sugalló bejelentési és közzétételi kötelezettségeket írnak elő számukra (EJEB, 2001. augusztus 2., Grande Oriente d’Italia di Palazzo Giustiniani kontra Olaszország ítélet, CE:ECHR:2001:0802JUD003597297, 13. és 15. §), vagy szankciót, például felosztatást helyeznek kilátásba velük szemben (EJEB, 2006. október 5., Üdvhadsereg Moszkvai Ága kontra Oroszország ítélet CE:ECHR:2006:1005JUD007288101, 73. §), a Charta 12. cikkében biztosított egyesülési szabadsághoz fűződő jogba történő beavatkozásnak, és ezáltal e jog korlátozásának minősülnek.

115 Ezen információk tükrében kell meghatározni, hogy a jelen ügyben az átláthatóságról szóló törvénynek a jelen ítélet 65. pontjában említett rendelkezéseivel bevezetett kötelezettségek korlátozzák-e az egyesülés szabadságához fűződő jogot, különösen amiatt, hogy – amint ezt a Bizottság állítja – **jelentősen megnehezítik a törvény hatálya alá tartozó egyesületek és alapítványok fellépését és működését.**

116 E tekintetben egyrészt meg kell állapítani, hogy a rendelkezések által bevezetett bejelentési és közzétételi kötelezettségek – visszatartó hatásukra és a be nem tartásukhoz kapcsolódó szankciókra figyelemmel – **korlátozhatják a szóban forgó egyesületek és alapítványok arra irányuló lehetőségét, hogy más tagállamokból vagy harmadik országokból származó pénzügyi támogatásban részesüljenek.**

117 Másrészt az átláthatóságról szóló törvény hatálya alá tartozó egyesületek és alapítványok számára a „külföldről támogatott szervezet” megnevezéssel történő bejegyzésre és ilyenként történő feltüntetésére vonatkozóan előírt rendszeres kötelezettségeket – amint azt Magyarország is elismeri – a törvénynek a jelen ítélet 83. pontjában tartalmilag ismertetett preambulumaival összefüggésben kell értelmezni.

118 Ebben az összefüggésben **a szóban forgó rendszeres kötelezettségek – amint arra a főtanácsnok indítványának 120–123. pontjában rámutatott – visszatartó hatást gyakorolhatnak a más tagállamokban vagy harmadik országokban lakóhellyel rendelkező adományozóknak az átláthatóságról szóló törvény hatálya alá tartozó civil szervezetek finanszírozásában való részvételére, és így módon akadályozhatják e szervezetek tevékenységét, valamint az általuk követett célok megvalósítását. Ezenkívül alkalmasak arra, hogy Magyarországon a szóban forgó egyesületekkel és alapítványokkal szemben általános bizalmatlanságot teremtsenek és megbélyeizzék őket.**

119 Ennek alapján az átláthatóságról szóló törvénynek a jelen ítélet 65. pontjában említett rendelkezései korlátozzák a Charta 12. cikkének (1) bekezdésében biztosított egyesülési szabadsághoz való jogot.

120 Másodszor a Bizottság együttesen hivatkozik a magán- és a családi élet tiszteletben tartásához való jogra, valamint a személyes adatok védelméhez való jogra, amelyeket szerinte az átláthatóságról szóló törvényben előírt bejelentési és közzétételi kötelezettségek korlátoznak.

121 A Charta 7. cikke értelmében mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát és kapcsolattartását tiszteletben tartsák. A Charta 8. cikkének (1) bekezdése szerint pedig mindenkinek joga van a rá vonatkozó személyes adatok védelméhez.

122 A Charta 7. cikkében rögzített, a magán- és a családi élet tiszteletben tartásához való jog az az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény 8. cikkében biztosított jognak felel meg, következésképpen azonos tartalmat és terjedelmet kell tulajdonítani neki (2010. október 5-i McB. ítélet, C-400/10 PPU, EU:C:2010:582, 53. pont; 2019. március 26-i SM [Algériai kafala hatálya alá helyezett gyermek] ítélet, C-129/18, EU:C:2019:248, 65. pont).

123 Az Emberi Jogok Európai Bírósága szerint ez a jog azt a követelményt jelenti a hatóságok számára, hogy tartózkodjanak a személyek magán- és családi életébe, valamint a köztük lévő kapcsolatokba történő indokolatlan beavatkozástól. Így **tehát olyan negatív és feltétel nélküli kötelezettséget ír elő a hatóságok számára, amelyet nem kell különös rendelkezések útján végrehajtani, azonban a magán- és családi élet védelmére irányuló jogi intézkedések meghozatalára vonatkozó pozitív kötelezettség is kapcsolódhat hozzá** (EJEB, 2004. június 24., Von Hannover kontra Németország ítélet, CE:ECHR:2004:0624JUD005932000, 57. §; EJEB, 2007. március 20., Tysiąc kontra Lengyelország ítélet, CE:ECHR:2007:0320JUD000541003, 109. és 110. §).

124 Márpedig a Bíróság kimondta, hogy az egyes személyes adatok – például természetes személyek neve, lakóhelye vagy pénzügyi forrásai – hatósággal való közlését előíró vagy engedélyező rendelkezéseket – az igazolásuk lehetőségét nem érintve – e természetes személyek hozzájárulásának hiányában, a szóban forgó adatok későbbi felhasználásától függetlenül a magánéletükbe való beavatkozásnak, következésképpen a Charta 7. cikkében biztosított jog korlátozásának kell minősíteni. Ugyanez vonatkozik az ilyen adatok nyilvánosságra hozatalát előíró rendelkezésekre is (lásd ebben az értelemben: 2003. május 20-i Österreichischer Rundfunk és társai ítélet, C-465/00, C-138/01 és C-139/01, EU:C:2003:294, 73–75. és 87–89. pont; 2010. november 9-i Volker und Markus Schecke és Eifert ítélet, C-92/09 és C-93/09, EU:C:2010:662, 56–58. és 64. pont; 2018. október 2-i Ministerio Fiscal ítélet, C-207/16, EU:C:2018:788, 48. és 51. pont).

A fenti indokok alapján a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

- 1) Magyarország azáltal, hogy elfogadta a külföldről támogatott szervezetek átláthatóságáról szóló 2017. évi LXXVI. törvény azon rendelkezéseit, amelyek nyilvántartásba vételi, bejelentési és közzétételi kötelezettségeket írnak elő a bizonyos összeghatárt meghaladó mértékű külföldi támogatásban közvetlenül vagy közvetve részesülő civil szervezetek egyes kategóriái tekintetében, és szankciókat helyeznek kilátásba az e kötelezettségeknek eleget nem tévő szervezetekkel szemben, a civil szervezeteknek nyújtott külföldi adományok vonatkozásában hátrányosan megkülönböztető és indokolatlan korlátozásokat vezetett be, és ezzel megsértette az EUMSZ 63. cikk,

valamint az Európai Unió Alapjogi Chartája 7., 8. és 12. cikke alapján fennálló kötelezettségeit.

- 2) *A Bíróság Magyarországot kötelezi a költségek viselésére.*
- 3) *A Svéd Királyság maga viseli saját költségeit.*

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=227569&pageIndex=0&doclang=HU&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=1576210>

A „pénzügyi gépezet”-ként jellemzett szervek, vagy adott esetben adományozó személyek elleni vizsgálati lehetőségek tehát mind a civil szervezetek tagjaiban, mind az adományozókban kiválthatják a „chilling effect”-et, ezzel visszatartó hatást gyakorolhatnak a más tagállamokban vagy harmadik országokban lakóhellyel rendelkező adományozóknak az ilyen „szuverenitás védelmét” célzó vagy az egyesülési jogot korlátozó törvények hatálya alá tartozó civil szervezetek finanszírozásában való részvételére, és ily módon akadályozhatják e szervezetek tevékenységét, valamint az általuk követett célok megvalósítását. Ezenkívül alkalmasak lehetnek arra, hogy Magyarországon a szóban forgó egyesületekkel és alapítványokkal szemben az alkalmazott és folyamatosan ismételt becsmérlő „retorikának” eredményeként általános bizalmatlanságot teremtsenek és megbélyegezzék őket.

Minden olyan nemzeti jogi rendelkezésnek, mely az EUM-Szerződés által biztosított valamely alapvető szabadságot korlátozza, a Chartával is összeegyeztethetőnek kell lennie. Ennek alapján alappal merül fel annak veszélye, hogy a szuverenitás védelmében hozott (és belengetett újabb törvények) rendelkezései különösen a Szuverenitásvédelmi hivatal feladatai és eljárása „dermesztő hatást” képesek kiváltani és szándékoltan korlátozzák a Charta 12. cikkének (1) bekezdésében biztosított egyesülési szabadsághoz való jogot.

Végezetül eljutunk oda, hogy minden uniós szervezet joga az uniós állampolgárok számára garantált jogokon alapul. A kereseti kérelemben érintett alapjogok korlátozása egyértelműen sérti az uniós jogot, így az uniós joggal szembenálló tagállami (nemzeti) jogot a Simmenthal-ítélet alapján félre kell tenni

E. Perköltség megfizetésére vonatkozó igény:

A felperesek kéri, hogy a T. Bíróság kötelezze az alperest a felmerült perköltség viselésére a felperesek irányába, akik egyetemlegesen jogosultak arra.

A perköltséget a felperes azon ügyvédi megbízási szerződés alapján kéri, hogy az eljáró ügyvéd óradíja 100.-EUR +ÁFA. A tárgyalás berekesztése előtti kimunkált kimutatás alapján összezszerűsítendő a perköltség mértéke.

F. A tényállításokat alátámasztó és rendelkezésre álló bizonyítékok, bizonyítási indítványok.

A perben bizonyításra szoruló tények nincsenek a felperesi oldalon. Alapvetően jogkérdést kell megítélni.

III. Záró rész:

1. Pertárgy értéke

A pertárgy értéke nem meghatározható. A Pp. 21.§-a jelen esetre vonatkozóan nem határozza meg a pertárgy értékét.

3. Az eljáró bíróság az PKKB, mely hatásköre a Pp.20.§ (3) bekezdésének a) pontján, míg illetékessége a Pp. 25.§ (1) bekezdésén, mely az alperesek székhelyéhez igazodik.

A meg nem határozható pertárgy értéke kapcsán az Itv. 39.§ (3) bekezdése alkalmazandó, így az illeték alapja járásbíróóság előtti eljárásban 350.000.-Ft. A Pp. alapján a PKKB hatáskörét a Pp. 20.§ (1) bekezdése határozza meg.

4. A fizetendő illeték kapcsán előterjesztett költségmentességi kérelem NINCSEN

5. A nem természetes személy alperes perbeli jogképessége, a fél törvényes képviselőjeként megjelölt személy és a meghatalmazott perbeli képviseleti jogát megalapozó tények és jogszabályhely

A jogképességre az új Ptk. 3:1.§ (1) bekezdése vonatkozik jogcímként.

A felperesi jogi képviselő az az ügyvédi tevékenységről szóló 2017. évi LXXVIII. törvény 28.§ (1) bekezdése, 34.§ (1) bekezdése alapján létesített megbízási jogviszonyt, és állított ki a per vitelére meghatalmazást. Az ügyvédi törvény utalása szerint alkalmazandó új Ptk. 6:272.§ alapján jön létre a megbízási jogviszony – miként az állandó helyettes jogviszonya is – és a Ptk. 6:15.§ alapján az ügyleti képviselet. A megbízás a per vitelére szól, míg az alkalmazott Pp. 65.§ a) pontja határozza meg a perbeli eljárási jogot. Megjegyzendő, hogy képviselő az ügyvédi iroda. Az ügyvédi iroda vezetője tesz azonban perbeli jognyilatkozatot.

6. A záró részben feltüntetett tényeket alátámasztó bizonyítékok.

nincsen

7. Alpereshez intézett, indokolt felhívás.

IV. Mellékletek:

a) A felperes csatolja a per vitelére szóló ügyvédi meghatalmazást.

Tagyon, 2025. április 14.

Tisztelettel:

dr. Marczingós László